HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI
SZENT ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

OM 200895

Pedagógiai program

(Hatályos: 2026. szeptember 1. napjától)

A Pedagógiai Programmal egyetért:

Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ 01

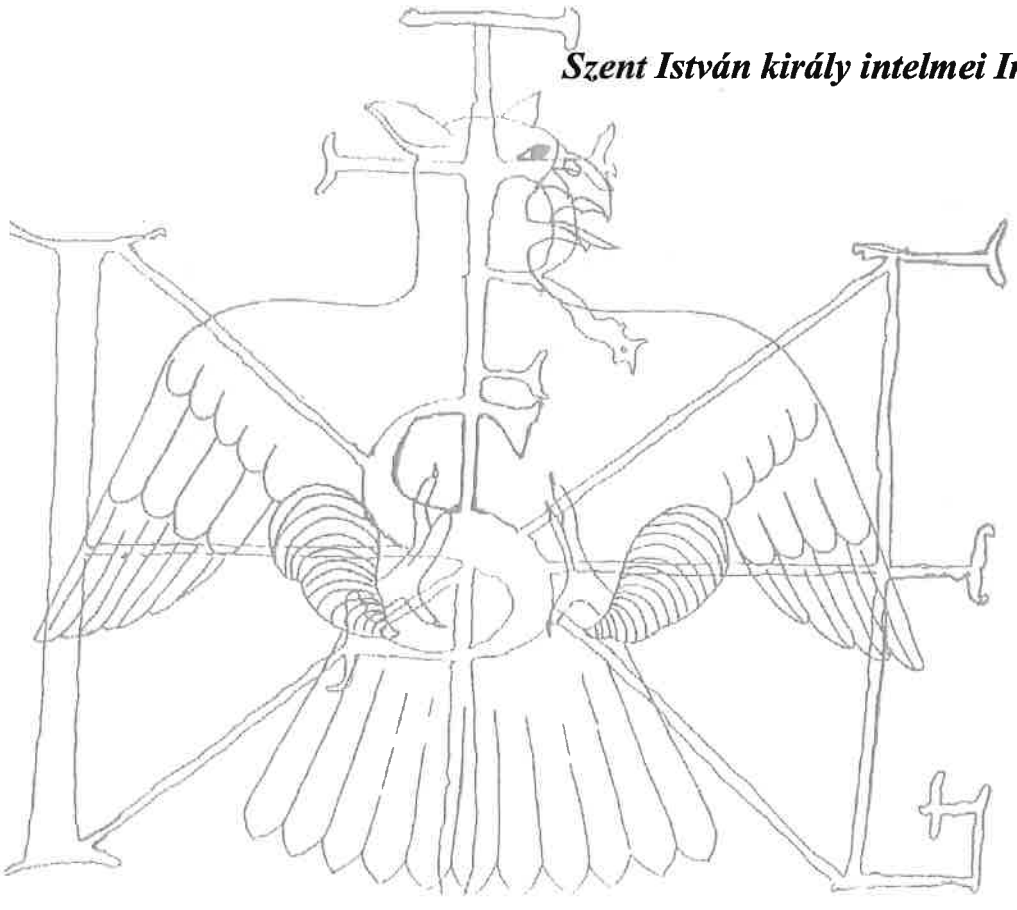
---

tankerületi vezető

PREAMBULUM

„… *légy erős*, *nehogy* a *szerencse túlságosan felvessen*, vagy a *balsors letaszítson*.”

Szent István király intelmei Imre herceghez

SPORTISKOLAI PROGRAM

SIOSZ

SPORTISKOLÁK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

„A sport legelőbb is a lelki egészség alapja, amely hozzátartozik az egészséges nemzet, az egészségét megőrizni akaró polgár értékrendjéhez.
A sport a közjó része. Erősíti a közösség tagjainak egymáshoz tartozását, miként az egyén testi és lelki egészségét.
A sport magába foglalja a nemzet által vallott értékeket, az összetartozás és a versenyzés szellemét, a részvételt és a győzelmet, a teljesítmény elismerését, vagyis a munka becsületét, az önfegyelem és az öngondoskodás fontosságát, az egyén közösségért viselt felelősségét."

(2004. évi I. törvény a sportról)

Iskolánkban 1976-ban kezdődött el az emelt szintű testnevelés oktatása, így a mai sportiskolai képzés nagy hagyományokra és kiemelkedő eredményekre épül.

Tartalom

PREAMBULUM 2
AZ ISKOLA BEMUTATÁSA 7
Szent István szellemisége 7
Nyelvoktatás 7
Digitális oktatás 7
Sportiskola 8
NEVELÉSI PROGRAM 10
A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 11
Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei 11
Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai céljai 13
Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai feladatai 15
Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eljárásai 17
Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eszközei 18
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 25
A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 27
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok 31
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 36
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje38
A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása .. 42
A kiemelten tehetséges tanulók nevelése 45
A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló 49
A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló 50
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje 54
A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei 55
Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határidejét 56
Iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai, szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel 56
HELYI TANTERV 58
Nemzeti Alaptanterv 59
Iskolánk által alkalmazott helyi tantervi óraszámok 60
A helyi tanterv óraszámai 61
..... 62
A választott kerettantanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felüli a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát 63
Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása 63

A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai 67
A 2021-22-es tanévtől felmenő rendszerben (1. és 5. évfolyammal kezdődően) az a, és b, osztály sportiskolai osztályként, a c, osztály öko osztályként működik 67
2026-27-es tanévtől felmenő rendszerben (1. évfolyammal kezdődően) az a,sport a b, osztály öko és sportiskolai osztályként.működik 67
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei 68
A magatartás és szorgalom értékelésének elvei 75
A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a helyi tanterv a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program 77
Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása 114
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei 115
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 115
Képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés elemei 116
Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei 120
Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket ... 126
Az iskola környezeti nevelési elvei 135
Ökoiskola program 143
A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek 144
Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógia módszerek 145
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek 146
Közlekedési nevelés 146
Záró rendelkezések 151
Legitimáció 152
A Pedagógiai program jóváhagyása 162

A Pedagógiai Program a Hódmezővásárhelyi Szent István Általános Iskola alapdokumentuma, az intézményben folyó szakmai, pedagógiai munka meghatározója.
A pedagógiai program meghatározza az iskolában folyó nevelés-oktatás rendszerét: az intézmény tevékenységét, cél- és feladatrendszerét, követelményeit, fejlesztési elképzeléseit.

A Pedagógiai Programra vonatkozó jogszabályi előírások

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a
- köznevelési intézmények névhasználatáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. Rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- A két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve
- Sportiskolai nevelés-oktatás kerettanterve
- A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelésének irányelve

AZ ISKOLA BEMUTATÁSA

„Az embernek, mint a fának megvan a növésterve, új s új képességek, étvágyak fakadnak fel a gyermeken, ifjún, s az iskola azokat sorra megkínálja: létének, munkájának az a jogosítványa, mértéke, hogy az egyén feje fölé írt lehetőségekből mit tud mint megvalósítást lehúzni."
(Németh László)

Oktató-nevelő munkánk mottójaként választottuk a pedagógus-író, Németh László gondolatát A pedagógus nagy felelőssége az értékközvetítő nevelőmunka, a személyiségfejlesztés, a közösségi nevelés. Ez meghatározza az iskola falain belüli légkört, hozzájárul ahhoz, hogy a diákok belső késztetése nőjön a közösség értékeinek tisztelete, gyarapítása iránt.
Törekszünk a személyiségközpontú iskola megvalósítására, ahol a gyermek áll a középpontban. Egyéni fejlesztő feladatainkat úgy tervezzük meg, hogy figyelembe vesszük a gyermekek szociális környezetét, motivációjukat, érdeklődésüket.
Amikor ma a kompetenciák és kulcskompetenciák jegyében tervezzük meg a munkánkat, olyan képességek, készségek megszerzésére kell gondolnunk, amelyek hozzásegítik tanítványainkat a sikeres egyéni élethez. Nagy a felelősségünk abban, mennyit teszünk azért, hogy megtanulják azt az ismeretanyagot, mely kialakítja bennük az életen át tartó tanulás képességét.
Az iskola feladata, hogy pozitív értékekkel kínálja meg a gyermekeket, megmutassa az értelmes emberi lét önmegvalósításra épülő világát.

Szent István szellemisége
Mindannyian magunkban hordozzuk népünk történetét, kultúráját, belőle táplálkozunk, s adjuk tovább a következő nemzedéknek.
Szent István nevét viselő iskolát kötelezi az államalapító neve. Magyarságunk jelképeivel szeretnénk kifejezni mindazt az értéket, hagyományt, melyet a múltból a jelenen át a jövő nemzedékének magával kell vinnie, hogy emberibb ember és magyarabb magyar váljék belőle.

Nyelvoktatás
Az emelt óraszámú nyelvoktatás heti 5 órában intézményünkben 1987 óta folyik. Az 1. és 2. osztályban idegen nyelvhez szoktatás, a 3. osztályban kezdjük az angol és német nyelv emelt óraszámú oktatását. Fontosnak ítéljük, hogy a tanulók a nyelvtanulás előtt szilárd anyanyelvi ismeretekre, képességekre és készségekre tegyenek szert. A szülők igényeit figyelembe véve felkínáljuk a nyelvtanulást angol és német nyelvből.
Kapcsolatot teremtettünk a Rotary Club helyi szervezetével, így évente külföldi diákok fogadására nyílik lehetőség.

Digitális oktatás
Intézményünkben országos szinten is egyedülálló digitális oktatás keretében folyik a természettudományos tárgyak oktatása, mint kiváló kiegészítő tevékenység a tanítási órák élménypedagógiai módszereihez. Virtuális térben (VR) és a kiterjesztett valóság (AR) technikai vívmányait felhasználva egyedülálló módon keltjük fel az Időspirál Élményműhelyben természettudományos pályák iránti érdeklődést, segítve ezzel a pályaválasztást.
Tanítványainkat az élethosszig tartó tanulás képességével párhuzamosan magas szintű informatikai ismeretekre kell felkészítenünk.
Nemcsak az informatikai órákon, hanem egyéb tantárgyak oktatásában is kihasználjuk az új és felújított számítástechnikai szaktantermünket. Digitális tábla, oktatóprogramok segítik az önálló tanulást, a képességfejlesztést.

Sportiskola

Intézményünk egyik fő specialitása a testnevelés emelt szintű, sportiskolai oktatása, sport- és futballosztályainkban. A városi labdarúgó egyesület támogatásával labdarúgó osztályunk is indul felmenő rendszerben.

Ezek az osztályok városi beiskolázásúak, a tanulók felvételét alkalmassági vizsgálat előzi meg.

Lehetőségük van szivacskézilabda és a kosárpalánta program révén ezekkel a labdajátékokkal is ismerkedni.

1976-ban indult az első testnevelés tagozatos osztály, 2007 szeptemberétől intézményünkben a közoktatási, majd ennek folytatásaként 2013-tól a köznevelési típusú sportiskolai kerettanterv alapján nevelünk-oktatunk. A megújuló tartalmú és felépítésű kerettanterv mellett a differenciált foglalkozás biztosítja azt a lehetőséget a testnevelő tanároknak, hogy tanítványaikat eljuttassák azokhoz a sikerekhez, melyekkel hírnevet szereztek az iskolának a város falain belül és kívül. Intézményünk szakmai munkáját az Emberi Erőforrások Minisztériuma sportiskolai támogatása is segíti, fejleszti.

Iskolánkban 6 fő testnevelő (2 fő egyetemi végzettségű, 2 fő testnevelés szakos és 2 fő tanító-testnevelő) látja el a tantárgy oktatását. Két telephelyen működünk: alsó és felső tagozatos telephelyünkön egyaránt tornaterem, tornaszoba sportszertár és sportpálya ill. műfüves futballpálya áll a sportiskolai oktatás és a mindennapos testnevelés rendelkezésére. A Városi Stadion közelsége lehetőséget biztosít az atlétika és labdarúgás sportágak minőségi gyakorlásához.

Az intézmény bekapcsolódik a sport- és az utánpótlás-nevelés területi, regionális és országos rendszerébe, együttműködik a partnerintézményeivel (közoktatási intézményekkel, sportegyesületekkel stb.), az érintett sportágak (szak) szövetségeivel.

Nyelvoktatásunkat a választható angol és német nyelv is színesíti, mely „a", „b" és „c" osztályainkban egyaránt választható kötelező idegen nyelvként.

A természettudományos tárgyak népszerűsítése, az ökoszemlélet elterjesztése az Örökös Ökoiskola címet elnyerő iskolánk kiemelt feladata. A módszertani sokszínűség, a szemléletmód átvétele, az öko-s programokhoz, projektehez való kapcsolódás sportiskolásainkat is jellemzi.

Ennek kiváló helyszíne az intézmény alapítványa által létrehozott Téglagyári tanösvény, melynek szakmai felügyelete egyben a természettudományok oktatásának helyszínét is jelenti, az ismeretek természetben való alkalmazását erősíti.

Az iskola egyéb foglalkozásai, a sportkörök, a tehetséggondozás tevékenységei, az egyéni fejlesztő és felzárkóztató foglalkozások, a halmozottan hátrányos helyzetű, BTMN-es, SNI-s tanulóinak fejlesztőpedagógiai ellátása, a felzárkóztatás olyan foglalkozási formákat jelentenek, ahol lehet versenyekre, vetélkedőkre, felkészülni a továbbtanulásra, alkotni, a tudáshiányt pótolni, gyakorolni, hasznosan eltölteni a szabadidőt az egészséges életmód jegyében.

Sok időt és energiát fordítunk arra, hogy a versenyeken elérjék azokat az eredményeket tanulóink, amelyekre képesek, s kiemelkedő képességű tanulóinkat tehetséggondozó tevékenységünknek is köszönhetően, minél nagyobb sikerhez juttassuk. Intézményünk korosztályos válogatott tanulóval is büszkélkedhet. Tanulmányaikat befejezett diákjaink közül többen válogatottak, sikeres sportolók.

A Hódmezővásárhelyi Szent István Általános Iskola Akkreditált Kiváló Tehetségpont a testnevelés és a környezeti nevelés területen.

Alapvető célunk az emberré nevelés, vagyis az „ép testben ép lélek" harmonikus személyiség kialakítása. Ez magában foglalja a testi, az értelmi, az érzelmi, az esztétikai és az erkölcsi nevelés egységét.

Testnevelés 1-4. évfolyam sportiskolai osztályaiban új tantárgyakként bevezetésre kerültek a sportágválasztó és önismeret tantárgyak.
5-8. évfolyamban osztályonkénti tanítás folyik, új tantárgyak belépésével, mint: olimpiaismeret, tanulásmódszertan, sportetika.

Fizikai felmérések
2015 januárjától az országban bevezetésre került a nemzeti egységes fizikai felmérő rendszer (NETFIT) a felső tagozatos diákok számára.
A köznevelési típusú sportiskola működésének és a sportoló fiatalok életmódjának speciális elemei Cél, hogy az élsportoló diákok műveltségképe ugyanolyan gazdag és komplex legyen, mint társaiké. Ugyanakkor az iskola vegye figyelembe és alkalmazkodjon a sportoló, élsportoló diákok időbeli leterheltségéhez, segítse a fiatalokat a tudatos élsportolóvá válás folyamatában a megfelelő sport specifikus tudáselemek közvetítése révén.

Környezeti Nevelés
Iskolánk az elmúlt 10 évben nagy figyelmet fordított a környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálásra. Igyekeztünk olyan maradandó értékeket létrehozni, amely szűkebb és tágabb környezetünket gazdagítja.
Intézményünk munkáját elismerő címek:
Zöld Kapocs Oktatóközpont-2004 (KOKOSZ)
Ökoiskola- 2005 (Oktatási és Környezetvédelmi Vízügyi Minisztérium)
Örökös Ökoiskola (2012)
Kiváló Akkreditált Tehetségpont (2016)
Oktatási Hivatal Bázisintézménye (2020)

NEVELÉSI PROGRAM

A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az általános iskola alapértékeket közvetít a tanulók felé, alapkészségeket fejleszt, tudást közvetít és kulcskompetenciákat fejleszt, mellyel felkészíti a tanulókat a továbbtanulásra, a folyamatos önképzésre, a változtatás képességére, saját életének irányítására, az élethosszig tartó tanulásra.

A nevelésben következetes értékrendet képvisel:

- A nemzeti identitás tudatának kialakítása, megtartása,
- Pozitív szokások kialakítása,
- A tanulói személyiség alakításának fejlesztése
- Az ismeret, tudás, készségfejlesztés magas szintjének, megalapozott értékrendjének kialakítása.
- A tanulói morál, etika alakítása, fejlesztése,
- Az esztétikai, kommunikációs, kognitív és kreatív képességek fejlesztése,
- A hagyományok, ünnepek megismerése, átörökítése, élővé tétele,
- A kulturált szórakozás és a hasznos szabadidő eltöltés igényének megalapozása,
- Az egyéni képességek fejlesztése a tehetséggondozó és felzárkóztató programok segítségével,
- A környezettudatos szemlélet kialakítása folyamatosan az életkori sajátosságok figyelembe vételével,
- A tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, az önálló tanulás képességének fejlesztése,
- Az önismeret, önnevelés, önfejlesztés képességének kialakítása,
- Az egyéni képességek: - együttműködési képesség, akarat, segítőkészség, empátia,
- demokratikus és humanista normarendszer folyamatos kialakítása,
- Felelősségérzet tudatosítása a természeti, társadalmi, emberi környezet alakításában,
- Az eltérő szociokulturális hátrányból érkezők esélyegyenlőségének segítése, hátrányainak kompenzálása,
- A másság elfogadásának képessége alakuljon ki a tanulókban,
- A tehetséges és fejlesztésre szoruló tanulók egyéni igényeinek, problémáinak megértése, elfogadása, segítése.
- Emberi, közösségi alapértékek megtartása.

Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei

Pedagógiai alapelvünk, hogy:

- iskolánk nevelő – oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közössége, az emberiség) együttműködésének kibontakoztatása, a népek, nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat;
- alapvető jelentőséget tulajdonítunk a kulcskompetenciák kialakításának, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek kiművelésének;
- kiemelt figyelmet fordítunk az **emberiség előtt álló közös problémákra** és a különböző
- **kultúrák iránti nyitottságra**;
- pedagógiánk elfogadott alapelve: **a komplexitás elve**, azaz annak állandó figyelembevétele, hogy a nevelés során biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek hatásával kell számolnunk;
- a nevelés **két alapvető tényezője**: a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kölcsönhatás van;

- **a nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe** érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében;
- a **közösségek biztosítanak terepet** a növendékek önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához;
- az intézmény valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja **egymás emberi méltóságát**;
- minden intézményi tevékenységünket - az oktatás és nevelés terén egyaránt - **a gyermekek okos szeretete** hatja át;
- iskolánk a fiatalokat felkészíti az **önálló ismeretszerzésre és önművelésre,** ennek feltétele a **tanulási képességek és szilárd alapkészségek** kialakítása;
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában **a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg**, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- segítjük szociális érzékenységüket, kialakítjuk az együttműködés képességét,
- **alkotó pedagógiai klímát** teremtünk az eredményes munka érdekében;
- minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az
- **önmegvalósítás lehetőségét;**
- az egyéni szükségletek szerint megfelelő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a **tanulási**
- **esélyegyenlőség megteremtéséhez;**
- **kiemelt szerepet fordítunk az SNI tanulók integrált oktatására, fejlesztésére**
- minden támogatást megadunk ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák **az élethosszig tartó tanulás alapjait**, valamint a folyamatot megkönnyítő képességeket, készségeket és **kompetenciákat: a szövegértési – szövegalkotási, matematikai – logikai, szociális, életviteli és környezeti, az életpálya-építési, idegen nyelvi, valamint az infokommunikációs technológiákat.**
- a **kompetencia alapú oktatás során az ismereteket – készségeket és attitűdöket**
- **kölcsönhatásban fejlesztjük;**
- hatékony felzárkóztató munkával támogatást adunk a **szociokulturális hátrányok leküzdéséhez;**
- iskolánk segíti a világban való eligazodást az **idegen nyelvek oktatásával**;
- az általános társadalmi modernizációt követve **lépést tartunk az informatikai forradalommal;**
- az egyéni adottságokat figyelembe véve kialakítjuk tanítványainkban **a teljesítményorientált** beállítódást, az önálló tanulás képességét;
- a nevelési - oktatási folyamatokban **következetes „emberléptékű" követelményeket**
- **támasztunk**;
- megalapozzuk a **konstruktív életvezetés, az egyéni életpálya-építés** és **egészséges életmód** készségét; ezt segíti az Életpálya építés kompetencia terület bevezetése;
- reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő **továbbtanulási irány illetve pálya kiválasztását**;
- a **kommunikációs - és viselkedéskultúra elsajátíttatásával** kialakítjuk **a tárgyi és személyes világukban való eligazodás képességét**;
- **a természettudomány szerepének megismertetésével** az áltudományos, tudományellenes megnyilvánulások felismerésére való képességét kialakítjuk;
- alapvető értéknek tekintjük **a szűkebb és tágabb hazához való kötődés** érzését,
- **környezetünk megismerésének és megóvásának** igényét;
- **a NAT valamennyi műveltségi területe szolgálja a kulcskompetenciák fejlesztését**
- az idegen nyelv eszközszerű alkalmazásának elsajátítása az emelt szintű oktatással;
- az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák megjelennek a tantervekben, tanmenetekben, tankönyvekben;

- kiemelten kezeljük a mindennapi élethelyzetekhez szükséges készségeket, képességeket támogató tanulási folyamatot, tanítási módszereket (pl. projektek megvalósítása, kooperatív technikák alkalmazása, IKT-s eszközök alkalmazásának bevezetése, **interaktív tananyagok alkalmazása az oktatói munka során**
- kiemelt fejlesztési feladatunk a tudatos állampolgári léttel összefüggő társadalomismereti
- tartalmak közvetítése a tanulók felé;
- alapvető gazdasági, vállalkozási ismeretek birtokába jussanak el tanítványaink;
- **a minőségi oktatás támogatásával (tehetséggondozás) – a kultúra segítségével**
- **elősegítjük az esélyegyenlőség megvalósulását az iskolában**
- **a képesség-kibontakoztató felkészítés a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez**, a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási. továbbtanulási esélyének növeléséhez.
- **Egyéni képességfejlesztő program alkalmazásával – segítjük a tanulók – lemorzsolódás-mentes továbbhaladását.**
- Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi – erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai céljai

Az iskola célja, hogy a családdal együttműködve:
- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:
- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzelemvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Célok az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszára (1 – 4. évfolyam):
- az iskolába lépő kisgyermekben óvja és **fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás**
- **iránti érdeklődést és nyitottságot;**
- **vezesse át a gyermeket** az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az intézményi tanulás
- tevékenységeibe;
- **tegye fogékonnyá** a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt;
- az intézmény **adjon teret** a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának;
- az intézmény **segítse** a gyermek természetes fejlődését, érését;

- az intézmény vegye figyelembe - ebben az életkorban különösen jelentős - egyéni különbségek kezelését
- a tanuló merje kifejezni és felvállalni érzelmeit;
- az intézmény a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában **elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket, kulcskompetenciákat fejlesszen**;
- társas kapcsolataikat hassa át az egymás iránti tisztelet, fogadják el a szabályokat és megállapodásokat, alkalmazzák a kulturált együttélés normáit, tudjanak együttműködni másokkal;
- szeressék és óvják természeti környezetüket;
- az **olvasás iránti kedv** felkeltése, fenntartása;
- mélyrehatóan alapozzuk meg az **alapkészségek elsajátítását**; - olvasás, írás, természetismeret, matematika - területén
- alapozzuk meg az idegen nyelvi kultúrát
- a 6-10 éves korú gyerekek számára a sportos életmód kialakítása,
- a sport megszerettetése, a sokoldalú képességfejlesztést,
- megismerkedjenek különböző sportágakkal, ki is próbálják azokat.

***Célok a nevelés-oktatás második szakaszára** (5 – 8. évfolyam):*

- folytassa az első szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését;
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, hogy ez az egységes rendszert képező szakasz két, pedagógiailag elkülöníthető periódusra tagolódik;
- vegye figyelembe, hogy a 10 -12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés
- útján szerzett tapasztalatokhoz;
- vegye figyelembe, hogy 12 – 14 éves kortól (serdülőkor kezdete) a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás;
- **a kötelező iskolázás szakaszai**: a bevezető, kezdő, alapozó, a fejlesztő, az általános műveltséget megszilárdító, az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasz, amelyeknek a folyamaton belül a NAT által pontosan körülhatárolt funkcióját érvényesítjük;
- **az alapkészségek kimunkálása** (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) **és differenciált fejlesztése;**
- a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket - érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően **készítse fel a továbbtanulásra;**
- a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre;
- alapozza meg a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására;
- magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással **fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását;**
- a tanítási – tanulási folyamat **strukturált tudást közvetítsen**: az ismeretek megszerzésének, a megértés, az alkalmazás és magasabb műveleti szintű alkalmazás képességének kialakításával;
- tudatosítsa a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi **értékeket**, erősítse meg a **humánus magatartásmintákat**, **pozitív szokásokat**, és a gyermek **jellemét** formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben **művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak**;
- a nyelvtanulás során tudjanak idegen nyelven kommunikálni,
- táguljon világképük, személyiségük fejlődjön,
- **elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló** embereket akarunk nevelni;
- az emberismeret az etika, az antropológia és a pszichológia alapfogalmainak, értelmezési

kereteinek bemutatásával járuljon **hozzá a tanulók önismeretének elmélyítéséhez**;

- a **személyiségfejlesztés céljait szolgálja** a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarati és testi, a nyelvi-kommunikációs, a matematikai, a természettudományos; a történeti, társadalmi, politikai, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;
- fejlessze a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek **a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz** szükségesek;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során **fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját**;
- a nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a **megbízhatóság, becsületesség,**
- **szavahihetőség értékét**;
- **jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság;**
- **a pedagógiai munka középpontjában tehát a egyénre szabott fejlesztés álljon – egyéni** képességfejlesztő program alkalmazása;
- a tárgyi tudás mellé a gyermekek szerezzék meg mindazokat az együttműködési, **kommunikációs képességeket** is, amelyek segítségével tudását önmaga és a mások számára hasznosítani tudja;
- a gyermekekben alakuljon ki a reális önértékelés képessége, **a teljesítmény- és sikerorientált beállítódás**, az egészséges önbizalom és a kockázatvállalás bátorsága;
- ismerjék meg az állampolgári jogokat, alakuljon ki a tudatos állampolgárságra való igény a tanulóinkban;
- a **„tanulás tanulása"** és az **önálló ismeretszerzés** képességének kialakítása minden
- gyermek számára elérhetővé váljon,
- az **informatika alkalmazása, a digitális írástudás elterjesztése (IKT felhasználása, alkalmazása) és az idegen nyelvek tanulása iránti igény fejlesztése is járuljon** hozzá az alapműveltség kialakításához;
- alakítsa ki az egyéni életélés kultúráját, a konstruktív életvezetés képességét;
- ismerje és alkalmazza **a közösségi együttélés pozitív magatartásformáit**;
- legyen képes az **asszertív (egészségesen önérvényesítő) viselkedésre**, ugyanakkor
- **tanúsítson önuralmat, toleranciát másokkal szemben**;
- **személyiségében legyen: humánus, erkölcsös, fegyelmezett, kötelességtudó, nyitott, kreatív;**
- **alakítsa ki a saját hatékony tanulási stratégiáját, célszerűen alkalmazza a tanulási**
- módszereket;
- a tehetséggondozó programmal – a minőségi oktatást segítjük – a kultúra eszközeivel;
- a sikeres munkaerő-piaci alkalmazkodáshoz szükséges tanulói képességek megalapozása, fejlesztése;
- A nevelőtestület módszertani kultúrájának fejlesztése, önálló intézményi innováció **megvalósítása.**

Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai feladatai

Feladatunk:

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,

- a Kárpát -medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerése, az Európához tartozás erősítése,
- a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése,
- teljesítmény növelésére sarkalljuk tanítványainkat , hogy *az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen.

***Feladatok a nevelés-oktatás első szakaszára** (1 – 4. évfolyam):*

- a pedagógiai munka középpontjában **a egyénre szóló fejlesztés** törekvése álljon;
- a kompetencia alapú oktatás kiterjesztése;
- élet közeli tanulási környezet kialakítása
- **az IKT alkalmazása az oktatásban**
- a tanulási stratégák alkalmazásában a sokszínűségre törekvés tevékenységrendszerének biztosítása
- **a tanítás** nem más, mint **a tanulók tanulásának szervezése**: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése, ezért, a tanulásszervezés meghatározó szempontja **a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása** legyen;
- alapozzuk meg **a tanuláshoz való pozitív viszonyt** (attitűd);
- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített **motivációval** fejlessze a kisgyermekben a
- felelősségtudatot, a kitartás képességét, és mozdítsa elő érzelemvilágának gazdagodását;
- alapozza meg **a tanulási szokásokat és módszereket**;
- **támogassa az egyéni képességek kibontakozását, a tehetséggondozást, a hátrányos**
- **helyzetű tanulók minőségi oktatásához való hozzáférést, esélyét,**
- az oktatási folyamatban alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit;
- a tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhoz optimálisa alkalmazkodó **differenciálás** a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítésben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- működjön közre **a tanulási nehézségekkel való megküzdés** folyamatában;
- törődjön azoknak **a hátrányoknak a csökkentésével**, amelyek a gyermekek szociális-
- kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak;
- tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- erősítse meg a **konstruktív magatartásformákat**, szokásokat;
- a gyermek **jellemét formálva szolgálja a személyiség érését**;
- **A játékosság, a szimuláció gazdag eszköztárának biztosítása a nevelő – oktató munkában.**

Feladatok a nevelés-oktatás második szakaszára (5 – 8. évfolyam):

- fejlessze a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek **a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek**;
- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben **fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját, toleranciáját;**
- olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét;
- tudatosítani a tanulókban **a közösség demokratikus működésének értékét és jellemzőit**;
- tisztázni **az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát**, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban;
- **a demokratikus normarendszer kiterjesztése** a természeti és az épített környezet iránti

- felelősségre, a mindennapi magatartásra;
- **vállalja identitását**, a nemzeti, a nemzetiségi azonosságtudatot, képviselje az egymás
- mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;
- erősítse az **Európához való tartozás tudatát**, és egyetemes értelemben is késztessen más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;
- fordítson figyelmet **az emberiség közös problémáinak** bemutatására, tudjon „globálisan gondolkodni és lokálisan cselekedni";
- **felelősen alakítsa saját természeti, társadalmi és emberi környezetét**;
- a test és a lélek harmonikus fejlesztése;
- a szocializáció folyamatainak elősegítése;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése;
- a tanulási stratégiák és módszerek elsajátítása;
- **a tehetség azonosítása és fejlesztése;**
- a tanulók **kapjanak folyamatos visszajelzést** a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minősítéséről;
- adaptív tanulásszervezéssel hasznosítsuk a számítógépet, s az **infokommunikációs**
- technikákat;
- alakuljon ki a folyamatos tanulásra, önképzésre, átképzésre való igény, mely az élethosszig tartó tanulás alapja.
- a sportiskola feladata az egész életen át tartó, testkulturális tevékenységprofil kialakítása,
- a tudatos pszichomotoros cselekvőképesség kompetenciájának megalapozása,
- az alapvető viselkedési minták kialakítása és alkalmazása a testnevelés eszközeivel.
- az iskolai testnevelés aktívabb szerepet vállal az önkifejezésben, az önmegvalósításban.

Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eljárásai

- fokozatosan **átvezetjük a gyermeket** az óvoda játékközpontú cselekvéseiből **az intézményi tanulás tevékenységeibe**;
- **mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz**, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az ismeretek elsajátításának folyamatában az **induktív és deduktív út konstruktív alkalmazásával** törekszünk a konvergens és divergens gondolkodás képességének fejlesztésére;
- **a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció**, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását **a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával** kívánjuk megvalósítani;
- az **önismeret** alakításával, a **fejlesztő értékelés** és **önértékelés** képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: **az életkori jellemzők figyelembevétele**; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása;
- **az egész napos oktatási forma egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát**, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét;
- **a képesség-kibontakoztató felkészítés megszervezhető integrált felkészítésként is**, ha a közösségfejlesztés és a személyiségfejlesztés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és az e körbe nem tartozó tanulók közös felkészítése keretében valósul meg;

- **a kreativitás fejlesztése**; az **írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése**, személyre szóló, **fejlesztő értékelésük**;
- a személyiség **erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával**;
- helyes **magatartásformák megismertetésével** és gyakoroltatásával;
- a **kortárs kapcsolatok** megerősítésével;
- elemi állampolgári és a mindennapi életvitellel összefüggő **praktikus ismeretek** nyújtásával;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat **és az alapvető képességek, készségek elsajátításával**; a **mentális képességek** célirányos fejlesztésével; **az önálló tanulás és az önművelés alapozásával**;
- az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő **kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat**; **projekteket, projektnapokat, témahetet, témanapokat, moduloktatást**
- növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.)
- az intézmény épít a tanulók kíváncsiságára és a rendszerezett ismeretek iránti igényükre;
- **heurisztikus tanulási helyzeteket** és rendszerező ismeretszerzési élményeket egyaránt kínálunk tanulóinknak, az így szervezett tanulási folyamat juttatja közel őket a **megismerés, a tudás öröméhez, erősíti meg önbizalmukat és növeli teljesítményük értékét**;
- az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával; az erkölcsi **meggyőződés és az erkölcsi cselekvés** kívánatos összhangjának felismertetésével; az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával **a szocializációs folyamatokat segíti** elő;
- a tanulók megszerzett tudásukat **valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében** is alkalmazzák, döntésképességüket szervezett gyakorlatokban és spontán élethelyzetekben is érvényesítik;
- az iskolában folyó nevelő – oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerében meghatározott rend szerint **funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket**;
- **alkalmazzuk a tanuló-megismerési technikákat, módszereket és eszközöket;**
- **különös figyelmet fordítunk a tehetséggondozásra;**
- **az elemi szocializáció eredményeire építve beavatjuk tanulóinkat a politikai szocializáció folyamatába;**
- a tanítási órák keretében megvalósuló tevékenységközpontú tanulói módszerek az alapkészségek fejlődését szolgálja,

Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eszközei

- minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének, illetve távolabbi céljainak **megfelelő programokat** (projektek, témahetek, intézményi innováció, stb), **tevékenységi formákat;**
- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont **az életkori jellemzők figyelembevétele**;
- **személyes példamutatással** neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása;

- a mentális képességek céltudatos fejlesztésével;
- **az önálló tanulás és az önművelés** alapozásával, gyakoroltatásával;
- az intézményi tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, **a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése** érvényesül;
- **kiemelt szerepet szánunk gyakorlatunkban az egyéni képességfejlesztésnek;**
- **mérési, értékelési rendszer alkalmazása a készség- és képességfejlesztés céljából** (kritikus kognitív készségek fejlesztése,)
- **az IKT eszközök alkalmazása az oktató munka során, használatának elsajátítása;**
- a diagnosztikus és formatív **mérőeszközöket alkalmazunk**;
- nevelési célzatú csoportfoglalkozásokat tartunk a nevelési problémák megbeszélésére, kezelésére;
- az SNI tanulók sérülés specifikus fejlesztésének, egyéni haladásának biztosítása;
- **a kultúra közvetítésével erősítjük a tanulói tehetséggondozást – biztosítva az esélyegyenlőséget;**
- **tevékenységközpontú oktatási formák alkalmazása (páros és csoportfoglalkozás, projektmódszer, témahét alkalmazása;**

Fejlesztési területek-nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás, cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

Az erkölcsi nevelés

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,
- a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi

együttműködési formákat.

- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, ismerjék meg a Nemzeti Összetartozás Napjának eredetét, tartalmát.
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között.

Ezt a magatartást jellemezze:

- a törvénytisztelet,
- az együttélés szabályainak betartása,
- az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete,
- az erőszakmentesség,
- a méltányosság.

Az iskola megteremti a lehetőségét annak, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és biztosítja a honvédelmi nevelést.

Fejlődjön ki a tanulókban a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra, amelyet a közügyekben való részvétel megkíván.

A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.

A tanuló kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejlesztése.

- A tanulók képessé váljanak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulókban fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az érték-rendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a testi-lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,

A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,

- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulókban, saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő,
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát,
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusaival,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása:

Minden pedagógus teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban.
- Annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
- Hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
- Hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- Melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;

Miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;

- Hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;
- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében
- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.

Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.

A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.

Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.

A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).

A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett,

összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.
A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

Képesség-kibontakoztatás támogatása
A tanulói teljesítmény értékelésének egyik célja, segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását, hozzájáruljon, hogy a pedagógus folyamatosan meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról, lehetőséget biztosítson a pedagógiai munka nyomon követésére, az újratervezésére,
a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori sajátosságait, az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Diagnosztikus mérés : egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés.

*A diagnosztikus értékelés kiterjedh*et:
a tanulók meglévő tartalmi tudására,
aktuális készség- és képességfejlődési szintjére,
hozzáállására,
viszonyulására.

Az értékelés során figyelembe kell venni:
a tanuló életkori sajátosságait,
a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat,
a pedagógiai célokat.

Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulást várhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról.

A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

A kiinduló állapot értékelése és a fejlesztő, segítő támogató értékelés önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével.

Célja:

- a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése,
- az éppen kihívást jelentő célok meghatározása,
- a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.
- Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek.

Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

Az iskolakezdést követő első félévet minden szempontból bevezető, fejlesztő szakasznak szükséges tekinteni, ezért a pedagógus ebben az időszakban a szöveges formában megfogalmazott fejlesztő, tanulást segítő értékeléseket elsősorban szakmailag megalapozott megfigyeléseire építheti.
A szöveges értékelés lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló és a szülő részére a tantárgyi előrehaladásról és a kompetenciák fejlődéséről a pedagógus a tapasztalatain és a követő méréseken alapuló, részletes tájékoztatást nyújtson.
Az értékelés az 1. évfolyamot követően az iskola pedagógiai programjában rögzített módon, a jogszabályoknak megfelelően történik.

Kulcskompetenciák, a kompetenciaalapú oktatás pedagógiai feltételrendszerének kialakítása
A kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, a változások irányát és tartalmát cselekvően lesznek képesek befolyásolni.
A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek hátterében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.
Számos olyan fejlesztési területet említhető, amely valamennyi műveltségterületen a kialakítandó kompetencia részét képezi: ilyen például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképesség, a problémamegoldás, az együttműködés, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése, a kapcsolati kultúra, a társas tolerancia.

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák jellemzői egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciák
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiség fejlődésének előfeltétele a **spontán szocializáció a szándékos tanítás és tanulás által.**

A személyiséget a biológiai tényezők és a környezeti, nevelési hatások - egymással szoros kölcsönhatásban - együttesen határozzák meg. A személyiség fejlődését tehát három tényező befolyásolja: az öröklés, a környezet és a nevelés.

A személyiség jellege, kialakulása tehát az örökletes és környezeti hatások, illetve ezek interakciójának, egymásra hatásának eredménye és ezek eredője. Az emberbe az adottságok, mint diszpozíciók jelennek meg, melyek génjeiben, azok kódjában benne van. A környezeti hatások – társadalom, nevelőintézmények, család – befolyásolják, hogy az adottságból mi, mikor és milyen mértékben és miképpen valósul meg.

Ezen tényezők között **a legjelentősebb a nevelés - oktatás személyiségformáló hatása.**

Nevelési módszerek: olyan eljárások, amelyek a nevelési hatások irányításával és hatékonyságuk fokozásával érvényesítik személyiségformáló nevelő funkciójukat. A nevelő hatások forrásai a nevelési tényezők: a felnőtt tekintélyi személyek, a feladatok és a kortársi interakciók. a nevelési tényezőktől eredő nevelő hatásokat orientálják és optimalizálják a nevelési módszerek, de alkalmazásuk végső célja és eredménye a személyiség formálása.
A nevelő hatások a tanulók tevékenységének folyamatában vagy ehhez csatlakozva jelennek meg, így a nevelési módszerek is ebben a keretben kerülnek alkalmazásra.

A személyiségfejlesztés iskolai alapelvei, céljai és feladatai

- **Az értelem kiművelése** (kognitív kompetenciák, érzelemképesség)
- **Segítő életmódra, az együttműködésre nevelés** (szociális kompetencia)
- **Egészséges és kulturált életmódra nevelés** (személyes kompetencia)
- **A szakmai képzés alapozása** (speciális kompetenciák, alkotóképesség)
- Az SNI tanulók személyiségének komplex fejlesztése
- **A minőségi oktatás biztosítása – minden gyermek számára (HH/ HHH)**

Kiemelt feladataink

- A szellemi, fizikai és közéleti munka szükséglete
- Különböző szintű közösségek (intézményi osztály) érdekeinek védelme, óvása
- A közösségek, valamint egyes tagjaik tiszteletének megbecsülése, megsegítése
- A közösség életét, munkáját aktívan segítő, fegyelmezett magatartás
- Önfejlesztő tevékenység
- Együttműködési képesség
- A tanulók egyéni tanulási útvonalának kialakítása, fejlesztése
- A tanulás iránti motiváció felkeltése
- A tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével a komplex személyiségfejlesztés megvalósítása
- Intellektuális - művelődési szükség
- Az egészséges életmód iránti szükséglet – testi, lelki egészség fejlesztése – tanítási órákon
- **és tehetséggondozó szakkörök segítségével**
- A kultúra, művészetek, sport, befogadó képességének kialakítása a tanulóinkban – **a tehetséggondozó szakkörök segítségével**

A kompetencia-alapú oktatás részprogramjait is magába foglaló pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempont a nevelés-oktatás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése. Komplex személyiségfejlesztésre törekszünk, amikor megismerjük tanítványaink szükségleteit és motivációs bázisát.

Tanítványaink személyiségszerkezetének a megismerésével elősegítjük a reális önismeretük alakítását, formáljuk önmagukhoz és a társaikhoz fűződő viszonyukat.
Alkalmazkodunk az életkori pszichikus sajátosságokhoz.

A pedagógus személyiségét alapvető motivációs tényezőnek tartjuk, közvetetten meghatározója a tanuló tantárgy iránti érdeklődésének és személyes kapcsolatai minőségének.
Megalapozzuk a szociális (társas) kompetencia, a pozitív szokások kialakítását. Tudatosan fejlesztjük tanítványaink társas kapcsolatait.

Igyekszünk kiépíteni az egyéni életvezetési kultúrát. Megalapozzuk a pozitív tartalmú viszonyulásokat (attitűd), a tényleges szükségletek felismerését (igényszint) és az ösztönző motívumokat (cselekvésre késztető belső erőforrások).

Tanulóink személyiségére építjük az emberi, természeti és társadalmi környezet alakításának a képességét.
Problémás nevelési helyzetekben megfelelő konfliktus-megoldási stratégiákat alkalmazunk, mindenkor a gyerek érdekét szolgáló megoldásokat keresünk.
Az iskolai tevékenységrendszer minden eleme segítse a tanulók testi, értelmi, érzelmi, akarati és jellembeli tulajdonságainak a harmonikus fejlődését.

A tanulóknak legyen áttekintése a saját személyisége összetevőiről, képessége és tehetsége határairól, legyen képes felismerni viselkedése következményeit.
Alakítsunk ki minden tanulóban sikerorientált beállítódást.

Az iskola adjon teret a színes, sokoldalú iskolai életnek, fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségeit és akaratát. Ismerjék meg a tanulók a szociális (társas viselkedés) szabályait, alakítsuk ki bennük az egyéni szociális értékrendet.

Fejlesszük a személyes képességeket az önkiszolgálás, önellátás, önkifejezés, önvédelem területein.
Tanulóink legyenek tisztában a személyiséget veszélyeztető negatív hatásokkal.(pl.: káros szenvedélyek-drog, alkohol, dohányzás, mozgásszegény életmód-, egészségtelen táplálkozás, negatív hatású társas kapcsolatok, a korai nemi élet, stb.)

Az iskolában a korlátozottan tekintélyelvű és magas szintű demokratizmusra épülő nevelési stílusra törekszünk. Igyekszünk a tanulók jogainak, emberi méltóságának a maradéktalan tiszteletben tartására, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintatra.

A családdal való kapcsolattartás érdekében biztosítjuk a rendszeres és folyamatos információáramlást, a nevelőmunkában megnyilvánuló együttműködést.
Az empátiaképesség alakításával növeljük a másság elfogadásának a képességét, a tolerancia képességfokát.

- Feladatnak tekintjük, hogy támogassuk a tanulókat a reális önismeret kialakításában, az erkölcsi és jellembeli tulajdonságaik formálásában.

- Megalapozzuk a tanuláshoz szükséges alapkészségeket, biztosítjuk a kulcskompetenciák használható kifejlesztését.
- Erősítjük a tanulási teljesítmény optimalizálását segítő személyiségi jegyeket. Folyamatosan segítjük felfedezni és fejleszteni minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Olyan iskolai életrend kialakítása a feladatunk, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat és átláthatóak a magatartási szabályok.
- Arra szoktatjuk tanítványainkat, hogy tudják higgadtan kezelni a konfliktusos szituációkat.
- A tanuló legyen képes arra, hogy tudatosan alakítsa a saját pozitív életfilozófiáját, egészséges életmódját és szokásrendszerét.
- Feladatunk az életkornak és fejlettségi szintnek megfelelő nevelő hatások összehangolása.
- A gyerekeket a harmonikus együttélés szabályainak és napi gyakorlatának befogadására és közvetítésére neveljük.
- Különösen fontosnak tartjuk az előítéletesség felismerésére való képesség kialakítását és a testi-lelki egészség megőrzésére vonatkozó képesség megalapozását.
- Folytasson a nevelőtestület hatékony nevelő-oktatómunkát a bűnmegelőzés, a drogprevenció és a fogyasztóvédelmi nevelés terén.
- Az önfejlesztő képesség megalapozásával segítsük tanulóinkat a saját önfejlesztő stratégiáik kialakításában.

A tanulók egészséges személyiségfejlődése szempontjából fontosnak tartjuk a közösséghez tartozást, mert ennek az élménye alapozhatja meg tanítványainkban az önmaguk cselekedetei és a közösség iránti felelősség együttes tudatát.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az egészségfejlesztés iskola feladatai

„Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására." (Egészségfejlesztési Charta).

Az egészség a mindennapi élet erőforrása, mint fogalom, a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza.
Az egészségnevelés nemzeti programjában a legelső legfontosabb területen az ifjúság körében fogalmazódott meg a cél, hogy az egészséges életmód, a betegségtől mentes életszakasz hossza növekedjen és javuljon az életminőség.

A család mellett az ***iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé.***

„Egy hatékony iskolai egészségnevelési program az egyik legköltséghatékonyabb beruházás, amit egy nép (állam) csak megtehet annak érdekében, hogy párhuzamosan fejlessze az oktatást és az egészséget. „ (WHO)

Iskolánk a rendelkezésre álló eszközök és módszerek felhasználásával elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk:

- az egészséges táplálkozásnak,
- a testedzésnek,
- a szabadidő hasznos eltöltésének,

- a dohányzás visszaszorításának,
- alkohol, drogprevenciónak,
- teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást programoknak.

Az iskolai élet mindennapi tevékenységéhez szorosan kapcsolható az egészségfejlesztési feladatok megvalósítása.

A megvalósulás, megvalósítás színterei:

- tanítási órák (tantárgyhoz kapcsolódóan, életkori sajátosságok figyelembevétele)
- tanórán kívüli tevékenységek
- szakkörök
- témanapok, témahetek, projektek
- tömegsport, szabadidős foglalkozások
- Időspirál Élményközpont, Tanösvény program.

Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előre jutást.

Mindezeket figyelembe véve az iskola olyan keretet adhat, amely között mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és gyakorlására.

Az iskolai egészségfejlesztés (vagyis a tanulók egészséges életmódra nevelése, a betegségek megelőzése) akkor hatékony, ha teljes körű.

Ez az alábbiak teljesülését jelenti:

1. Mindegyik fő egészség-kockázati tényezőt (egészségtelen táplálkozás, mozgásszegénység, a lelki egészség hiányosságai, egészségműveltség hiányosságai –befolyásolja.
2. Az iskola mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van.
3. Az egészségfejlesztést megvalósító iskola minden tanulója részt vesz benne.
4. A teljes tantestület részt vesz benne (miközben az iskola összes nem-pedagógus dolgozója is segíti). A pedagógusok fő segítője az iskola-egészségügyi szolgálat.
5. Bevonja a szülőket és az iskola közelében működő, erre alkalmas intézményeket és civil szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét, pl. a fenntartót is.

Az egészségfejlesztés eredményezi:

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése, ill. a leszokási motiváció támogatása;
- bűnmegelőzés;

  - a társas kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
  - az önismeret és önbizalom javulása;
  - az alkalmazkodó-készség, a stressz-kezelés, a problémamegoldás javulása;
  - érett, autonóm személyiség kialakulása;

- a krónikus, nem fertőző népbetegségek (lelki betegségek, szív-érrendszeri-, mozgásszervi- és daganatos betegségek, cukorbetegség) elsődleges megelőzése;

- a közösségi kapcsolati háló, társadalmi tőke növelése.

Az egészségfejlesztés iskolai kritériumai:

1. az egészséges táplálkozásra nevelés,
2. az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,
3. a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
4. az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése
5. az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése területére terjednek ki.

Általános célok

Célunk a tanulók egészségkultúrájának emelése, az egészséges életmód népszerűsítése. E feladatkörön belül jelentős szerepet kap az egészséghez vezető ismeretek terjesztése, attitűd formálása, a probléma készség és az emberi kapcsolatok alakításának a segítése. Kiemelt feladat az egészség választására, az egészséget szolgáló életmód alakítására és az egészségre káros szokások megelőzésére, visszaszorítására irányuló akciók szervezése.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- Önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- Az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- Az értékek ismerete
- Az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- A betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat
- A barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- A személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- A tanulás és a tanulás technikái
- Az idővel való gazdálkodás szerepe
- A rizikóvállalás és határai
- A szenvedélybetegségek elkerülése
- A tanulási környezet alakítása
- A természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

Helyi célok

A tanulók életminőségének javítása az életkori sajátosságaiknak megfelelően. Testi, társadalmi és szellemi jólét fejlesztése, hasznos információk átadása. Olyan tulajdonságok kifejlesztése, melyek hozzásegítenek a tudás hasznosításához.

- Egészségkultúra szintjének emelése
- Magatartás-változtatás
- Káros szenvedélyek visszaszorítása
- Egészséges személyiség kimunkálása
- Egészséget fejlesztő alternatíva választása
- Egyéni életmód támogatása
- Morbiditás, mortalitás visszaszorítása

Cél	Feladat
1. Felvilágosítás	Az életkori sajátosságokhoz illeszkedő ismeretek nyújtása a következő témákban: • egészséges táplálkozás • betegségek, amelyek mozgáshiányból adódnak, • a mozgás fontossága, mozgásformák bemutatása, • közösségfejlesztés, rossz közösség választása • a viselkedési függőségek veszélyei, • a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás veszélyei • a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, • szexuális felvilágosítás, családtervezés, nemi úton terjedő betegségek, AIDS, szakemberek biztosításával • a betegség és a gyógyulást segítő megosztás, elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat • testi higiénia • környezeti ártalmak (zaj, lég, hulladékkezelés, víz) • személyi biztonság (közlekedés, rizikóvállalás, fürdőzés természetes vizekben)
2. Nevelés	• Áthassa az iskola minden tanórai és tanórán kívüli, valamint hagyományos és nem hagyományos tevékenységét az egészségnevelés és az egészségmegőrzés.
3. Egészségmegőrzés	• Vegyen részt benne az iskola minden dolgozója és külső partnerei pl. iskolaorvos, védőnő, ÁNTSZ, illetékes minisztériumok, szülői és civil szervezetek.

Intézményünk egészségnevelési programja a Helyi tantervi részben található.

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

- A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az **egyén és a társadalom közötti kapcsolatot** kialakítja, megteremti.
- Erősíti az összetartozás és együttműködés érzését.
- A fejlesztés során a közösség aktív tagjai érzelmileg kapcsolódnak egymáshoz, **a közös cél, a normák összetartják.**
- A pedagógusok és a gyerekek egy közösségben élnek, közös normáik vannak, amelyeket mindenkinek be kell tartani. A kapcsolat alapja az egymás iránti **bizalom, tisztelet.**
- Az intézmény életében **a legfontosabb szerep az osztályfőnöké.**
- Az osztályfőnök a személyességet (mint pedagógus személyiség) és a közösségformálást felvállalja. Egyéni, közösségi nevelése a gyermekek társad kapcsolatainak fejlesztése, a közösség ösztönző hatásának felhasználása a nevelőmunka egyik fontos feladata.

Iskolánkban a közösségfejlesztés történik:

- A tanítás - tanulás folyamatában
- Tanórán kívüli foglalkozások keretében
- Tehetséggondozó szakkörökön
- A gyermekközösség szervezésében létrejött rendezvényeken, versenyeken
- Az intézményi szintű közéleti tevékenységekben
- Más közösségekhez való kapcsolatban
- A társadalom – mint a legnagyobb közösség megismerése

A fejlesztés intézményszintű, osztályszintű feladatokat jelent elsősorban, melyhez biztosítjuk:

- **a tevékenységrendszert**
- **a közösség szerkezetének fejlesztését** (munka, kapcsolat, egymás, és önmagunk tudatos
- nevelése, a tanulóközösségekben betöltött vezető szerep biztosítása)
- **az együttműködés készségének és szokásainak alakulását**

A közösségfejlesztő nevelőmunkánk során **kialakítjuk a közösségi irányultság alapjait, a közösség iránti igényt és a közösségi együttéléshez szükséges alapvető képességeket és szokásokat,** amelyeket a tanulók magukkal visznek más közösségekbe, amelyben további fejlődésük lejátszódik.

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- Alakítsuk ki a tanulókban az **érdeklődést az őket körülvevő világ iránt.**
- Bővüljenek ismereteik a határon túli magyarság életéről.
- Legyenek tájékozottak afelől, hogy milyen kapcsolatok vannak hazánk és a szomszédos országokban élő magyarok között.
- Alakuljon ki a tanulókban **pozitív viszony a közös európai értékekhez.**
- Becsüljék az európai fejlődés során létrehozott értékeket, más népek kultúráját. Erre szolgál a határon túli iskolákkal való együttműködés. A szerzett ismeretek segítségével tudjanak eligazodni lakóhelyük gazdasági, társadalmi életében, aktív tagjai legyenek környezetüknek.
- A közösségi létforma nem képzelhető el **belső és külső hagyomány** nélkül.
- **Ismerjék szűkebb környezetüket, lakóhelyüket és** tudjanak ott tájékozódni.
- ***A tanulók legyenek érdeklődőek és nyitottak az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok iránt.***

- ***Ápolják a magyar és szűkebb pátriájuk hagyományait,*** szokásait.
- Ismerjék meg a lakóhelyük muzeális értékeit, hagyományait, a környező országok népeinek életét. Legyenek tisztában az európai egység jelentőségével, szerepével.
- Ismerjék, ápolják saját városuk történetét, értékeit, hagyományait: Legyenek büszkék szűkebb és tágabb környezetük híres történelmi személyiségeire.

Közvetlenül is vegyenek részt a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. Lehetőség szerint diákcsere programokban, találkozók, nyelvtanulás, sí tábor, testvér iskolai , stb kapcsolat formájában.
A tanulók tanulják meg óvni, védeni környezetüket, gyarapítani környezeti értékeinket azért, hogy a felnövekvő nemzedék legyen képes a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására. Segítse elő az élő természet fennmaradását. A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló **környezetkímélő magatartás** egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

Kapcsolódjanak be **közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.** Életmódjukban **a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésének törekvése váljon meghatározóvá.**

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:
Célunk, szerezzenek a tanulók ismereteket a **társas együttélés szabályairól,** a közösen végzett munka öröméről. Alakuljon ki bennük az **együttműködés készsége.** A konfliktusokat a közösségi erkölcs talaján oldják meg.
Tudják, nemcsak önmagukért, társaikért is felelősek.

A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:
A diákönkormányzati munka során olyan, **közösségfejlesztési folyamatot biztosítunk,** amelyben a tanulók:

- egy közösség aktív és alkotó tagjává válhatnak,
- képesek önálló véleményt formálni, a véleményt megfelelően közölni, kifejezni
- döntéseket hozni, feladatot vállalni
- nyitottak egymásra, a világra
- elfogadják a másságot,
- az empátia, az egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia és alkalmazkodó készség kialakítása jellemző rájuk
- a közösséget felkészítjük az SNI tanulók elfogadására és integrált nevelésre.

A kritikai hajlam ismeretekkel, képességekkel alapozza a véleménynyilvánítást, fejleszti a tanulók önállóságát. Iskolánk "rendszabályai" ösztönzik őket véleményük elmondására, beleszólhatnak saját életük alakításába, biztonságban vannak. Lehetőségük van a közösség fórumain véleményt mondani, a helyes álláspontot kialakítani. Évente Diákközgyűlést, havi rendszerességgel DÖK megbeszélést tartunk.
Közérzetüket befolyásolja az őket körülvevő kortárs csoport, az osztály légköre, abban elfoglalt helyük, az ott szerzett személyes tapasztalataik.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:
Figyeljenek **egymás és önmaguk tudatos nevelésére.** Gazdagítsák társas kapcsolataikat, a társak helyes megítélését, a kommunikációs képességük kibontakozását. Az **együttlét, a közös élmények** számának növelésére az osztályfőnök fordítson nagy gondot. Segítsük a tanulókat **a jelenben való eligazodásban, saját terveik megvalósításában.** Az iskolában **elért eredményeket erősítsük tanítványainkban.**

A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A pedagógusok és a tanulók kapcsolattartása
A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzeten, E-ellenőrzőn keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében – szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselők útján – az iskola igazgatójához, az osztályfőnökükhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz vagy az intézményi vezetőséghez, illetve a szülői közösséghez fordulhatnak.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az intézményi vezetőséghez, illetve a szülői közösséghez fordulhatnak.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

Célunk:

- A tanulók legyenek **nyitottak**, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, másság iránt, becsüljék meg ezeket.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük **értékeinek** megőrzésébe, gyarapításába.
- A tanulók szerezzenek **személyes tapasztalatokat** az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Az iskolának az **új információs** környezetben eligazodó és azt kritikai módon használó fiatalokat kell nevelnie.

Feladataink:

- Szociális kompetencia fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség fejlesztése.
- A tanulókat, iskolai közösségeket készítsük fel az SNI tanulók integrált nevelésére.
- Segítsük a tanuló és szülői közösségben az SNI tanulók beilleszkedését a másság elfogadásával.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
    - Az iskolának az új információs környezetben eligazodó és azt kritikai módon használó fiatalokat kell nevelnie.
- A helyes értékrend kialakítása félelemmentes, nyugodt légkörben, mely alkalmas a vélemények ütköztetésére, a közös feladatvégzésre, közösségépítésre az iskolai közösségek együttműködésének felhasználásával.

Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel
A tanuló, a szülő és a pedagógus az iskolai **nevelő-oktató munka**folyamatának három egymásra utalt, azonos érdekű szereplője.
A gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház, a tanulói és a pedagógus közösség folyamatos együttműködése.
Eredményes munka csak közös erőfeszítéssel, együttes tevékenységgel, rendszeres kapcsolattartással érhető el.
Az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől.
Az együttműködés fontos feltétele, hogy a partnerek ismerjék az iskola nevelési programját, az itt folyó nevelő-oktató munka alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait és tudjanak azzal azonosulni.

A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

- kötelező tanítási órák,
- nem kötelező iskolai órák,
- szakköri foglalkozások,
- énekkari órák,
- közös kirándulások,
- klubdélutánok,
- közösen végzett hasznos munkák,
- sportversenyek, vetélkedők,
- diák fórumok,
- személyes megbeszélések,

Osztályközösségek
Az azonos évfolyamra járó tanulók osztályközösségeket alkotnak. Az osztály tanulói maguk közül az osztály képviseletére, a közösségi munka megszervezésére képviselőt választanak a diákönkormányzat vezetőségébe.

A szülők közösségét érintő együttműködési formák:

Az együttműködés **szintjei**:

1. Megismerés, megértés
2. Elfogadás
3. Együttműködés - megoldási módok keresése

Elv a **kölcsönösség:**

- Informálódás
- Vélemény elmondásának joga, lehetősége
- Együttműködő, partneri kapcsolat
- A szülők, partnerek jelenlétének erősítése az új tanulásszervezési eljárások (projektek, témahetek, nyílt napok stb.), és iskolai rendezvények során
- A szülők, partnerek számára a nyilvánosság biztosítása (iskola weblapja, hirdető tábla, a helyi média adta lehetőségek, egyéb iskolai dokumentumok felhasználásával)

A kapcsolattartás sokrétű és változatos.

Osztályszinten történő kapcsolattartás

A szülők tájékoztatásának formái:

- szóbeli tájékoztatás, szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt tanítási napok
- kapcsolattartás online felületeken keresztül is
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról
- írásbeli tájékoztatás (kiadványok, iskola weblapja tájékoztató füzetek, intézményi dokumentumok)
- közös tevékenységek lehetőségei az intézmény programjához igazodva (iskolai
- rendezvények, ünnepségek, projektek, témahetek, kirándulások stb.)

Célja, hogy a szülők rendszeres kapcsolatot tartsanak az iskolával, a gyermekükkel foglalkozó pedagógusokkal.

Szülői értekezletek

- Az osztályok szülői közössége számára a szülői értekezletet az osztályfőnök tartja évente 3 alkalommal.
- Az új osztályközösségek szeptemberi szülői értekezletén az osztályfőnök irányításával bemutatkoznak az osztályban tanító pedagógusok.
- A szülői értekezleten a szülők megválasztják a háromtagú szülői szervezetet.
- Az intézményegységek szülői szervezetének tagjai, akik az osztályok képviselői maguk közül szintén 2 főt választanak. Ez a két fő képviseli a szülőket az intézményi szintű szülői szervezetben.
- Az intézmény pedagógusai fogadóórát tartanak a szülők részére a nyilvántartási rendszer
- alapján, évente 3 alkalommal
- Az osztályfőnökök indokolt esetben családlátogatásokat végeznek, hogy megismerjék a családok körülményeit, családszociológiai jellemzőit, életmódját, értékvilágát, a családban meghonosodott nevelési légkört.

Intézményszinten történő kapcsolattartás

Összevont szülői értekezletet tartunk a 8. osztályos tanulók szüleinek az igazgató az osztályfőnök és a pályaválasztási felelős részvételével évente egy alkalommal.

Az intézményi Szülői Szervezet elnöke, elnöksége a szülői értekezleten kívül is **rendszeres kapcsolatot tart az intézményvezetéssel.**
A Szülői Szervezet elnöke részt vesz az intézményi ünnepségeken, rendezvényeken, összehangolja a szülők intézménnyel kapcsolatos tevékenységét, a szülők, gyermekek programjait közvetíti a szülők javaslatait, kéréseit az iskola vezetése felé.

Működési területek bővülése, a továbbfejlesztés lehetőségei

- Szülői vélemények, gyermeki vélemények rendszerezése az intézmény szolgáltatásával
- kapcsolatosan
- A pedagógusok az intézményvezetés véleményének egyeztetése a szülők nevelési attitűdjével kapcsolatosan.
- Pályázati lehetőségek felkutatása, alapítványi támogatás,
- Szponzori és egyéb támogatási akciók felkutatása és lebonyolítása
- Az elvárható minőségi mutatók kidolgozása a szülői nevelésben, a pedagógusok
- munkájában, az intézmény működésében, a nevelésben érdekeltek kapcsolatában

- Javaslattétel a minőségi elismerési feltételekre
- Az intézmény rendezvényei lebonyolításához gyakorlati segítség nyújtása
- Az iskolai weblap – folyamatos frissítése az aktualitások figyelembe vételével

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes leírását személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.
A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése, oktatása, **iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.**

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- nevelő és oktató munkája során gondoskodjék a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon
- a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- a tanulók felügyelete óraközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- a tanulócsoportról statisztikai adatokat szolgáltat az iskolavezetés által meghatározottak szerint.
- a tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.
- az iskola céljainak képviselete a tanulók és a szülők előtt.

A tehetséges tanulók gondozása

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.
- Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli versenyekre, vetélkedőkre stb.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre stb.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése.
- Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók körében.

Megfelelő munkakapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal

- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása.
- Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

- Az EFOP-3.2.15-VEKOP-17 „A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása" című kiemelt projekt keretében elsajátított módszerek tanórán és tanórán kívüli alkalmazása révén a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése, a köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése, az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés elősegítése, illetve az alap- és kulcskompetenciák nem formális eszközökkel történő fejlesztése.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.

- Minden hó végén érdemjeggyel értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
- Szülői értekezletet és fogadó órát tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- A Házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót a Házirendben meghatározott fegyelmező intézkedésben részesíti.
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti a mulasztást. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el az intézmény SZMSZ-e alapján.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Az osztályáról statisztikai adatokat szolgáltat az iskolavezetés által meghatározottak szerint.
- Betartja és betartatja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.
- Kitölti és vezeti az osztálynaplót, ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Felfekteti és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.
- Tanév elején kitölti, illetve kitölteti a tanulók tájékoztató füzetét.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Különleges bánásmódot igénylő tanulók sajátos nevelési igényű tanulók

A 2011. évi CXC. törvény 4. § 25. pontja szerint:
„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:
- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,"

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazás a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulókra is érvényesek.

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK ELLÁTÁSA

A sajátos nevelési igény kifejezi:

a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékosság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmény egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményünk dokumentumai tartalmaznak.
b) A habilitációs, rehabilitációs tevékenységünk szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a habilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett megjelenítjük a tehetséggondozás feladatainak.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

a) A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
c) A sajátos nevelési igényű tanuló
   ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
   cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
   cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
   cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.

d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjelenítjük:

a) a pedagógiai programunkban,
b) a helyi tantervünkben,
c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
d) az egyéni fejlesztési tervekben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

1. a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
2. a habilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő habilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
4. a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

Hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára a:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagokat;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezetet, speciális bútorokat; fejlesztő helyiségeket;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).
Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, önmagukhoz mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.

Jellemző intézményünkre, hogy;

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának,

gyermek- és szülői közösségének felkészítése megtörténik a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.

- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül, és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlatok működtetése, a pedagógusok által alkalmazott differenciált tananyagok, feladatlapok felhasználása.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok alkalmazása, akik
  - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;
  - egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítanak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaznak;
  - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján megváltoztatják eljárásaikat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;
  - a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoznak létre, melyben érvényesül a differenciálás, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek alkalmazása, a differenciált értékelés;
  - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
  - együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
b) javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi

követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztenstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –

- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
- segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények vegyék igénybe az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

Az alkalmazott tevékenységi formák a sajátos nevelési igényű tanulók lemaradásának enyhítésére:

- az egyéni fejlesztés, fejlesztőfoglalkozások
- felzárkóztatás- tehetséggondozás
- pályaorientációs tevékenység
- egész napos oktatás, felsőben tanulószobai foglalkozáson való részvételi lehetőség biztosítása
- kapcsolattartás a szakértői bizottsággal,
- a szakértői véleményben meghatározott szakemberek biztosítása
- speciális tankönyvek és taneszközök biztosítása
- szoros kapcsolat a szülői házzal
- a tanulók képességeihez igazított tanulásszervezési eljárások alkalmazása

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása

Nkt. 4.§ (3.) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségű tanulók ellátása az intézményben:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatást fejlesztő pedagógus végezheti.
- Célja a tanulók iskolai nevelésének, oktatásának segítése, a pedagógiai, pszichológiai támogatása, terápiás gondozása. Ennek érdekében a szülőkkel való kapcsolattartás.

- A tanuló előmeneteléről fogadóórán értékelő megbeszélést kell tartani a fejlesztésben résztvevő pedagógusoknak és a szülőnek.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók értékelése:

- BTMN tanulót a nevelési tanácsadó véleménye alapján az igazgató egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól, illetve többletidőt, segédeszközöket kell biztosítani számára az írásbeli, szóbeli feleletek megoldásához.

Célok:

- A vonatkozó törvényi hátteret figyelemmel kísérve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók eredményes nevelésének, oktatásának megvalósítása, tárgyi, személyi feltételek biztosításával, szakmaközi kooperációval.
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók szocializációja, eredményes társadalmi integrációja, a nehézségből eredő hátrányok csökkentésének segítése.
- Szemléletváltás megvalósítása, pedagógusok felkészítése a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók fogadására.
- Befogadásra, segítőkészségre, toleranciára, az emberi jogok tiszteletben tartására, a hagyománytiszteletre nevelés.

Feladataink:

- Az iskolán belüli hatékony fejlesztő munka érdekében a pedagógusok összehangolják munkájukat a megelőzés, egyéni fejlesztés, felzárkóztatás, tanórai differenciálás során egymással és a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel.

Tanulókat érintő tevékenységünk

- Preventív elemek beépítése a tanítás-tanulás folyamatába a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek megelőzésére.
- Az osztályfőnök, szaktanárok támogató, segítségnyújtó szerepének fokozása.
- Az órai munkában a differenciálás különböző módszereinek szerepe.
- Fokozott odafigyelés, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel felismerése, vizsgálat kezdeményezése,
- Folyamatos együttműködés probléma esetén a vizsgálatok lebonyolításában a pedagógiai szakszolgálati intézménnyel.
- Különleges gondozásba vétel esetén kompetens szakemberek (gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, iskolapszichológus, fejlesztőpedagógus) segítségével együttműködve szakértői vélemények elemzése, a fejlesztés tervezése és végzése a tanórába beépítve.
- Korrepetálás, kompenzáló nevelés, fejlesztés-, terápia-, egyéni bánásmód, differenciálás biztosítása.
- A tanítók, szaktanárok tanmenetüket kiegészítve egyéni tanulási tervet készítenek, három hónap eltelte után újravizsgálják/mérik a tanuló helyzetének alakulását, fejlődését, korrigálják a tervet.
- Valamennyi tantárgyat oktató pedagógusnak feladata a saját szakterületén az általános és speciális tanulási módszerek, technikák megismertetése a tanulókkal, valamint a szülők bevonása a helyes módszerek elsajátítása, az otthoni foglalkozás érdekében.
- Magatartási problémák esetén a különleges figyelem fordítása a közösségi és baráti kapcsolatok alakítására, a közösségi életben való részvételre.

Szakmai együttműködés, kapcsolattartás, konzultáció

- Kapcsolatot tartunk fenn a Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- A gyermekek fejlesztését a pedagógiai szakszolgálat fejlesztő pedagógusa végzi.
- Az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse, iskolapszichológusa is fogadóórát, rendszeres konzultációs lehetőséget biztosít a szülők részére.

- Az osztályfőnökök szükség szerint családlátogatáson is próbálják segíteni problémák megoldását.
- A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk a törvény adta lehetőségeikről.

Szakmai dokumentáció vezetése

- Az intézmény az általuk felvett fejlesztésre jogosult tanulóról nyilvántartást vezet, illetőleg az ellátott feladatokat dokumentálja.
- A naplóban feljegyzést, „Egyéni fejlődési lap" külívet vezet az osztályfőnök a különleges ellátásra, és fejlesztő foglalkoztatásra jogosult tanulóról, foglalkozásáról, tantárgyi minősítés alóli mentesítéséről, stb.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóról az intézményben a fejlesztésért felelős szakember „Egyéni nyilvántartási lap és foglalkozási naplót" vezet, a tanuló fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít.

Felülvizsgálatok

- A fejlesztés, felzárkóztatás eredményességének mérése időközi, a pedagógiai szakszolgálatnál előre tervezett, melyet figyelemmel kísérünk.

Pedagógust érintő tevékenységek

Törvény biztosította esetleges kedvezmények a tanuló részére, melyet munkánk során figyelembe veszünk:

- tantárgyak, tantárgyrészek minősítése és értékelése alóli mentesítés,
- egyéni fejlettséghez igazodó továbbhaladás,
- kevesebb elemszámú feladat biztosítása órán és a számonkérés során
- több idő biztosítása a feladatmegoldáskor az órai munka során, valamint a számonkéréskor,
- írásbeli számonkérés helyett a szóbeli számonkérés, illetve szóbeli számonkérés helyett írásbeli számonkérés előtérbe helyezése,
- segédeszköz biztosítása.

Fontos feladatunk a folyamatos pedagógus önképzés, szakmai-, szakirányú továbbképzés tervezése, a problémák mielőbbi felismeréséhez és a problémával küzdő tanulók személyiségének hatékony fejlesztéséhez.

A fejlesztő foglalkoztatás

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg. [Nkt. 47. § (8)]

Alapelvek: A fejlesztés az intézményben zajlik a problémák súlyossági fokától és komplexitásától függően a szakértői véleményben foglaltak szerint.

A fejlesztés:

- tudatos,
- tervszerű,
- életkornak megfelelő,
- sokoldalú,
- folyamatos,
- figyelembe veszi a kognitív fejlődés szakaszait,
- segít kialakítani a gyermek pozitív énképét.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára szervezett fejlesztő pedagógiai ellátás keretében a tanuló tantárgyi felzárkóztatását a nevelő-oktató munka szakaszának,

illetve a tantárgynak megfelelő szakképzettségű pedagógus, készségfejlesztését pedig fejlesztő pedagógus végzi.

Az egyéni fejlődési különbségek és életkori sajátosságok miatt a fejlesztés egyéni és kiscsoportos (1-3 fő) formában történik. A terápia korrektív jellegű, a már kialakult tanulási nehézségek tüneteinek csökkentésére irányuló gyógyító nevelés.

A folyamat irányítója és szervezője a gyógypedagógus, aki más szakemberekkel és a szülőkkel szorosan együttműködik. A folyamat eredményeinek megállapítása gyermekenként folyamatdiagnózissal, a gyógypedagógiai pszichológiai diagnosztika eszközeivel történik, az egyénre szabott fejlesztés módszereinek megállapítására helyezve a hangsúlyt. Egyéni fejlesztési tervet készít, a fejlesztés lépéseit dokumentálja. A fejlesztő terápia eredményét a szakértői véleményben meghatározott felülvizsgálatok realizálják.

A fejlesztés területei:

- Mozgás
- Érzékelés
- Észlelés
- Figyelem
- Emlékezet
- Szerialitás
- Intermodalitás

Fejlesztő tevékenységformák:

- Differenciált tanulásszervezés
- Kooperatív technikák alkalmazása
- Projekt-módszer elterjesztése
- Tevékenységközpontú pedagógiák
- Individuális tanulás előtérbe helyezése
- Az alapozó időszak elnyújtása
- Fejlesztő értékelés bevezetése
- A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása IKT eszközhasználattal.

A kiemelten tehetséges tanulók nevelése

Nkt. 4§ (13.) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetséges tanuló jellemzői

Kognitív jellemzők:

- Szimbólumok és szimbólumrendszerek használata
- Koncentrációs kapacitás
- Szokatlanul jó memória
- Fejlődési előnyök bizonyos területeken
- Korai nyelvfejlődés (gazdag szókincs, szokatlan szófordulatok)
- Kíváncsiság, tudásvágy
- Önálló tanulásra való hajlam
- Sokrétű érdeklődés
- Kreativitás, eredeti, szokatlan ötletek

Érzelmi, emocionális jellemzők:

- Igazságérzet
- Humorérzék
- Érzelmi intenzitás
- Az élet és halál értelmének felfogása
- Sok energia
- Kötődés

A szociális környezet jelentősége óriási, hiszen az általános kognitív és intellektuális képességek még serdülőkorban is fejlődnek. A tanulási képességeinek minősége nagymértékben függ a társadalmi körülményektől, a környezeti hatásoktól. Kamaszkorban az egész különösen nyitott a kreatív gondolkodásra, mely meghatározó az önkép kialakításában. A tehetséges kamaszok másokkal együtt állandó, dinamikus interakciókban vesznek részt, a legfontosabb három szociális közegként a családot, az iskolát és a kortárscsoportot kell említeni. A pedagógusnak ismernie kell a tehetséges gyermekek fejlődésének problémáit. Az első, amellyel találkozunk, az esetlegesen megjelenő *agresszió*.

A másik tudatosan kezelendő általános szindróma mind a belső, mind a külső fejlődésbeli egyenetlenségek. Ez a *disszinkrónia* a társadalom és az oktatás-nevelés közötti zavarból ered.

Ennek a helyzetnek a kezelése a tehetséges gyermeken túl, a tehetséges gyermek környezetében élő más felelős személyektől is megköveteli a különleges erőfeszítéseket. Ebben a pozitív Pygmalion-hatásnak kell érvényesülnie. A környezetnek el kell hinnie a tanuló briliáns intelligenciáját, ezzel a gyermek IQ-ja tovább növekszik. Ha leértékeli, vagy nem ismeri fel a környezet a tehetséget akkor „koraérettnek" tekinti, és azon mesterkedik, hogy a normál képességtartományban maradjon.

Cél

- A tehetségekben olyan készségeket és stratégiákat kell kialakítanunk, amelyek révén képesek lesznek olyan személyekké válni, akik önállóan, kreatívan és önmaguk megelégedésére keresik az ismereteket.
- A tehetséges gyerekeknek, támogatásunkkal, ki kell alakítaniuk magukban, hogy a tanulás öröm és izgalom, amely átsegíti őket a rutinon, a munkán, ami szükségszerűen velejárója a tanulásnak.
- A tehetséges gyermekeket segítenünk kell abban, hogy felismerjék, milyen speciális felelősséget ruház rájuk a tehetségük.
- Érzékennyé kell tenni őket aziránt, hogy milyen speciális igényekkel találkozhatnak a tehetség produktív felhasználását illetően.
- Ösztönöznünk kell őket, hogy tiszteljék a többi gyermeket képességeiktől függetlenül.

Feladat

- Tehetséges, innovatív, képzett, problémamegoldásra érzékeny pedagógusok biztosítása.
- A tehetség definiálása, annak felismerése, fejlesztése, gondozása a szülők orientációjával, tanácsadással.
- A széles tevékenységrepertoár lehetőségeivel az önálló, a tanuló maga által szervezett tanulásának biztosítása.
- Hatékony tanulási stratégia megtanítása.
- Tapasztalatszerzéssel bátorítás az elmélkedésre, töprengésre, kérdések megfogalmazására.
- Kooperatív technikák alkalmazásával együttműködés kialakítása másokkal.
- Bátorítás, támogatás a tanulói vezető szerep elfogadásában.
- Keressük és biztosítjuk az alkalmakat arra, hogy a tanítási órán, a szakkörökben és az egyéni foglalkozásokon felismert, kifejlesztett tehetségek megmérettessenek.
- A szakkör, egyéni foglalkozás biztosítja a tehetséges gyerekek nevelését, fejlesztését.
- Tehetségnevelő programok személyi, tárgyi, szervezeti, versenyeztetési és finanszírozási feltételeinek megteremtése.

Tevékenység

- A tanuló megfigyelése tevékenységek közben.
- A tanulmányi eredmények figyelemmel kísérése.
- Versenyekre felkészítés.
- Mérések végzése.
- Cselekedtető, élményszerű tanítás.
- Változatos tanítási módszerek alkalmazása: csoportmunka, projektek, páros munka, egyéb kooperatív módszerek
- A tehetséges gyermekek erős oldalának fejlesztése mellett a gyenge oldal fejlesztése.

Minden ember magában hordoz valamilyen értéket, valamit, amiben ő a kiváló. A nevelésnek épp ezt az értéket kell megtalálnia, felszabadítania; a személyiséget kell vizsgálnia, az egész embert láttatnia.

A kiemelkedő képességek felismerése, a tehetséges tanuló azonosítása, felismerése az általános iskolai tehetséggondozás alapvetően fontos problémája.

Tanórán belüli lehetőségek

- Differenciáló sávos csoportbontás egyes tantárgyak esetében
- Kiselőadások, személyre szabott egyéni felkészülés
- Tevékenységközpontú pedagógiai módszerek
- Kooperatív technikák
- Projektmódszer
- Differenciált tanulásszervezés
- Korszerű képességfejlesztő módszerek adaptálása
- A bizonyos területeken tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése
- Korszerű digitális eszközök, online felületek alkalmazása
- A HiperSuli által biztosított lehetőségek felhasználása
- Az Időspirál Természettudományos Élményközpont által biztosított alkalmazások és programok használata az oktatásban
- Az Űrkadét terem által biztosított lehetőségek használata a tanórákon.

Tanórán kívüli lehetőségek

- tehetséggondozás: **Tehetséggondozó körök, iskolai (óvodai) sportkör foglalkozásai** - a tanulók egyéni érdeklődésük alapján döntik el, hogy melyik csoport munkájába kapcsolódnak be. A jelentkezőknek, a tehetséggondozás folyamatába bevont tanulóknak az alábbi foglalkozásokat kínáljuk fel:
  - Természettudományi (földrajz, környezetvédelem, fizika, kémia, informatika/robotika), anyanyelvi, irodalmi (irodalmi színpad, drámajáték, újságírás, stb.), matematika, történelem-honismereti és idegen nyelvi foglalkozások. Az igények felmérése után alakítjuk ki a tematikus csoportokat.
  - Kiemelt szerepet tulajdonítunk az úgynevezett „kihelyezett" foglalkozásoknak, mint pl. a különféle üzemlátogatások, múzeumok, kiállítások, rendezvények felkeresése.
  - Hasznosnak tartjuk a továbbtanulást elősegítő középiskolára felkészítő foglalkozások működtetését a nyolcadik osztályosok számára.
- felzárkóztató foglalkozások a kevésbé jó teljesítményt mutató tantárgyak esetében,
- pszichomotoros tehetséggondozás: A Péczely Attila Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kihelyezett tagozatai (képzőművészeti) a képességek, ismeretek, értékek, s a személyiség kiteljesedését szolgálják. Emellett kézműves foglalkozások kapcsolódnak nevelési-oktatási tevékenységünk, hagyományos rendezvényeink

szinte valamennyi eleméhez (pl. projektnapok, családi rendezvények, farsang, rajz- és képzőművészeti pályázatok, stb.).

- könyvtár: Tudatosítjuk a tanulóinkkal, hogy a műveltség, a tudás még napjainkban is legfőbb forrása a könyv és a hozzá kapcsolódó multimédiás eszközök. Az iskolai könyvtár látogatása az intézmény minden tanulója számára biztosított, lehetőséget ad a tehetségének megfelelő önálló ismeretszerzésre.
- versenyek: A tehetséges tanulókat rendszeresen felkészítjük és benevezzük a különböző városi, megyei, országos tanulmányi, levelező és sport versenyekre. Magunk is rendszeresen szervezünk ilyen versenyeket a város tehetséges diákjai számára (ÍRÓ-DEÁK országos vers- és novellaíró pályázat, környezetvédelmi városi levelező verseny, városi helyesírási verseny az alsó tagozatosok számára, országismereti játékos verseny angol nyelvből, idegennyelvi levelező verseny, stb.).
- Időspirál Természettudományos Élményközpont alkalmazásainak, programjainak beépítése a délutáni foglalkozásokba,
- Az Űrkadét program lehetőségeinek beépítése a tanórán kívüli foglalkozásokba.

Iskolánk alapfeladatként, kiemelten foglalkozik a tehetséggondozással: sportiskolai képzéssel, emelt óraszámú angol és német nyelv-oktatással, öko szemléletű neveléssel, természettudományos élménypedagógiával. E munka elismeréseként 2013. óta Akkreditált Kiváló Tehetségpontként működik intézményünk. Minden tanévben a tehetséges, érdeklődő 4. osztályos tanulókat bevonjuk a tehetségkörök munkájába. A Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hódmezővásárhelyi Tagintézményének pszichológusainak bevonásával tehetségazonosítást végzünk.

Iskolán kívüli tehetséggondozás

Az iskola támogatja azon tanulóit, akik az intézményen kívül fejlesztik képességeiket. Lehetőséget adunk alkalmanként az ott szerzett ismeret, tudás, képesség, produktum bemutatására. Szoros kapcsolatot tartunk fenn és együttműködünk a tanulókat felkészítő társintézményekkel, szervezetekkel, sportegyesületekkel.

Céljaink:

- a tehetséggondozás szervezeti feltételeinek megteremtése, akkreditált tehetségponttá válás, az akkreditáció megőrzése,
- a gyermekek képességeinek feltérképezése, intenzív fejlesztése,
- személyiségfejlesztés,
- kreativitás felismerése, fejlesztése,
- motiváció növelése,
- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése – átlagon felüli képességek beazonosítása, fejlesztése,
- egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
- „megelőzés" – a tehetséges tanulók motiváltságának megtartása, emelése, „légkörjavítás" – az adott osztályközösségben a kevésbé tehetséges gyermekek motiváltságának fenntartása;
- olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést (pl.: relaxáció),
- az alulteljesítő tehetség-gyanús tanulók megfigyelése, motiválása,
- kapcsolattartás a tehetségpontokkal, hálózatokkal,
- szakmai műhelyek működtetése.

A TÁMOP 3.4.3 „Hódtálentum – Tehetséggondozás Hódmezővásárhelyen és kistérségében" pályázatunk tevékenysége alapján a tehetséggondozással kapcsolatos feladatainkat folytatjuk:

- **Tehetségazonosítás** mérésekkel folyamatos tájékozódás a tanulókról hobbi, érdeklődési kör, tanórán kívüli elfoglaltságok, versenyeredmények, sporteredmények, tanulmányi és művészeti versenyek eredményei tekintetében.
- **Képességek, attitűdök diagnosztizálása**.
- **Tehetséggondozó programelemek, Tehetségpont működtetése** (tehetségkör, szülői kerekasztal, pedagógus munkaközösségek, képzéseken és hospitációkon való részvétel, ezek intézményi szervezése, stb.).
- **Egyéni fejlesztési terv alapján folyó tehetséggondozás.**

Tehetséggondozó programunk akkor eredményes, ha:

- Felkészült szakemberek végzik a tehetségek fejlesztését.
- Kapcsolódó méréseink igazolják törekvéseinket.
- Minél több tanulót tudunk a tehetségpontokba irányítani, tehetségpontunkban fogadni.
- Fent tudjuk tartani a kellő motiváltságot.
- A pályaválasztás során érvényesíteni tudjuk az egyéni adottságokat.
- Tanulmányi és sportversenyeken eredményesen szerepelünk.

Az óvoda-iskola átmenet tevékenységei:

Cél: az iskolába való bekerülés előkészítését célzó szakmai együttműködés konkrét színtereinek kialakítása, a beiskolázási körzetünkben lévő óvodában, illetve sportiskolai oktatásunkhoz kapcsolódóan a város és vonzáskörzet óvodáiban elkezdődő folyamatos és tervszerű fejlesztő munka folytatása.

A kapcsolattartás módja:

Az iskola tanítói, óvodai foglakozásokon vesznek részt. Konzultálnak az óvónőkkel a várhatóan az iskolánkba kerülő gyermekekről, annak családjáról, szakmai kérdésekről.
Az óvodák nagycsoportosai részt vesznek az iskola rendhagyó óráin, rendezvényein, bemutató foglalkozásain, az óvoda-iskola átmenetet támogató szakmai programjain, Oviolimpián.

Nyílt napokon fogadjuk az óvodásokat szüleikkel is, betekintést nyújtva az intézmény szakmai munkájába, közösségi életébe, infrastrukturális lehetőségeibe.

A kapcsolatot a leendő 1. osztályos tanítók és a nagycsoporttal foglalkozó óvónők az éves munkatervekben rögzítve veszik fel (óvoda-iskola átmenetet támogató team).

A team összegzi a megszerzett információkat, a rendelkezésre álló vizsgálati anyagok, tapasztalatok, illetve a szülő igénye alapján, mely az osztályba sorolás alapját jelenti a jogszabályoknak megfelelően.

A fenti összegzés után, a team javaslata alapján az igazgató dönt az adott osztályok kialakításáról, a technikai feltételek biztosításáról, amelynek felülvizsgálatára, korrekciójára minden tanév kezdetén sor kerül.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

Az, hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.
A jogszabály értelmében: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.
(2) Halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

a) a nevelésbe vett gyermek,

b) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló

Az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az általános járóbetegszakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt a tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

A tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók számára heti 10 órában egyéni foglalkozás keretében történő felkészítést kell biztosítani.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben.

A hátrányos helyzet oka lehet:

Családi mikrokörnyezet (munkanélküliség, rokkantnyugdíjban vagy szociális ellátásban részesülők alacsony jövedelme, a szülők alacsony iskolázottsága, lakáskörülmények, családtagok magatartása stb.)
Családi házon kívüli környezet (lakókörnyezet, lakókörzet negatív hatása, kifogásolható magatartású felnőtt- vagy gyerekcsoport stb.)

A szociális hátrányok leggyakoribb megnyilvánulási formái: a szegénység, az egykeresős és csonka családok, az ösztönzés hiánya, az életkilátások csökkenése. Az iskola életében fontos kérdés az esélyek kiegyenlítődése, a hátrányok csökkentése, a társadalmi egyenlőtlenségek hatásainak enyhítése.

Feladatok, részfeladatok a tevékenységet végzők köre:

A tanulók felkészítését csak egy jól és sokoldalúan képzett tantestület képes megvalósítani. Ezért elengedhetetlen, hogy **folyamatos továbbképzésekkel** bővítsük ismereteinket, módszereinket.

Sok olyan tanulónk van, aki csak az iskolában hallgat értékes zenét, ismerkedik művészetekkel, tudományokkal, technikával. Ezért kell arra törekednünk, hogy **eszközeink** elég **korszerűek** legyenek az új ismeretek átadásához. Ehhez kapcsolódó feladatunk az **iskolai könyvtár** olyan folyamatos korszerűsítése, mely lehetővé teszi nemcsak az írott, hanem az elektronikus információhordozók és az internet használatát.

Az iskolánkkal szemben támasztott igény alapján kiemelten fontosnak tartjuk a következőket:

- Diákjaink **stabil alaptudás** birtokában hagyják el az intézményünket.

- A következő generáció élete elképzelhetetlen a **nyelvtudás** és az **informatika** minimális ismerete nélkül. Ezt látva szeretnénk a jövőben biztosítani az angol nyelv emelt óraszámát, s indítottuk el a német nyelv oktatását választhatóan emelt óraszámban is. A nyelvtanításnál fontosak a jó segédanyagok, a jól felszerelt nyelvi terem. A nyelvoktatást élőbbé teszi a nyelv valós helyzetben való gyakorlása. Céljaink között szerepel testvérkapcsolat kialakítása az adott nyelvű vagy nyelvet oktató országok egy-egy iskolájával. Így lehetőség nyílik nemcsak a levelezésre, hanem cserekirándulások, nyelvgyakorlás megszervezésére is.
- Ma már senki sem tudja kikerülni a modern technikát. Ezért fontos kialakítani a diákokban a felhasználói szemléletet. Ennek elengedhetetlen feltétele iskolánk gépparkjának fejlesztése.
- Tanulóinkkal elbeszélgetve az a vélemény alakult ki, hogy sokan élnek olyan környezetben, amely nem ad megfelelő mintát a gyerekeknek majdani saját **családi életük helyes vezetésére**. Ezért minden, ami ebben segítségükre lehet kiemelten fontos terület. Meg kell tanítani őket összhangban élni a környezettel. Az általa látott pozitív és negatív példákon át meg kell győznünk az **egészséges életmód**, a **környezetvédelem** hasznáról és a fontosságáról.

A családok szociális hátrányának csökkentéséért az alábbiakat tesszük:

- Felvilágosító munka a szociális juttatások (rendszeres gyermekvédelmi támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás) lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon,
- segély, támogatás kezdeményezése a rászorultaknak,
- motiválás arra, hogy a gyermek egész napos iskolai, tanulószobai ellátásban részesüljön,
- kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal, Népjóléti Irodával, a Máltai Szeretetszolgálat helyi szervezetével, támogatásuk elnyerése, a jó kapcsolat fenntartása,
- tankönyvtámogatás elosztási elveinek évenkénti felülvizsgálata,
- pályázatok figyelése (kirándulás, táborozási hozzájárulás, rendezvények támogatása),
- segélyakciók szervezése.
- Az osztályfőnökök és az ifjúságvédelmi felelősök szükség szerint összegzik az elért eredményeket, illetve a kudarcokat, és közösen dolgozzák ki az újabb stratégiai javaslatokat.
- A drog- és bűnmegelőzési program keretében az igazgató lehetőséget biztosít szakemberek számára tájékoztató előadások megtartására, a védőnők aktív közreműködésére.
- A pedagógusok bekapcsolódnak az e témában szervezett továbbképzésekbe.

Az alkalmazott tevékenységi formák a szociális hátrányok enyhítésére:

- az egyéni fejlesztés, (felzárkóztatás- tehetséggondozás)
- fejlesztőfoglalkozás,
- előkészítő foglalkozás,
- pályaorientációs tevékenység
- felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről, pályázatokról szülői értekezleten,
- fogadóórákon,

- mentorálás
- motiválás arra, hogy a gyermek részt vegyen tanulószobai foglalkozáson
- kapcsolatfelvétel szolgáltató intézményekkel, áthelyező bizottságokkal

Az alkalmazott módszerek a szociális hátrányok enyhítésére:

- korszerű tanítási módszerek alkalmazása
- közösségi megbízások adása
- motiválást segítő tanulásszervezés alkalmazása
- kooperatív vagy egyéb – tevékenységközpontú módszerek alkalmazása az oktatásunkban - tanulási módszerek
- projekt módszer
- témahét
- múzeumpedagógiai
- az IKT által nyújtott lehetőségek felhasználása az oktatási munkánk során

A délutáni foglalkozások, szakkörök segítenek a tanulók érdeklődésének fenntartásában. A tanulmányi versenyek további motivációt jelentenek a tanulási folyamatban. A lassabban haladó tanulók részére felzárkóztató jellegű foglalkozások szervezése, korrepetálások tartása, a konkrét tantárgyi haladásban való segítés fontos feladat. A tanulási kudarcban elveszett önbecsülésük újraépítését segítjük.

A gyermek és ifjúságvédelemi feladatok ellátása

A gyermekek védelméről az 1997. évi XXXI. törvény rendelkezik. Meghatározza a gyermekek alapvető jogait és kötelességeit, a jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait, definiálja a hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet

Veszélyeztetettnek tekintjük *azokat a gyermekeket, akiknek a személyiségfejlődését nagy valószínűséggel fenyegeti valamilyen károsodás.*
Oda kell figyelnünk a tanulók viselkedésében, kedélyében bekövetkező szokatlan változásokra, zavarokra. Az észlelt változásokat elemezzük, s igyekszünk feltárni az okokat.

Veszélyeztető oknak tekintjük az alábbiakat:

Anyagi ok: ha a gyermek elsődleges életszükségletei kielégítetlenek, nem megfelelő a táplálása, ruházása.

Erkölcsi ok: ha környezete bűnöző életmódot folytat, vagy a gyermeket erre kényszeríti. A gyermek szembehelyezkedik az erkölcsi normákkal, káros szenvedélyei vannak.

Egészségügyi ok: ha a környezete egészségrontó hatású /pl. hiányos gondozás, egészségtelen lakáskörülmény/.

Nevelési ok: ha a környezet a nevelés minimumát nem tudja, vagy nem akarja biztosítani /pl. felügyelet nélküli gyerek, iskolakerülő tanuló, durván bánó szülők/.

- *Hátrányos helyzetűeknek tekintjük* a képesség-kibontakoztató felkészítésben résztvevő azon tanulókat, akik a Gyvt. 67/A. §-a alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra, hátrányos helyzetűnek minősül. Az iskola igazgatója felveheti a képesség-kibontakoztató

felkészítésbe azt a tanulót is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a tanuló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Az így felvehető tanulók létszáma azonban nem haladhatja meg az adott osztályba felvett, képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók létszámának harminc százalékát, tört létszám esetén felfelé kerekítve.

Feladatok, részfeladatok, a tevékenységet végzők köre

A gyermek- és ifjúságvédelem a tantestület valamennyi tagjának, de különösen a gyermek- és a gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógusnak , valamint az osztályfőnököknek a tevékenysége. Iskolánk pedagógiai munkáján belül az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósulását:

- felzárkóztató foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás a szülőknek, tanulóknak,
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- az iskolai étkezési lehetőség,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése,
- a tanulók szociális helyzetének javítása a pénzbeli- és természetbeni támogatás megszervezésével,
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatról, szolgáltatásairól

Pedagógusaink elengedhetetlen feladata, hogy a hozzánk beiratkozott tanulók családi hátterét megismerjék, figyelemmel kísérjék és segítsék azokat a családokat, amelyek anyagi helyzetük vagy egyéb oknál fogva nem képesek egyedül eleget tenni a gyermekneveléssel kapcsolatos követelményeknek.

A gyermek életkörülményeiben tapasztalható veszélyeket, fejlődésükben észlelhető rendellenességeket időben fel kell tárni. Ebben a munkában a tantestület valamennyi tagja részt vesz. Nagy segítséget jelent a felderítő munkában az ifjúságvédelmi felelős.

A gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus irányításával megtesszük a szükséges intézkedéseket, mely elsősorban az előidéző okok megváltoztatására irányul.

Alkalmazott módszereink a családlátogatás, a szülők meggyőzése, a problémák közös orvoslása. Ha előfordul, hogy a gyerek érdekeit a szülővel szemben kell megvédeni, jogait képviselni, elkerülhetetlen a hatósági beavatkozás, a védő-óvó intézkedés.

A személyiségzavarok megszüntetésének fontos eszköze a személyiség-megismerés. Ehhez, mint módszert alkalmazzuk a beszélgetést, az őszinte érdeklődést, a diszkréciót, megértést. Vonzóvá tesszük az iskolai életet, melyet a különféle tevékenységek kiszélesítésével, a diákönkormányzat bevonásával érünk el.

A gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus feladata:

- Mindazoknak a feladatoknak az intézményi koordinálása, amelyek az osztályfőnökökre
- hárulnak a gyermekek védelmével kapcsolatban.
- Javaslatot tesz a szociális munkacsoportnak - a tényleges rászorultság alapján a juttatások odaítélésére.

- Irányítja a speciális gyermekvédelmi munkát.
- Segítséget nyújt az osztályfőnököknek
- Ismeri a problémás családok gondjait, kapcsolatot tart az állami szervekkel, szülőkkel,
- Esetenként családlátogatást végez.
- Nyilvántartja a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket, tanulókat.
- Esetmegbeszéléseket folytat
- Gyermekvédelmi és egészségügyi vizsgálatok éves ütemtervének elkészítésében közreműködik az érintett partner-szervezetekkel.
- Továbbképzéseken vesz részt
- A munkájához kapcsolódó pályázatokon való részvétel
- Titoktartási kötelezettség betartása.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A diákönkormányzat jogkörei

Az intézmény legfontosabb döntéseinek meghozására – a jogszabályban meghatározott esetekben – a nevelőtestület jogosult. Az egyéb döntések meghozása az igazgató jogköre. Azokban az ügyekben, amelyek az iskola tanulóinak jelentős részét érintik, a döntési folyamatban lehetőséget biztosítunk a diákság számára véleményének kifejtésére, a döntési folyamat befolyásolására. A döntési folyamat részét képező értekezletre a diákságot közvetlenül érintő témakörben meghívjuk a diákönkormányzat képviselőit.

A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára **az igazgató bíz meg ötéves időtartamra.**

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait az iskola osztályközösségében megválasztott osztálytitkárokból (osztályonként 2 fő) álló diákönkormányzat vezetősége, illetve annak választott tisztségviselői (titkár és titkárhelyettes) érvényesítik.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben ki kell kérni,
- az ételek összeállítása, tartalma

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,

- az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SZMSZ jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SZMSZ-ével, házirendjével.

Az SZMSZ jóváhagyásáról a nevelőtestületnek a jóváhagyásra történő beterjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell.

Az SZMSZ-t vagy annak módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését.

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményét a melléklet tartalmazza, a tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelménye megegyezik a tantárgyi követelményekkel.

Mellékletben szerepel a tanulmányok alatti vizsgák rendje is.

Az osztályozó vizsga, különbözeti vizsga, pótló és javítóvizsga a tantárgyak esetén írásbeli és/vagy szóbeli és/vagy gyakorlati részből áll:

Vizsgatárgyak részei:

• Magyar nyelv és irodalom	írásbeli + szóbeli vizsga
• Történelem	írásbeli + szóbeli vizsga
• Idegen nyelv	írásbeli + szóbeli vizsga
• Matematika	írásbeli + szóbeli vizsga
• Fizika	írásbeli + szóbeli vizsga
• Földrajz	írásbeli + szóbeli vizsga
• Biológia	írásbeli + szóbeli vizsga
• Kémia	írásbeli + szóbeli vizsga
• Környezet	írásbeli + szóbeli vizsga
• Természetismeret/természettudomány	írásbeli + szóbeli vizsga
• Informatika/ digitális kultúra	írásbeli + gyakorlati vizsga
• Testnevelés	gyakorlati vizsga
• Ének-zene	írásbeli + szóbeli vizsga
• Vizuális kultúra	szóbeli + gyakorlati vizsga

- Technika, életvitel és gyakorlat/ technika és tervezés szóbeli vizsga
- Etika/ Hit- és erkölcstan szóbeli vizsga
- Hon- és népismeret írásbeli + szóbeli vizsga
- Dráma és színház írásbeli + szóbeli vizsga
- Állampolgári ismeretek szóbeli vizsga
- Olimpiai ismeret szóbeli vizsga (sportiskolai osztályokban)
- Sportetika szóbeli vizsga (sportiskolai osztályokban)
- Sportágválasztó szóbeli vizsga (sportiskolai osztályokban)
- Tanulásmódszertan szóbeli vizsga (sportiskolai osztályokban)
- Önismeret szóbeli vizsga (sportiskolai osztályokban)

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határidejét

A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő a KRÉTA rendszeren keresztül értesíti.
A tanulmányi rendszerben történő rögzítés határideje:

- A szóbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a számonkérés napja.
- A gyakorlati számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a következő szaktárgyi óra.
- Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése 7 napon belül történik.

Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók. A témazáró dolgozat idejét és témáját a tanuló legalább 5 munkanappal korábban meg kell ismerje.
Az elektronikus napló bejegyzéseit az osztályfőnök hetente, az igazgatóhelyettes havonta ellenőrzi.

Iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai, szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel

- A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult, illetve alacsonyabb óraszámban tanulta.

- Átiratkozásnál szükség esetén-pl. más idegen nyelvet tanult- az iskola különbözeti/osztályozó /vizsga letételére szólíthat fel.

- Ehhez felkészülési, türelmi időt és szaksegítséget biztosítunk.

- Amennyiben a tanuló a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból 2 hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, vagy a tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

A tanuló átvétele esetében a tanulónak be kell mutatnia:

- a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt,
- az elvégzett iskolai évfolyamokat tanúsító bizonyítványokat.

Az iskola igazgatója köteles értesíteni az átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is.

- A tanuló átvételének tényét a beírási naplóba, a törzskönyvbe, az osztálynaplóba és a bizonyítványba jelezzük.

HELYI TANTERV

Az intézmény **helyi tanterve**, 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról jogszabály alapján és a központilag kiadott **kerettantervre épülve kiegészül a helyi specialitásokkal.**

Nemzeti Alaptanterv
A Nat– rögzíti „az iskolai nevelés-oktatás tartalmi egységét, az iskolák közötti átjárhatóságot, meghatározza az elsajátítandó műveltségtartalmat, valamint kötelező rendelkezéseket állapít meg az oktatásszervezés körében, így különösen a tanulók heti és napi terhelésének korlátozására".
A Nat – az iskolák szakmai önállóságának teret engedve– lefekteti a köznevelés szemléleti, elvi és tartalmi alapjait, azaz meghatározza az alapműveltség kötelezően közvetítendő tartalmait az iskola számára.
A Nat által meghatározott **nevelési célok,** közös értékeket megjelenítve áthatják a pedagógiai folyamat egészét, és összhangban a **kulcskompetenciák** alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – **egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.**

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik.
A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.
Ezek a következők:

az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:
- 1–4. évfolyam;
- 5–8. évfolyam;

Az *óvodai nevelés* szakasza az iskolaérettség eléréséig tart. Fejlesztési feladatrendszerét a kisgyermekkori fejlesztésben irányadó *Óvodai nevelés országos alapprogramja* határozza meg. A Nat épít az Óvodai nevelés országos alapprogramjára.

Az 1–4. évfolyam első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

Az 5–8. évfolyam a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A tanulók napi és heti terhelése a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet

a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: **napi 6 tanítási óránál**
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon **napi 7 tanítási óránál**

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: **24 óra**
- 4. évfolyamon: **25 óra**
- 5-6. évfolyamon: **28 óra**
- 7-8. évfolyamon: **30 óra**

A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:

- az **egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,**
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett **egyéb foglalkozások,**
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 7. § (6) bekezdése **szerinti sportiskolában a mindennapos testnevelési órákat meghaladó többlet testnevelési óra,**
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszáma és maximális óraszáma évfolyamonként a 2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben bevezetve

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1		**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
2	**Alapóraszám**	*22*	*22*	*22*	*23*	*27**	*26**	*28**	*28**
3.	**Maximális óraszám****	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

-

Iskolánk által alkalmazott helyi tantervi óraszámok

Alsó tagozatban választott kerettantervek

Magyar nyelv és irodalom 1–4. évfolyam
Matematika 1–4. évfolyam
Etika 1–4. évfolyam
Környezetismeret 3–4. évfolyam
Első élő idegen nyelv 4. évfolyam
Ének-zene 1–4. évfolyam
Vizuális kultúra 1–4. évfolyam
Technika és tervezés 1–4. évfolyam
Digitális kultúra 3–4. évfolyam
Testnevelés 1–4. évfolyam
Önismeret 1-4. évfolyam (sportiskolai osztályokban)
Sportágválasztó 1-4. évfolyam (sportiskolai osztályokban)

Tantárgyi kerettantervek a mellékletben.

Felső tagozatban választott kerettantervek

Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára

Magyar nyelv és irodalom 5–8. évfolyam
Matematika 5–8. évfolyam
Történelem 5–8. évfolyam
Állampolgári ismeretek 8. évfolyam
Hon- és népismeret 5–8. évfolyam
Etika 5–8. évfolyam
Természettudomány 5–6. évfolyam
Kémia 7–8. évfolyam
Fizika 7–8. évfolyam
Biológia 7–8. évfolyam
Földrajz 7–8. évfolyam
Első élő idegen nyelv 5–8. évfolyam
Ének-zene 5–8. évfolyam
Vizuális kultúra 5–8. évfolyam
Dráma és színház 7–8. évfolyam
Technika és tervezés 5–7. évfolyam
Digitális kultúra 5–8. évfolyam
Testnevelés 5–8. évfolyam
Olimpiaismeret 5-6. évfolyam
Sportegészségtan-Sportetika 7-8. évfolyam
Önismeret 7. évfolyam
Tanulásmódszertan 5. évfolyam

5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról szabályozása szerint az óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására kell fordítani. Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy a törzsanyag elsajátításához tanulóinak az órakeret akár 100%-ra szüksége van, rendelkezhet ezekkel az órákkal. A tantárgyi kerettantervekben az óraszám 100%-ban a törzsanyag megtanítása történik.

A helyi tanterv óraszámai

Emelt szintű oktatásban a testnevelés tantárgyat tanítjuk.

TANTÁRGY	*1.ÉVFOLYAM		2.ÉVFOLYAM		3.ÉVFOLYAM		4.ÉVFOLYAM		*5.ÉVFOLYAM		6.ÉVFOLYAM		7.ÉVFOLYAM		8.ÉVFOLYAM	
	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO	HELYITANT ERV Sport	HELYITANT ERV ÖKO
Magyar nyelv és irodalom	8	7	8	7	6	5	6	5	4	4	4	4	3,5	3	3,5	3,5
Matematika	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	3,5	3	3,5	3,5
Történelem	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Hon- és népismeret	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret / Természettudomány	0	0	0	0	1	1	1	1	2,5	2	2,5	2	0	0	0	0
Kémia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5	1,5
Fizika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5	1,5
Biológia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5	1,5
Földrajz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	1,5	1,5	1,5
Első élő idegen nyelv	1	1	1	1	2	2	4	4	5	4	5	4	4	4	5	4
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Dráma és színház	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Digitális kultúra	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Olimpiaismeret	0	0	0	0	0	0	0	0	0,5	0	0,5	0	0	0	0	0
Sportegészségtan-Sportetika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,5	0	1	0
Önismeret	0,5	0	0,5	0	0,5	0	0,5	0	0	0	0	0	0,5	0	0	0
Sportágválasztó	0,5	0	0,5	0	0,5	0	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tanulásmódszertan	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Közösségi nevelés/ Osztályfőnöki	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
ÓRASZÁM	26	24	26	24	26	24	27	25	30	28	30	28	32	30	32	30
Testnevelés/ sportköri- a tanulói terhelés nél nem kell figyelembe venni		0		0		0		0		0		0		0		0
VÉGLEGES Óraszám	26	24	26	24	26	24	27	25	30	28	30	28	32	30	32	30
EBBŐL ** a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 5. § (6) bekezdése szerinti sportiskola a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet 5. § (4) bekezdése alapján az ott szereplő tanórai órakeretben, vagy ha az óra a nemzeti köznevelésről szóló törvény 5. § (6) bekezdése szerinti sportiskola feladatainak ellátása érdekében az iskola saját döntése alapján az ott szereplő tanórai órakeretben felül, a tanuló tanulói jogviszonyára tekintettel kötelező tanórai foglalkozásként szervezett, a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet szerinti kötelező óraszámot meghaladó tanórai foglalkozás, amelyet a tanuló a tanulói jogviszonyára tekintettel kötelezően köteles látogatni.**	1 óra magyar, 1 óra matematika		1 óra magyar, 1 óra matematika		1 óra idegen nyelv, 0,5 óra ének, 0,5 óra vizuális kult.		2 óra idegen nyelv		2 óra idegen nyelv		2 óra idegen nyelv		1 óra idegen nyelv, 0,5 óra magyar, 0,5 óra matematika		2 óra idegen nyelv, 0,5 óra sportetika	
Szabadon tervezhető óraszámok	1 óra idegen nyelv, 0,5 óra ének, 0,5 óra vizuális kultúra	1 óra matematika, 1 óra idegen nyelv	1 óra idegen nyelv, 0,5 óra ének, 0,5 óra vizuális kultúra	1 óra matematika, 1 óra idegen nyelv	1 óra idegen nyelv	2 óra idegen nyelv	1 óra ének-zene	2 óra idegen nyelv	0,5 óra term.tud.	1óra idegen nyelv	0,5 óra term.tud., 1 óra dráma és színház	1 óra dráma és színház, 1 óra idegen nyelv	1 óra hon- és népismeret	1 óra hon- és népismeret, 1 óra idegen nyelv	0,5 óra magyar és 0,5 óra matematika	0,5 óra magyar, 0,5óra matematika, 1óra idegen nyelv

Zölddel kiemelt tantárgyak a sportiskolai kerettanterv kötelező órái.
A sárga szövegháttérrel kiemelt óraszámokat a szabadon tervezhető óraszámmal változtattuk.
A Hon- és népismeret tantárgy heti egy órában intézményi döntés alapján 7. évfolyamon tanítjuk.
A Dráma és színház tantárgy heti egy órában intézményi döntés alapján 6. évfolyamon tanítjuk.

A választott kerettantanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felüli a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát

A tantárgyak megtanítandó és elsajátítandó tananyagát a tantárgyi kerettanterv tartalmazza.

Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Az 1-2. évfolyam kiemelt feladata az alapozás.

Ennek érdekében:

- fokozatosan átvezetjük a gyermekeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe,
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez,
- a feladat és problémamegoldáshoz,
- az iskolai szokásrendet kialakítjuk,
- megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a gyermekek érdeklődését felkeltjük a tanulás, tudás iránt, kihasználva az életkorukból eredő természetes kíváncsiságukat,
- elsajátíttatjuk a biztos olvasási, írási és számolási alapokat.

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségeket igyekszünk csökkenteni, nagy hangsúlyt helyezve a hátrányos helyzetű szociális körülmények között élő gyerekek képességfejlesztése a játékos tanulás pedagógiai eszközeivel.

Ezeken az évfolyamokon igénybe vesszük a fejlesztőpedagógusok segítségét, önálló órákról kivéve a gyerekeket az osztályközösségből, speciális fejlesztő feladatokkal zárkóztatjuk fel őket társaikhoz.

Fontos, hogy elemi ismereteket közölve, az alapok elsajátítását figyelemmel kísérve, sikerélményekkel, játékos tanulási módszerekkel motiváljuk tanítványainkat az ismeretszerzés nehezen induló útján, kialakítva bennük a figyelem, fegyelem és kötelességérzet igényét és képességét.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat. A személyiségfejlődés folyamatában kiemelt szerepe van a tanulásnak. Fontos olyan szemlélet kialakítása, amelyben megbecsülést kap a tanulás.
A gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára építünk, motiválttá téve tanulóinkat, felkeltve tudásvágyukat, megmutatva nekik a tanulás, az egyéni ismeretszerzés területeit, formáit, lehetőségeit.

Fejlesztjük:

- Tanulási képességeiket és szokásaikat
- Életkori sajátosságuknak megfelelő önálló gondolkodásukat
- Az anyanyelv biztos használatát szóban és írásban
- Önálló tanulásra és ismeretszerzésre való képességüket
- Kitartásukat
- Helyes magatartásformák gyakoroltatásával együttműködésre való képességüket és a
- másikra való odafigyelést
- Mozgásigényük kielégítésével az egészséges életmódra való igényüket
- Személyre szóló, fejlesztő értékeléssel fokozzuk teljesítményüket, tanulási kedvüket

Ezeken az évfolyamokon fokozatosan bevezetjük a csoportfoglalkozásokat, hiszen a gyerekek fejlettsége, önálló munkája már képessé teszi őket a csoportban elvégzendő feladatok teljesítésére, és ez a közösségi munka nagyon sok fejlesztési, nevelési lehetőséget teremt, amit ebben a fejlődési szakaszban lehet a legjobban kihasználni.

A csoportmunka és az egyéni feladatmegoldás során nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni teljesítmények növelésére.

A versenyeken való részvétellel, egyéni értékelésekkel felkészítjük tanulóinkat a sikerélmény és a kudarc feldolgozására.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.
- Az alsó és felső tagozat közötti átmenet nehézségeinek csökkentése
- A felső tagozat megváltozott tanulmányi rendje, új szaktanárok megismerése mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztéséve, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra.

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás feladatai:

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz,
- Fejlesztjük a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- Az egészséges életvitel kialakítása
- Az ismeretek tapasztalati megalapozása
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.
- nagyobb önállóság az egyéni munkavégzés terén
- az önálló írásbeli és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése
- önértékelés kialakítása
- a tanulási stratégiák kialakítása az életkori sajátosságok figyelembe vételével
- önálló tanulás képességének fejlesztése

Tanulási környezet kialakítása

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítsuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsünk tanulóink számára.
- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;
- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat, mert már tanulási folyamat elején ismertetjük azt velük;
- Törekszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;
- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon

történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszéden alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Alapelv:

- a tanulók közti különbözőségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.
- olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte esetén azegyénre szabott tanulási lehetőségek megtervezését végezzük.

Biztosítjuk;

- a tanulás egyéni lehetőségeit,
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítjük a hátrányok hatásait, igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Hátránykompenzálás:

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusaink munkáját fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulók szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus

módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.
A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségét és alkalmazzák azokat.

A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A 2021-22-es tanévtől felmenő rendszerben (1. és 5. évfolyammal kezdődően) az a, és b, osztály sportiskolai osztályként, a c, osztály öko osztályként működik

- 1. évfolyamon – kötelező óraként (heti 1 órában) idegennyelvhez szoktatás folyik
- 2. évfolyamon - angol vagy német nyelv tanulása választható kötelező óraként (heti 1 órában),
- 3. évfolyamon emelt óraszámú idegen nyelv (heti 2 órában),
- 4. évfolyamon emelt óraszámú idegen nyelv (heti 4 órában),
- 5. évfolyam sport osztályban az emelt óraszámú idegen nyelv oktatása heti 5 órában, öko osztályban 4 órában,
- 6. évfolyam sport osztályban emelt óraszámú idegen nyelv heti 5 órában, öko osztályban az emelt óraszámú idegen nyelv heti 4 órában + a teljes évfolyamnak színház és dráma heti 1 órában,
- 7. évfolyam sportban emelt óraszámú idegen nyelv heti 4 órában + hon és népismeret heti 1 órában,
- 8. évfolyam sport osztályban emelt óraszámú idegen nyelv heti 5 órában, öko osztályban az emelt óraszámú idegen nyelv heti 4 órában folyik.

2026-27-es tanévtől felmenő rendszerben (1. évfolyammal kezdődően) az a,sport a b, osztály öko és sportiskolai osztályként.működik

1. osztálytól: Etika/ Hit- és erkölcstan (mint kötelezően választandó tantárgy) oktatására vonatkozó szabályok:
intézményünkben a tanulók szülei a törvényi előírásoknak megfelelően nyilatkoznak arról, hogy Etika vagy Hit és erkölcstan oktatást választanak. A hit és erkölcstan oktatása keretében az oktatást vállaló egyház, felekezet szabadon választható.

Sportiskolai osztályainkban kötelezően választandó tantárgyak:
Küzdelem és játék
Sportágválasztás
Tanulásmódszertan
Sporterkölcstan

A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben:
Önismeret: 1-4. és 7. évfolyamon
Sportágválasztó: 1-4. évfolyamon
Tanulásmódszertan: 5. évfolyamon
Olimpiaismeret: 5-6. évfolyamon
Sportegészségtan-Sportetika: 7-8. évfolyamon

Osztályainkban választható az angol **vagy** német nyelv, melyet a tanuló a 1-8. évfolyamokon tanul, 3. osztálytól emelt óraszámban.

A választható tantárgyak választásáról minden év május 20-ig nyilatkozik a szülő. Első osztályosok esetében az Etika/ Hit- és erkölcstan tantárgyhoz kapcsolódó választást a szülő a tanuló beiratkozásakor adja írásban, annak módosítására minden tanév május 20-ig van lehetősége a szülőnek.

Egyéb foglalkozások: a tanulószobai foglalkozás, tehetségkörök, korrepetálás (egyéni felzárkóztatás), fejlesztő foglalkozás, iskolai sportkör foglalkozásai. Ezekre a foglalkozásokra a tanuló a tanév elején jelentkezik.

Intézményünkben sportegyesületekkel együttműködve órarendbe beépítve felmenő rendszerben sportsáv működik. 1- 4 évfolyamon: futball, kézilabda, kosárlabda.

Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Az ellenőrzés, mérés, értékelés célja:

- **Motiváció**: Dicsérettel, szóbeli és írásbeli szöveges értékeléssel, érdemjeggyel, esetleg elmarasztalással a gyereket késztesse a továbbhaladásra. Hívja fel a figyelmét a hiányosságok pótlására. A helyes önértékelés kialakítását segítse.

- **Tájékoztatás**: A tanuló, a szülő és a pedagógus tudja, hogy az adott időszakban hol tart a gyerek tudása.

Az értékelés elvei
Pedagógiai munkánk szerves része az ellenőrzés és értékelés. Az értékelés és minősítés emeli a teljesítményt. Az értékelés meghatározza, konkretizálja a tanulmányi munkában elért eredményt, szemléletesen megmutatja a siker fokát vagy a lemaradás mértékét. Emellett megerősíti a tanult ismereteket. A folyamatos, rendszeres értékelés növeli a tanulók önbizalmát, hiányosságaik feltárásával azok kiküszöböléséhez kapnak segítséget. Emellett az értékelésnek és osztályozásnak fontos szerepe van a helyes önértékelés, egymás megismerésének és értékelésének alakításában.

Önértékelésük alapja nem csupán az elért eredmény, hanem gyakran az az erőfeszítés, szorgalom, amellyel a feladatot végezték. Ennek fejlesztése a tanár objektív értékelésén múlik, pontos elemzése önvizsgálatra készteti a tanulót, s fokozatosan igényesebbé teszi saját teljesítményével szemben. Az értékelés és önnevelés alakulásában a tanár folyamatos és rendszeres értékelése alapvető tényező.

Követelményrendszerével mintát ad, mércét állít fel, amelyhez mérhetik önmagukat és társaikat is a tanulók. Gyakorlatilag így sajátítják el a személyiségértékelés eljárásait. Ebből fakadóan törekszünk az objektív, rendszeres és motiváló értékelésre, a pozitív értékelés előtérbe helyezésével. Igyekszünk sokoldalú értékelési rendszert és változatos értékelési formákat alkalmazni a tanulók életkori sajátosságainak és a tananyagnak megfelelően. Elsősorban az elért

eredményt, szintet értékeljük, a tantervi követelményekhez viszonyítunk, de értékeljük a gyermek önmagához mért fejlődését, kiemelkedő teljesítményét, esetenként a tantárgyakhoz való viszonyát.

A tantárgy jellegének megfelelően irányulhat együttműködési képességére, eszközhasználatára, feladatvégző képességére.
Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

A tanulói értékelés fajtái:

- *Nyomon követő értékelés (mérés):* Az adott osztály önmagához viszonyított teljesítményének nyomon követése, a fejlődés minőségének és ütemének regisztrálása.
- *Diagnosztikus és formatív értékelés:* Az alapkészségek mélységének a megismerése, a következő időszak fejlesztési feladatainak a megtervezése.
- *Summatív értékelés:* A negyedik évfolyam végén az alapkészségek megismerése. A nyolcadik évfolyam végén a helyi tanterv által meghatározott tananyag elsajátítási szintjének meghatározása, tanulságok levonása.

Alkalmazott mérések:
Bemeneti mérések: A tanulmányaikat megkezdő 1. osztályosok iskolaérettségi fokát jelzi, képet ad a képességekről, a várható teljesítményről.
Folyamatellenőrzés: Képet ad a tudás, a képességek, készségek szintjéről, az egyes tanuló teljesítményéről, az előttünk álló fejlesztési feladatokról.
Kimeneti mérés: Alkalmat ad az iskola és az egyes tanuló eredményeinek az összehasonlítására, viszonyít az előző teljesítményhez, standardokhoz.

A mérés formái: dolgozatírás, tesztlapok, feladatlapok kitöltése

A mérést végzők köre: igazgatóság, munkaközösség-vezető vagy az általuk felkért pedagógusok

Értékelők: igazgatóság, munkaközösség-vezető vagy az általuk felkért pedagógusok

Az ellenőrzési és értékelési rendszer elemei az oktatásban

	Helye	Ideje:	Célja:
Bemeneti mérés:	1. osztályok	október	Az iskolaérettség szintjének meghatározása, képességek szerinti összetétel megállapítása. eDia mérés DIFFER
Folyamatmérés:	2. évfolyam	május vége	Az írás, olvasás, számolás területén a továbbhaladás minimális feltételeinek megállapítása, az elemi készségek vizsgálata, DIFFER kontrollmérés
	4. évfolyam	II. félév	Alapkészségek szintjének megállapítása: olvasástechnika és szövegértés, helyesírás, alapműveletek.

	6. évfolyam	II. félév	Az értő olvasás és a feldolgozott szöveg kifejező olvasásának ellenőrzése. Jártasság a gondolkodási műveletek, logikai munkaformák alkalmazásában. (országos kompetenciamérés és előkészítő mérései)
Kimeneti mérés:	8. évfolyam	tanév vége	magyar nyelvtan, irodalom, matematika, idegen nyelv (országos kompetenciamérés és előkészítő mérései)

A folyamatmérés eredményei csak abban az esetben vehetők figyelembe a tanulók teljesítményének értékelésekor, ha a tanuló kétes osztályzatra áll, s a mérési eredmény a jobb osztályzattal egyezik meg.

A mérés eredménye százalékos formában kerüljön jegyzőkönyvbe.

eDia mérés:

A Szegedi Tudományegyetem Oktatáselméleti Kutatócsoport „Diagnosztikus mérések fejlesztése" című projektje lehetőséget biztosít a tanulóink számára, hogy kipróbálják, gyakorolják a számítógép alapú tesztelést. Az eDia (Elektronikus Diagnosztikus mérési rendszer) már óvodás kortól vizsgálja az iskolai felkészültséget, s a projekt fő célja, hogy évente több alkalommal, 3 fő műveltségi területen (matematika, természettudomány, olvasás) értékelje a tanulók fejlődését, s ezáltal képes legyen időben jelezni az esetleges lemaradásokat. Mindehhez egy olyan elektronikus mérési-értékelési rendszer kialakítása szükséges, mely az 1-6. évfolyamos diákok készségeit, képességeit méri, azok fejlődését egyénileg követi és feltárja a tanulási problémákat. A képekkel, hangokkal, animációkkal, videókkal színesített feladatok és a változatos válaszadási formák (kijelölés, kattintás, átszínezés, mozgatás, átrendezés) életszerűbbé, élvezhetőbbé teszik a feladatok megoldását. Az eDia rendszerben történő tesztelésekben, felmérésekben a tanulók egyedi és visszafejthetetlen azonosítókkal vesznek részt a programban, ezáltal biztosítva az anonimitást. Az adatfelvételek eredményéről azonnali visszajelzés van, mind a diákok, mind a pedagógusok részére, országos és regionális eredményekhez viszonyítva is.

További méréseket az iskolai munkaterv tartalmazza.

Az értékelés formái

Leggyakoribb a mindennapos ***szöveges, szóbeli értékelés:*** az órai munka és szóbeli számonkérés után. Ez történhet a nevelő és a gyerekek által vagy önértékeléssel.
Ezt az értékelést alkalmazzuk a nem tanórai keretben megszervezett kötelező tananyagátadás formái, a **Témahét és az Erdei iskola, a projekt** tevékenységei során is, hiszen az élménypedagógiai elemek beépülésével elsősorban a motiváció erősítését kívánjuk elősegíteni. **Az itt szerzett ismeretek, a gyűjtőmunka, produktumok tudásanyagának beépülése az egyes tantárgyak anyagába a későbbi feldolgozás, számonkérés esetén kerül minősítésre, értékelésre a tantárgyi értékelés rendszerében.**

Szöveges értékelés történik **fogadóórákon** és a **szülői értekezleteken** is. Az írásbeli szöveges értékelést az **írásbeli munkák** értékelésekor gyakran alkalmazzuk. A szaktanári, osztályfőnöki **dicséret vagy elmarasztalás** is a szöveges értékelés formája.
Az értékelés másik formája az ***érdemjegy***. A tantervi **követelményekhez** viszonyít elsődlegesen.

Az érdemjegyek minimális száma havonta a heti óraszám 10%-a, minimum egy.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy keretében (műveltségterület tantárgyi bontás nélkül **csak** alsó tagozaton) egyetlen érdemjegy kerül megállapításra félévkor és tanév végén, illetve alsó tagozatos osztályainkban a szöveges értékelésre is így kerül sor.
Tanulóink továbbtanulása esetén ezt minden esetben külön megjegyzésben rögzítjük.

Az értékelés módjai:
Mennyiségi, kvantitatív értékelés:

- ***szöveges értékelés***
- ***5 fokozatú skálával, érdemjegyekkel***

Az 1. évfolyamon félévkor és tanév végén, 2. évfolyamon félévkor, „kiválóan teljesített", „jól teljesített", „megfelelően teljesített", illetve „felzárkóztatásra szorul" minősítést alkalmaz a pedagógus, tantárgyi osztályzatot nem ad.
A szöveges értékelést a tanító fogalmazza meg a közösen kidolgozott szempontok, elvek alapján.

1. **A tanulók teljesítményét 2. évfolyamon a tanév végén, 3-8. évfolyamon félévkor és tanév végén osztályzatok fejezik ki, melyek a tanulók tantárgyankénti teljesítményét tükrözik. Így járunk el az etika (hit és erkölcstan) tantárgy estében is.**
   Kialakításukhoz 5 érdemjegyet használunk: 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).
   Az osztályzatok kialakításában a témazáróknak kiemelt szerepe van. Tanév végén az egész évi teljesítményt kell figyelembe venni. Az osztályzatokat gondos pedagógiai mérlegelés útján kell megállapítani.

Az értékelésnél használt dokumentumok:

IDEJE	HELYE	**IDEJE**	HELYE
Félévkor	tájékoztató füzet	**tanév végén**	bizonyítvány
	napló (elektronikus napló)		napló
			törzslap

Szöveges értékelést 1. évfolyamon félévkor és év végén, 2. évfolyamon félévkor kap a tanuló. 1. évfolyamon és 2. évfolyam első félévében negyedévenként pedagógiai programunkban egységes szempontok alapján rögzített, tájékoztató jellegű szöveges értékelést készítünk.

Szöveges értékelés ideje:
Minden tanév november 2. hete, félév, április 2. hete, év vége. Ezeknek alapja a félévi, illetve év végi értékelőlapok.

Értékelési szintek:

100%-90%	jeles	Kiválóan teljesített
89%-75%	jó	Jól teljesített
74%-50%	közepes	Megfelelően teljesített
49%-33%	elégséges	*Fejlesztésre szorul*
32%-0%	elégtelen	

Az értékelés alapja a helyi tanterv követelményrendszere:

A témazáró felmérések osztályozása:

100% - 90%	5 (jeles)
89% - 75%	4 (jó)
74 % - 50%	3 (közepes)
49 % - 33%	2 (elégséges)
32 % - 0%	1 (elégtelen)

Az iskola a 2.évfolyam második félévétől a 8.évfolyam végéig csak érdemjeggyel értékel és osztályzattal minősít.

Az osztályzat:

5 (jeles) Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni tudja.

4 (jó) Ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását.

3 (közepes) Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti. Csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni tudását.

2 (elégséges) Ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nevelői segítséggel képes önálló feladatvégzésre.

1 (elégtelen) Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, nevelői segítséggel sem képes önálló feladatvégzésre.

Az **órai munka, aktivitás, feladatvégzés** értékelése szóban vagy pontozással (jelöléssel) önértékeléssel, csoportértékeléssel, pedagógus értékelésével (vagy ezek valamelyikével) minden tanórán megtörténik.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét a tanulmányi rendszeren keresztül kell tájékoztatni.

- A szülőt a tanuló félévi osztályzatáról – a tanulmányi rendszeren keresztül történő értesítés mellett – papíralapú értesítőben is lehet, a szülő kérésére pedig papíralapú értesítőben is kell tájékoztatni.

Év végi osztályzatoknál a kiemelkedően teljesítő tanuló szaktárgyi dicséretben részesíthető.

- Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani.

- Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat a tanulmányi rendszerben történő rögzítés mellett valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni.
- Ha a tanuló nem teljesíti az iskolai évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülő év végi bizonyítványba be kell írni, és rögzíteni kell a tanulmányi rendszerben is.

Mentesítés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
- egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

Hódmezővásárhelyi Szent István Általános Iskola
OM: 200895
Az első osztályosok értékelése

Tanuló neve:_____

Magatartás: _____

Szorgalom: _____

Magyar nyelv és irodalom:
A tanuló beszéde:
►Tiszta, érhető.
►Néhány hang képzése még bizonytalan.
►Sok hangképzési hibája van.
►Beszéde korrekciót igényel.

Szóbeli kifejezőkészsége:
►Szókincse gazdag, választékosan beszél.
►Beszéde, szókincse korának megfelelő.
►Nehezen fejezi ki magát.

Írása:
► A tanult betűket jól / sok hibával írja.
► Írott betűről írottra jól / sok hibával másol.
►Írásképe: esztétikus – megfelelő – fejlesztésre szorul

Olvasása:
►A tanult betűket biztonsággal felismeri.
►Nem ismeri fel biztonsággal a tanult betűket.
►A tanult betűk összeolvasásában még bizonytalan.
►Elolvassa a tanult szavakat és megérti azokat.
►Gyakorlás után a mondatokat elolvassa és megérti.

Matematika:

►Biztonsággal felismeri és lejegyzi a tanult számokat.
►A számok felismerésében és lejegyzésében még bizonytalan.
►Jól tájékozódik a számegyenesen.
►A számegyenesen való tájékozódása pontatlan.
►Ismeri és alkalmazza a tanult matematikai jeleket (<,>,=).
►A tanult matematikai jelek alkalmazásában téveszt.
►Önállóan hibátlanul/kevés hibával/sok hibával tud összeadni és kivonni 5-ös számkörben.
►Segítséggel tud összeadni és kivonni 5-ös számkörben.

Környezetismeret:

►Tájékozottsága jó – megfelelő – hiányos.
►Érdeklődése kiemelkedő – megfelelő.
►A gyűjtőmunkában aktívan részt vesz.

Ének-zene:

►A tanult dalokat el tudja énekelni önállóan / segítséggel.
►Hallás után, egyszerű ritmus visszaadására képes.
►Bizonytalan a ritmusmotívum reprodukálására.
►A tanult gyermekjátékokban aktív / nehezen motiválható.

Vizuális kultúra:

►Munkái szépek és igényesek.
►Nem törekszik a szép és igényes munkára.
►Ügyesen bánik az eszközökkel.
►Saját ötleteit, elképzeléseit bátran megvalósítja.
►Törekszik a rajzfelület esztétikus kitöltésére.
►Ismeri a színek nevét és felismeri azokat.

Technika:

►Munkái szépek, igényesek.
►Nem törekszik a szép és igényes munkára.
►Ügyesen bánik az eszközökkel és az anyagokkal.
►A tanult technikákat életkorának megfelelő szinten alkalmazza.
►Ötletes, kreatív a munkadarabok elkészítésében.

Önismeret

►A közös munkában
aktívan részt vesz – közömbös – nehezen motiválható

Sportágválasztás:

A különböző mozgásformák iránt érdeklődő - passzív

Testnevelés:

►Szeret mozogni.
►Erőnléte és állóképessége a korának megfelelő.
►A szabályok megtartására képes.
►Különlegesen ügyes a tornában.
►Különösen ügyes a labdajátékokban.
►Különösen ügyes a sorversenyekben.

Etika / Hit és erkölcstan

►Tájékozottsága
jó – megfelelő - hiányos
►Órai aktivitása
kiemelkedő – megfelelő - közömbös

Javaslat:_____
_____
_____
_____
_____

Dátum: 20.....

Osztályfőnök aláírása:_____

Tanító aláírása: _____

Szülő aláírása: _____

A magatartás és szorgalom értékelésének elvei

Magatartás és szorgalom értékelése:
Követelményeit a tantestület állapítja meg. Tanév elején ismertetik az osztályfőnökök a szülőkkel és a tanulókkal. A magatartás és a szorgalom minősítésében az osztályközösségek és az osztályban tanító pedagógusok vesznek részt.

Követelmények
A **magatartás** értékelésénél a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a tanuló magaviselete tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon, szünetben,
- a tanuló viszonya a közösséghez
- a tanuló tanuláshoz, munkához való viszonya,
- a tanuló környezete, személyiségjegyei

A **szorgalom** értékelésénél a következő szempontokat veszik figyelembe:

- Képessége szerint tanul-e,
- vállal-e „többletmunkát",
- milyen a kötelességtudata, igényes-e önmagával szemben,
- önálló-e a munkában?

A magatartás és szorgalom minősítésének négy fokozata van:

magatartás	5 (példás)	**szorgalom**	5 (példás)
	4 (jó)		4 (jó)
	3 (változó)		3 (változó)
	2 (rossz)		2 (hanyag)

A magatartás értékelése:

Példás: A tanuló magatartása, ha az iskola házirendjét /korának megfelelően/ következetesen betartja, a rábízott és önként vállalt feladatokat felelősséggel elvégzi, viselkedése, hangneme, társaihoz és felnőttekhez való viszony példamutató.

Jó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét / életkorának megfelelően / betartja, felelősségérzete, rendszeretet jó. A kapott feladatokat elvégzi, viselkedése, hangnem, társaihoz és felnőttekhez való viszony megfelelő.

Változó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét csak nevelői, társai figyelmeztetésével képes betartani, felelősségérzete, rendszeretete változó. A rábízott feladatot csak vonakodva végzi el, viselkedése, hangneme, társaihoz, felnőttekhez való viszonya kifogásolható.

Rossz: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét gyakran, illetve súlyosan megsérti, vagy viselkedésével, hangnemével társainak rossz példát mutat.

A szorgalom értékelése:

Példás: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya példamutató, feladatait rendszeresen elvégzi, kötelességtudata igen fejlett, értelmi képességeinek megfelelő eredményt ér el.

Jó: A tanuló szorgalma, ha munkáját, feladatait elvégzi, kötelességtudata fejlett, eredményei nem mindig érik el azt a szintet, amelyet értelmi képességei lehetővé tesznek.

Változó: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya ingadozó, feladatait hiányosságokkal végzi, kötelességét csak figyelmeztetés után teljesíti, eredményei elmaradnak a képességeinek megfelelő szinttől.

Hanyag: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya nem megfelelő, feladatait többszöri figyelmeztetés után végzi el, kötelesség tudata fejletlen, munkájában megbízhatatlan, eredményei jelentősen elmaradnak képességeitől.

- **A tanulók magatartás és szorgalom osztályzatát az ott tanítók minden hónapban értékelik.**
- **A félévi és tanév végi osztályzatok megállapítása osztályozó értekezleten történik. Véglegesítik a magatartás és a szorgalom osztályzatait. A tantárgyi osztályzatokról a szaktanár, a magatartás és a szorgalom osztályzatokról az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület dönt.**

Hódmezővásárhelyi Szent István Általános Iskola
OM: 200895
A második osztályosok értékelése
első félév

Tanuló neve:.....

Magatartás		példás	jó	változó	rossz
Szorgalom		példás	jó	változó	hanyag
TANTÁRGY		MINŐSÍTÉS			
		Kiválóan teljesítette	Jól teljesítette	Megfelelően teljesítette	Felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom	Szóbeli kifejező készség	Választékos	Érthető	Átlagos	Nehézkes
	Olvasási készség - Hangos olvasása	Jó ütemű pontos folyékony/szó-tagol	Jó ütemű, keveset téveszt	Pontatlan, akadozó	Sokat téveszt, akadozó
	Szövegértése	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Bizonytalan
	Íráskészség - Íráskép	Esztétikus	Egyéni	Megfelelő	Rendezetlen
	Íráshelyesség	Többnyire hibátlan	Kevés hiba	Több hiba	Sok hiba
	Írástempó	Lendületes	Átlagos	Lassú	Fejlesztendő
Matematika	Számfogalom	Kialakult	Pontos	Bizonytalan	Kialakulatlan
	Alapműveletek végzése	Biztos	Jó	Megfelelő	Fejlesztésre szorul
	Szöveges feladatok megoldásának lépéseit	Jól alkalmazza	Kevés hibával alkalmazza	Segítséggel alkalmazza	Nem alkalmazza
Idegen nyelv	Szóbeli kifejezőkészség	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Fejlesztendő
Környezet-ismeret	Tájékozódása az élő és élettelen környezetben	Biztos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan
Ének-zene	Dalismeret-mozgással kísért előadás	Kifejező	Dallam és ritmus követhető	Dallam és ritmus tévesztő	Bizonytalan

	Zenei ismeretek - dallami-ritmikai elemek	Biztos	Kevés hiba	Bizonytalan	Hiányos
Rajz és vizuális kultúra	Eszközhasználata	Biztos	Megfelelő	Bizonytalan	Hiányos
	Ábrázolás-képi megjelenítés	Esztétikus	Kifejező	Elfogadható	Kidolgozatlan
Technika és életvitel	Eszközhasználat	Biztos	Gondos	Megfelelő	Segítségre szorul
	Munkái	Igényesek	Szépek	Kicsit pontatlanok	Gyakran pontatlanok
Etika/Hit és erkölcstan	Órai aktivitása	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Közömbös
Önismeret	Órai aktivitása	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Közömbös
Sportágválasztás	Órai aktivitása	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Közömbös
Testnevelés	Feladat végzése	Ügyes, kitartó	Igyekvő	Elfogadható	Bizonytalan, kialakulatlan
	Úszás	Képes folyamatos mellúszásra sekély vízben 10 méteren	A mellúszás kar- és lábtempóját tudja és alkalmazza	Segítséggel siklik, merül	Fél a víztől, bizonytalan

Javaslat: _____

Hódmezővásárhely, 20 ____.

_____ _____

szülő aláírása osztályfőnök és tanító aláírása

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a helyi tanterv a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik: a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait, amely alapján a pedagógusok egyéni fejlesztési tervet készítenek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése-oktatása

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.
Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi habilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszédfogyatékossággal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell
- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű
- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így

irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.
A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
  - a feladatok megoldásához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
  - a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
  - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
  - ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarctűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.
Fő célkitűzések:

a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű,

hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel;
b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
f) szövegértési stratégiák kialakítása;
g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
c) modalitásspecifikus integráció fejlesztése,
d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara
Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.
Fő célkitűzések:
a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
b) a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara
A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség

elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátíttatása.
Fő célkitűzések:

a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
b) beszédpercepció fejlesztése;
c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
d) modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.
Fő célkitűzések:

a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
b) matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -

alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.
Fő célkitűzések:

a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
e) fokozott egyéni bánásmód;
f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
i) feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
b) a társas szabályok, a mindennapi együtteléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
c) a mindennapi együtteléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
e) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
f) koncentráció fejlesztése;
g) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.
Fő célkitűzések:

a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
b) érzelemfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
c) kommunikáció fejlesztése,
d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
e) megküzdési képesség fejlesztése,
f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.
Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése:

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölcsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján

Alapkompetenciák

- *A tanulás kompetenciái*
- *A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)*
- *A digitális kompetenciák*
- *A matematikai, gondolkodási kompetenciák*
- *A személyes és társas kapcsolati kompetenciák*

- *A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái*
- *Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], alsó tagozat, felső tagozat, középiskola)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

A hallássérülés gyűjtőfogalom. Hallássérült személyek a nagyothallók, a siketek és a cochleáris implantátumot (továbbiakban: CI) viselők. A cochleáris implantátum a belső fülbe ültetett hallásjavító eszköz. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

2. A hallássérült tanulók fejlesztésének alapelvei

A hallássérült gyermekek, tanulók speciális oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja hallássérültek speciális gyógypedagógiai intézménye, többségi általános iskola, vagy más, speciális szolgáltatást nyújtani tudó intézmény. Ebben az esetben a speciális, szakspecifikus ellátást a hallássérült gyermekek és tanulók megsegítésekor a hallássérültek pedagógiája szakirányon végzett gyógypedagógus (szurdopedagógus) látja el. A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményektől (EGYMI);
- a pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől;
- a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől;
- az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézményektől.

A hallássérült tanuló fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, segédeszközzel való ellátásának, a fejlesztés megkezdésének ideje. A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi

habilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató pedagógus számára.

A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A többségi iskolában történő együttnevelés a szülő/gyógypedagógus/pedagógus közös döntését igényli az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével.

Az együttnevelés nem lehet formális, a befogadó iskolának szükséges változtatásokat végrehajtani a valódi befogadás érdekében, így pl. a módszer- és eszközrendszerben (differenciálás, egyéni képességek figyelembevétele stb.), az óraszervezésben, a teljes tantestület szemléletváltozásában.

A gyógypedagógus partner a megoldásokban. Az iskola akkor válik valódi befogadóvá (inkluzív iskola), amennyiben a tanítási programok, a pedagógiai szemlélet és felkészültség, a szervezés, a tárgyi és személyi feltételek igazodnak a gyermek speciális szükségleteihez.

A hallássérült gyermekek együttnevelése halló társaikkal többféle formában lehetséges:

- egyéni teljes integráció, amelyben a gyermek az oktatás teljes időtartamában a befogadó csoportban van;
- csoportos teljes integráció, amelyben a hallássérült csoport a befogadó iskola azonos osztályfokán tanul; esetenként a két pedagógus (többségi és gyógypedagógus) közösen vezeti az órákat;
- részleges integráció, amikor a tanuló a tanórák egy részén vesz részt a többi tanulóval együtt, a többi időt gyógypedagógussal, csoportban tölti.

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- Az adott tantestület pozitív hozzáállása, bevonódása és toleranciája fontos tényező.
- Az adott iskola pedagógiai programjának, illetve tantervének elkészítésekor figyelembe kell venni a hallássérült gyermek speciális fejlesztési igényeit a tananyag, a követelmény, az értékelési mód és a speciális módszertan tekintetében.
- Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez.
- A többségi pedagógusnak az értékelésnél figyelembe kell vennie a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket, a szókincs esetleges elmaradását, a szóbeli, írásbeli kifejezőkészség gyengébb voltát, az abban előforduló grammatikai hibákat és kiejtési problémákat.
- Ne legyen az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérüléséből következően nem teljesíthető halló társaival azonos szinten vagy módon (hosszú memoriter, hangsúlyos, ritmusos versmondás, tollbamondás stb.). Az értékelésnél az egyéni fejlesztési terv követelményeit figyelembe kell venni.

Az együttműködés során a befogadó pedagógusközösség vállalja, hogy:

- segíti a gyermek beilleszkedését a közösségbe;
- konzultációs, hospitálási és osztálytermi együttműködési lehetőséget biztosít a gyógypedagógus számára;

- a jogszabályokban foglaltak érvényesítése során mindent megtesz a hallássérült gyermek sikeres integrációja érdekében;
- megszervezi a törvényben meghatározottak szerint a szükséges egyéni korrekciós órákat.

Az együttműködés során a szurdopedagógus/utazótanár vállalja, hogy:

- tájékoztatás nyújtásával segíti a befogadó pedagógus-, gyermek- és szülői közösségek, valamint az intézmény többi pedagógusának felkészítését a hallássérült gyermek érkezése előtt, majd beilleszkedése során;
- konzultációval segíti a pedagógusok, az oktató/nevelő közösség munkáját a hallássérült gyermek sajátosságainak megértésében;
- hospitál a gyermek osztályában;
- segítséget nyújt a befogadó intézmény pedagógusainak tanórai munkájához;
- nyomon követi a gyermek fejlődését;
- egyéni fejlesztés során fejleszti a gyermek nyelvi és kommunikációs kompetenciáját;
- esetlegesen koordinálja a rehabilitációs munkában részt vevő szakemberek munkáját;
- rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők aktív közreműködésére, valamint a szülők és az iskola együttműködésére. Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás). Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a fogyatékosság típusa szerint illetékes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás nyújt segítséget.

A Nemzeti alaptanterv (továbbiakban: Nat) alkalmazása a hallássérült (siket és nagyothalló) gyermekek nevelésében-oktatásában

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

Az irányelvben meghatározottak szerint.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az irányelvben meghatározottak szerint.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Az egyes tanulási területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

A hallássérült tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai a Magyar nyelv és irodalom tanulási területtel összefüggésben:

- spontán beszédhasználat fejlesztése (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség);
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása;
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását;
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása;
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg);
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása);
- e tanulási terület keretében a hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben önálló tantárgyként a magyar jelnyelv is megjelenhet.

Az ismeretek elsajátításában a tanulók mindinkább támaszkodjanak a hallás útján megszerezhető információkra. A hallássérült tanulók komplex nyelvi fejlesztésére van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel, a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. A fejlesztés tartalmába – az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban – integrálódhat a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyaga. A Nat-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni és helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tanulási terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Egyéni társalgás

Ezeknek az óráknak a keretében zajlik az elsősorban köznapi témájú verbális kommunikáció, a nyelvi szerepváltás, a beszédértés (beszédhallás és szájról olvasás), és a gondolatok önálló, minél érthetőbb megfogalmazásának folyamatos fejlesztése. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik, speciális módszerek alkalmazásával.

b) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program

az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásveszteség és a személyes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

Idegen nyelv

A hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A csoportokat a nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű szervezni. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítás módszereinek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, a szövegértő olvasás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Ebből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ehhez szükséges, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. A hallássérülésből adódó szókincs- és beszédértésbeli, szövegértő olvasásbeli eltérések kihat(hat)nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és a tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok – lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg.

- A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. Egy-egy matematikai ismeret, fogalom rögzítését és előhívását konkrét élmények, konkrét tapasztalatok biztosítják a tanulók számára. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.
- A matematikai tartalmakat a tanulók szókincsének, szövegértésének, nyelvi fejlettségének megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni.
- Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, a tevékenykedtetés, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedeztető tanulás-tanítás, a megértésen alapuló fejlesztés, azaz a tanuló aktív részvétele a folyamatban. A tartalomba ágyazott képességfejlesztés célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek stb.) fejlesztése.
- A matematikai jelrendszer – matematikai jelek, formulák – készségszintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.
- Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához az ép hallású tanulókhoz képest több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre kell számítani. Ehhez a tananyag mennyiségének csökkentésére, módosítására, elhagyására és/vagy változatos segédeszközök biztosítására lehet szükség.
- A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek
A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a történelmi időben és térben való tájékozódóképesség formálása, a kritikus gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, kreativitás, együttműködés, történelmi gondolkodás fejlesztése. A hallássérült tanuló így mélyebben képes megismerni a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.
A tanulási terület sérülésspecifikus tartalma kiegészül a hallássérült személyek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.
A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Erkölcs és etika
A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát a különböző nézőpontok létezésének ismerete, a társas helyzetek szabályainak megértése és a hozzájuk való rugalmas alkalmazkodás jelenti. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az asszertivitásra törekvő konfliktusmegoldást.
A szövegértési és figyelmi nehézségek miatt az összefüggések megértése, a tanulságok levonása külön figyelmet érdemel. A sajátos nevelési igény miatt a másság elfogadása, a pozitív diszkrimináció és a jogérvényesítés gyakorlati kérdései is megjelennek a tanulási terület témakörei között.
A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz
A beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott hallássérült tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel olyan alkalmazható ismeretek birtokába kell juttatni, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A természettudományos és más tantárgyak közötti kapcsolatokat projektmunkákkal, projektnapok/hetek rendezésével lehet erősíteni. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház
Az önkifejezés, az információszerzés számtalan lehetősége teremthető meg e tanulási terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e tanulási terület egyes részterületein eléri, sőt, meghaladhatja a halló társak produktumait. A vizuális kultúra a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét. A művészet nyelvének értése és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a hallássérült gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és a megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb

lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, -feldolgozás és -átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van a digitális technológiának az írásos kommunikációban. Ezért a gyermekeket a lehető legkorábbi életkortól tanítani kell a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására, az információszerzés módjaira, a szerzett információ kritikus kezelésére. Az internet a hallássérült tanulók számára is az ismeretek hatalmas tárházát nyújtja. Az internethasználatot nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.). Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához, kialakításához. A hallássérült személyek számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. A tárgyi tudás megszerzését a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően széles körű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagyothalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területhez, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony informatikatanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ennek során lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményhez juttatása. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, a testi fejlődési rendellenességeket, a térbeli orientációs zavarokat. Ez a tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése, az egészséges életre nevelés, a mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A hallássérült tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb idősávban – teljesítésére egy, illetve két tanév javasolt –

szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására. Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz idősávjában – a korai gondozás és a (speciális) óvodai nevelés eredményeire támaszkodva – a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókincs fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Emellett a gyakori társuló zavarok miatt kiemelt feladat a kultúrtechnikák elsajátításához szükséges részképességek fejlesztése, a tanulási zavar szűrése és prevenciója, a gyermek szükségleteinek megfelelő terápiák lehetőség szerinti alkalmazása.
A gyerekek kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kultúrtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tanulmányaik során. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét. A felső tagozatos szakaszra már kialakultnak tekinthető az egyéni beszédállapot. Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszközszintű használata;
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: szélesebb körű tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a tanulási területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata;
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése;
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulásra való felkészítés;
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

Az 1–4. osztály végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom tanulási terület fejlesztési feladata. Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi tanulási terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az 1. osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést.
Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a szakértői bizottság bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén az iskolatípus változtatására. A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a tanulási területek tartalmainak feldolgozását.

Az 5–8. osztály végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, ami alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, a szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi tanulási területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (a szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása).

Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható.

A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozásai

A feladat jellegéből adódóan az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció döntően individuális jellegű, ezért egyéni vagy kiscsoportos keretben valósul meg.

- A hallás korlátozottsága és annak súlyos következményei döntő befolyással bírnak nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet, a személyiség fejlődésének egészére is. Ezt megelőzendő, alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű hallásnevelés (a meglévő hallásmaradvány aktivizálására alapozva), a technikai lehetőségek felhasználásával. Ehhez elengedhetetlen a vizuális és a hangzó nyelv elérhetővé tétele.
- Az egyéni anyanyelvi nevelés az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú órakeretben kerül megvalósításra. Az iskolai fejlesztés alapozó és alsó tagozatos szakaszában a hallássérült gyermek egyéni adottságaihoz, érdeklődéséhez igazodó központi témájú társalgások szolgálják a nyelv, a beszéd különböző területeinek fejlesztését. Középpontban az alapvető hangzó nyelvi készségek (a szájról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés, a gondolatok önálló kifejezése) erősítése áll. A társalgások keretében kerül sor a beszédérthetőség (tempó, ritmus, hangsúly, artikuláció) folyamatos fejlesztésére is. A felső tagozaton folytatódik a magyar nyelvi kompetencia kibontakoztatása a Magyar nyelv és irodalom tanulási területhez is igazodva.
- A beszéd, nyelv elsajátítási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges, elsősorban az egyéni fejlesztés keretében.
- A hallás-ritmus-mozgás nevelés összehangolt fejlesztő tartalma közvetlenül szolgálja a hallássérülés és következményeinek korrekcióját.
- A hangzó nyelvi készségek fejlesztése a rehabilitációs órakereten kívül része valamennyi (nyelvi fejlesztést is megvalósító) tantárgynak.
- Az egészségügyi célú habilitáció a hallássérült tanulók esetében elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul. Feltétel: az audiológiai vizsgálatokhoz szükséges tárgyi és személyi feltételek iskolai keretek közötti maradéktalan biztosítása.
- A hallássérült tanulók fokozottabban támaszkodnak a látásukra, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás, különösen a hallásukat a hangos beszéd kialakulása után elvesztett tanulók esetében – az eredményes iskolai oktatás szempontjából is.

A pszichológiai habilitáció, rehabilitáció elsődleges célja, hogy megelőzze, illetve csökkentse azokat a kedvezőtlen folyamatokat, amelyeket a hallássérülés és az azzal összefüggő eltérő nyelvfejlődés a személyiség fejlődésében okozhat.

A pszichológiai habilitációval, rehabilitációval összefüggő főbb feladatok:

- a társuló problémák (pl. tanulási zavar, hiperaktivitás, autizmus) korai felismerésének segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő – minél korábbi – terápiához való hozzájutás támogatása;
- tehetséggondozás: a tehetség felismerésének és kibontakozásának segítése;

- a tanulók ön- és társismeretének fejlesztése;
- belső állapotok, érzelmek felismerésének, azonosításának, helyes kezelésének fejlesztése, az empátiás készség fejlesztése;
- a társas helyzetek értelmezésének segítése, a helyzetnek megfelelő kommunikáció, viselkedés kialakítása, többek között a segítségkérés, az önvédelem, önérvényesítés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás készségeinek gyakorlása;
- a gyermek, fiatal támogatása a másság megélésében, a sérültség elfogadásának, elfogadtatásának segítése;
- a család támogatása a hallássérüléshez kapcsolódó krízishelyzetekben, a hallássérült gyermek nevelésében;
- a pályaorientáció, a pályaválasztás segítése a hallássérült specifikumok figyelembevételével pályatanácsadás formájában;
- az integráció előkészítése, a gyermek, szülő, befogadó intézmény támogatása, sikertelen integráció esetén a gyermek negatív élményeinek feldolgozása, az önbizalom erősítése;
- az etikai normák ismeretének hiányossága, a fokozott befolyásolhatóság, az áldozattá válás és a bűnelkövetés esetleges veszélyeztetettsége miatt prevenciós foglalkozások szervezése;
- mindezeken túl szükség esetén pszichológiai ellátás – akut krízis, személyiségzavar, magatartászavar, beilleszkedési nehézségek, iskolai vagy családi konfliktusok, egyéb pszichés problémák (szorongás, pszichoszomatikus problémák stb.) előfordulása esetén;
- a tanulók intézményen kívüli pszichológiai ellátása – különösen súlyosabb kommunikációs akadályozottság és kollégiumi bentlakás esetén – lehetetlen, ezért indokolt az intézményen belüli pszichés megsegítésük;
- a nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére, a személyiség alakulására is. Ezért alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdologopédiai ellátás és igény szerint mindkét nyelvhez (vizuális és auditív) való hozzáférés biztosítása.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása;
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása;
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása, illetve a meglévő hibás hangok korrekciója;
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédprozódia állandó gyakorlása;
- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója;
- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése, melyek hiányában a jó beszédprodukció elérése lehetetlen;
- a cochleáris implantáció-hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás- és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak. Mindezzel a minél korábbi integráció a cél;
- speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása;

- a képességprofilnak megfelelően kell kidolgozni és megvalósítani az egyéni fejlesztési tervet, melybe lényeges beépíteni a diszfáziás tünetek kezelésére specifikusan kidolgozott eljárásként bevált Affolter–Heldstab-féle módszert;
- fontos, hogy a halló társakkal végzett közös tevékenységek, közösen szerzett élmények során a hallássérült gyermekek felismerjék azokat a kapcsolódási pontokat, melyek segítségével egyenértékűnek tekinthetik magukat a halló tanulókkal. Ennek érdekében szükséges, hogy a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekek a kezdő évfolyamokban érintkezzenek a halló gyermekekkel, megkezdődjön a kapcsolattartás, és beépüljön a hallássérült gyermekek életébe. A későbbiekben, a középső évfolyamokon szükségessé válik a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig az életpálya tervezése, a pályaorientáció, a pályaválasztás és az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenységek végzése.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás, melynek keretében megvalósul az átlagnál jobb nyelvi képességekkel rendelkező tanulók anyanyelvi kompetenciáinak kiemelt fejlesztése a következő területeken:

- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.
- a kiemelkedő matematikai-logikai gondolkodással bíró tanulók matematikai kompetenciáinak fejlesztése és szövegértési kompetenciájának olyan szintre emelése, amely képessé teszi őket a matematikai szöveges feladatok megértésére.
- az anyanyelvi és a kiemelkedő egyéb kompetenciák mind magasabb szintű és szélesebb körű birtoklásának elősegítése minden tanulási területen, amely képessé teszi tehetséges tanulóinkat a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására, ezzel az önálló tanulás képességének gyakorlására.

Differenciálás

A tanulók közti különbséget és az arra való megfelelő reagálást a gyógypedagógiai munkában alapvető fontosságúnak kell tekinteni.

A differenciálás irányulhat a tanulás tartalmára, amikor a különböző tanulók vagy tanulócsoportok különböző témákat dolgoznak fel, majd osztják meg egymással az ismereteket, vagy a tanulás módszereire és az alkalmazott eszközökre is.

Az alkalmazott módszertani alapelvek egyik legfontosabbika a differenciálás. Hallássérült tanulók esetén ez a következő területeken valósulhat meg:

- a tananyag, feladat választásában;
- az alkalmazott nyelvi szintben, az alkalmazott nyelvben (hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv);
- a tananyag feldolgozásának menetében;

- a feldolgozás módjában;
- a segítségnyújtás mértékében, minőségében;
- az értékelésben;
- az alkalmazott kommunikációs módokban;
- a tanulási tempóban.

A mozgásszervi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

Mozgáskorlátozottság esetén a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása a szervezet funkcionális képességeit, az egyén aktivitását maradandóan akadályozza; az egyén részére hátrányos helyzetet, korlátozott életvitelt okozhat.
Gyógypedagógiai értelemben azokat a személyeket tartjuk mozgáskorlátozottaknak, akiknél a mozgásszervrendszer (tartó-: csont-, ízületrendszer és/vagy mozgató-: izom-, idegrendszer) veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara következtében olyan jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, amelynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés, és a szocializáció csak nehezített körülmények között lehetséges.

A mozgáskorlátozott tanulók osztályozására még nem jött létre egységes és teljes rendszer. A mozgásszervi károsodás orvosi szempontú rendszerezése, a keletkezés ideje, a kóreredet, a klinikai képet meghatározó fő tünet jellege és súlyossága szerinti differenciálás egyféle rendszerezési lehetőség.

(A gyógytestnevelésre utalt tanulók nem minősülnek mozgásszervi fogyatékosság [mozgáskorlátozottság] okán sajátos nevelési igényű tanulóknak. Esetükben az Irányelv nem alkalmazható. Az ő gyógytestnevelés ellátásuk a pedagógiai szakszolgálatok által alkalmazott gyógytestnevelő szakemberek feladata, a tevékenységnek szakszolgálati protokollja van. – 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről 28. §)

A mozgáskorlátozottság tényéből fakadó személyiségvonások, nevelési-oktatási sajátosságok

Mozgáskorlátozott kisgyermekeknél a mozgásos tapasztalatszerzés akadályozott voltából eredően az ismeretszerzés minőségileg és mennyiségileg is eltérhet a tipikusan fejlődő társaik tapasztalataitól.
Mindez megzavarhatja a mozgáskorlátozott tanuló környezetre való ráhatását, illetve nehezítheti a külvilágban lévő ok-okozati összefüggések megértését.
Megváltozhatnak a környezethez való alkalmazkodás és aktív ráhatás lehetőségei és formái. Nehezített a környezet állandóan változó feltételeihez való alkalmazkodás.

Az érzékelés és az észlelés biztosítja a valóság közvetlen megismerését. A beszűkült mozgásképesség megakadályozhatja a differenciált észlelési teljesítmények felépítését, szerkezetét.

Nehezítetté válhat minden olyan tevékenység, amihez a tárgyak tulajdonságait vesszük alapul (összehasonlítás, válogatás, relációk, sorba rendezés, mérés stb.).

A mozgáskorlátozottság tényéből fakadóan számos *egészségügyi, szociális és emocionális* nehézséggel is találkozhatunk tanulóinknál. Jellemző lehet a fizikai és a szellemi

teljesítőképesség fáradékonysága, a diszkomfortérzés megélése, a motiváció ingadozása, esetleg viselkedészavarok, önértékelési zavarok jelenhetnek meg.

Eltérő lehet a tanulók egészségi állapota, előfordulnak belgyógyászati problémák, szükséges lehet a napi gyógyszerelés, valamint egyes diagnózisok esetében a légzés nehezítettségével is számolnunk kell, illetve megváltozhat az egészségügyi és mozgásállapot a műtéteket követően is.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus ellátása a különböző szakemberek együttműködésének, teammunkájának eredményeképpen valósulhat meg. Az inklúziót megvalósító iskolában tanító befogadó pedagógusok, a szomatopedagógus és más gyógypedagógusok (konduktív nevelés esetében a konduktív pedagógia kompetenciája szerinti konduktor), az ortopéd szakorvos, a gyermekneurológus, a gyermekgyógyász és egyéb szakemberek, illetve a család (a szülők és a tanuló) együttműködése, a közös célok kitűzése és a folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi habilitációs és rehabilitációs tevékenységnek.

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamata komplex, magában foglalja a nevelést, oktatást, mozgásfejlesztést, a kommunikáció fejlesztését, az eszközös megsegítést, az egészségügyi szükségletek ellátását és a gondozási feladatokat, valamint a személyiségfejlesztés együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazásait.

A tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a mozgáskorlátozott tanuló sajátosságaihoz való illesztését. Ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

A mozgáskorlátozott tanulók számára is biztosítani kell az aktív tanulás lehetőségét. A személyes tanulási tér és az adaptált tanulási környezet kialakítása az esélyegyenlőség szempontjából létfontosságú. Lényeges, hogy az ismeretszerzés fő forrása a tapasztalás, a megismerési folyamat az egész személyiséget mozgósítja.

A mozgáskorlátozott tanuló részt vesz a kooperatív tanulásban, projektmunkában, aktív tagja a témahétnek. A humanista értékrend prioritásának elve alapján fontos a tanulók megtanítása önmaguk és társaik elfogadására, megismerésére, megértésére.

Az önállóságra nevelés elvét mindig szem előtt tartva, az iskolában – a mozgáskorlátozott tanulók életkorának és mozgásállapotának megfelelően – biztosítani kell pszichés, egészségügyi és fizikai szempontból a biztonságot és állandóságot, olyan szeretetteljes és motiváló légkör kialakításával, amely magában foglalja:

- a fizikai környezetet, amely egyrészt akadálymentes, másrészt valamennyi tanuló számára biztosítja az egészséges, balesetmentes környezeti feltételeket;
- a személyre szabott segédeszközöket és segítő technológiákat; az oktatáshoz szükséges speciális eszközöket (pl. megfelelő méretű dönthető asztallap, állítható magasságú biztonságos szék, írást-olvasást, kommunikációt támogató eszközök, adaptált matematikai eszközök stb.) és az önálló életvitelhez, mindennapos tevékenységekhez szükséges segítő technológiákat és azok használatát;

- a befogadó, elfogadó, kölcsönös alkalmazkodást kívánó, a tágabb környezetre is hatással bíró személyi környezetet (inkluzív oktatásnál a tanulótársak, azok szülei, az iskola dolgozói részére a befogadást segítő ismeretek átadása);
- szükség szerint és indokolt esetben – amennyiben a mozgásos akadályozottság a tevékeny és eredményes részvételt súlyosan akadályozza – a személyi segítő jelenlétét.

Az egyéni sérülés és akadályozottság mértéke szerinti pedagógiai fejlesztő folyamat olyan felkészülést, sajátos módszertani tudást kíván a pedagógusoktól, a gyógypedagógustól és a pedagógiai munkát segítő személyektől, amely biztosíthatja a komplex, minden sérült funkciót korrigáló-kompenzáló hatásokat, és lehetővé teszi a tanulók eredményes fejlődését. Mindez az együttnevelésben részt vevő szereplők hatékony együttműködésével valósulhat meg.

Kiemelt szerepe van az inklúziót megvalósító iskolában tanító pedagógusok és a szomatopedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjának, a közös tanításnak, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésnek.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai, kiemelt feladatai

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és nevelési célokat, valamint azok megvalósítását a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolják.

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során
A 2011. évi CXC. köznevelési törvény 47.§ értelmében és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal összhangban a mozgáskorlátozott tanuló optimális fejlődése, nevelése-oktatása érdekében szükséges a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő szakember (jelen esetben szomatopedagógus, vagy központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor) aktív és támogató jelenléte.

Szükségesek lehetnek speciális gyógyászati, rehabilitációs és technikai eszközök, illetve a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása, egyéni fejlesztési terv készítése.

Mindez lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek, egyedileg kialakított segítő technológiák, gyógyászati és rehabilitációs eszközök alkalmazását, továbbá az időkeret módosítását, a tananyag elsajátításának egyénre szabott tempóját, módját.

Emellett a hosszabb felkészülési időt biztosítása a sajátos nevelési igényű, jelen esetben mozgáskorlátozott tanulók számára vizsgák alkalmával, illetve az írásbeli vagy szóbeli felméréseken, továbbá lehetőséget ad az iskolai tanulmányok során a mozgáskorlátozott tanuló által alkalmazott, megszokott eszközök használatára.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésében-oktatásában a következő speciális habilitációs és rehabilitációs célú tanulási területek, tantárgyak bevezetése szükséges:

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésében-oktatásában a testnevelés tantárgyi óra mellett vagy helyett biztosítani kell a **mozgásnevelési foglalkozásokat**, ami a szakértői véleményben meghatározott óraszámban és fejlesztési területeken szomatopedagógus, központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor, esetenként gyógytornász javaslatai és iránymutatásai szerint, illetve részvételével történik (
A mozgáskorlátozott tanulók számára a **segítő technológiák használatával történő írás** a kézírás mellett vagy helyett a gondolatközlés, illetve a kommunikáció eszköze, elősegítve ezzel a tanulók habilitációját, rehabilitációját.

Mozgáskorlátozottság esetén gyakran számolnunk kell a tanulók fáradékonyságával, csökkent terhelhetőségével. Az egyéni szükségletekhez igazodva fontos a kötelező és a választható tárgyak óraszámának csökkentése. Erre való tekintettel a Művészetek tanulási terület; az ének-zene és vizuális kultúra tantárgyak Nat-ban megfogalmazott célkitűzései alsó tagozaton egyrészt tantárgyi koncentrációval, illetve témahetek, különböző projektmunkák keretében érvényesülhetnek, másrészt összevont egységként, úgynevezett komplex művészeti nevelés keretében valósíthatók meg. A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során kiemelten hangsúlyos a komplex személyiség- és készségfejlesztés érdekében végzett művészeti nevelés, ami beépül az alsó tagozatos tanulási területek tevékenységrendszerébe. Az ének, a ritmus, a zene, a tánc, a népi játékok, valamint a grafomotoros készség, a vizuális kommunikáció, továbbá a képzőművészet mind kiemelten fontos területek.

Mozgáskorlátozottság esetén kiemelt feladat a cselekvéses tapasztalatszerzés akadályozottságából eredő hiányosságok pótlása, kompenzálása, a mozgáskorlátozott tanulók szűkebb és tágabb környezetének megismerése, az önmaguk megismerésének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása érdekében a környezetismeret tantárgy 1. osztálytól való tanítása.

A tanulási környezet szervezése
Mindig a mozgásszervi károsodásnak megfelelően alakítjuk ki a speciális tárgyi és személyi feltételeket; a szomatopedagógus biztosítja a nevelési-oktatási folyamat optimális megvalósítását.

Kompetenciafejlesztés mozgáskorlátozott tanulók esetében
A mozgáskorlátozott tanulók esetében a gyors, cselekvőképes alkalmazkodás, illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészülés érdekében valamennyi kompetenciaterület fejlesztése kiemelt fontosságú.

Alapkompetenciák
- *A tanulás kompetenciái*
- *A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)*
- *A digitális kompetenciák*
- *A matematikai, gondolkodási kompetenciák*
- *A személyes és társas kompetenciák*
- *A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái*
- *Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

Kiemelt feladat a magyar nyelv és irodalom oktatása során a megismerő tevékenység akadályozott voltából eredő hátrányok leküzdése (pl. a szókincsfejlesztés).

A kézfunkció akadályozottsága megnehezítheti a mozgáskorlátozott tanuló írásmozgás-koordinációját. Ebben az esetben szükség lehet speciális, nagyobb sortávolsággal megrajzolt, vastagabb lapokból álló, kimondottan a gyengénlátó tanulóknak készült füzetre. Ezekben a füzetekben a sorok és a háttér eltérő kontrasztja is segíti a tanulók vonalközben maradását. Egyes esetekben szükség lehet speciális íróeszközre, ceruzafogóra. Néhány esetben a kézfunkció nem teszi lehetővé a kézírást, ilyenkor a mozgáskorlátozott tanuló digitális eszközön (számítógépen, laptopon vagy tableten stb.) dolgozik. Ilyen esetekben a tananyagot digitalizálni kell.

Az írást minden esetben meg kell, hogy előzze a kéztorna, a manipuláció, valamint a grafomotorika fejlesztése. Fontos a kéz és az ujjak mozgékonyságának, ügyességének, a kéz izmainak, az ízületek lazaságának, célpontosságának fejlesztése, a kéz izomerejének szabályozása, az ujjak tapintási érzékenységének, dominanciájának javítása, a két kéz, illetve a szem- és kézmozgások közti koordináció fejlesztése. Mindez lassított ütemű írástanulást eredményez, illetve megnöveli az írás-előkészítő szakasz időtartamát. A betűelemek vázolásakor fontos az irányokat megnevező szavak értése, használata, valamint azok vonalrendszerbe helyezése. Mozgáskorlátozott tanulók esetében előfordulhat, hogy a felső végtagi funkciók súlyos károsodása vagy a manipuláció nagymértékű akadályozottsága jelentősen megnehezíti a folyóírás elsajátítását. Ilyenkor támogatjuk a nyomtatott kis-, illetve nagybetűs írást, illetve a helykijelölő írást. Előfordul az is, hogy a kéz funkcionális állapota nem teszi lehetővé az olvasható íráspródukturn kivitelezését, ilyenkor a segítő technológiákkal történő írás bevezetésére kerül sor. A bevezetés időpontjáról mindig egy szakmai team dönt, melynek tagjai az osztályfőnök, a mozgásnevelő, a szomatopedagógus.

A mozgáskorlátozott tanulók **olvasástanítását** szintén hosszú előkészítő időszak előzi meg, melynek során kiemelten fontos a beszéd alaki és tartalmi oldalának fejlesztése, valamint a beszédértés és az önkifejező beszéd fejlesztése. Ezenkívül kiemelt szerepe van a fonológiai tudatosság fejlesztésének, a szókincsfejlesztésnek, a téri tájékozódás fejlesztésének, valamint a ritmusfejlesztésnek. Az olvasás tanítása során szükség lehet arra, hogy az olvasnivalót kinagyítsuk és a síkban jól követhetően, strukturáltan helyezzük el a lapon. Mozgáskorlátozott tanulók olvasásakor szükség lehet a papír vagy a könyv rögzítésére, esetenként dönthető könyvtartóra, sorvezető alkalmazására, esetleg nagyítóra vagy lapozóra.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Megfelelő olvasási és íráskészség kialakítása.
- A hagyományos és a digitális szövegértés fejlesztése (mind a hallott, mind az olvasott szövegek tekintetében).
- Szövegalkotási képesség formálása; a képzelet, az önkifejezés, az egyéni stílus, a véleménynyilvánítás és a tanulók vitakultúrájának bátorítása, fejlesztése.
- Nyelvtani és helyesírási ismeretek, ennek révén a tudatos nyelvszemlélet fokozatos alakítása.
- Az önálló, hatékony tanulás elsajátíttatása (a tanuló képes legyen kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is), ismeretfeldolgozási technikák tanítása. A tanuló érdeklődésének megfelelően hagyományos és digitális szövegekkel bővítse ismereteit.
- Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése (irodalom, zene, tánc, dráma, bábjáték, fotó, film és képzőművészeti alkotások segítségével).

Matematika

A mozgáskorlátozott tanulók matematikaoktatása során tudatosan figyelni kell a cselekvéses tapasztalatszerzés gátoltságára, a megismerő tevékenység akadályozottságára, a manipuláció akadályozottságára, a kognitív funkciók sajátos fejlődési útjára, a részképességzavarok megszüntetésére, minimalizálására, a társuló fogyatékosságok enyhítésére, tüneteinek megszüntetésére, a fizikai, pszichés és egészségügyi problémák okozta „teljesítőképesség"-változásokra. Mindezek indokolják a matematika oktatása során a mozgásállapotnak megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával támogatott, tapasztalatszerzésre épülő, cselekedtető, hosszabb megalapozó szakasz beiktatását, melynek során lényeges a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával szerzett érzékletek integrálása (látás, hallás, tapintás, mozgás).

A matematika tartalmainak elsajátíttatása során a kis lépésekre bontás elve, illetve az absztrakciós út tudatos megsegítése, a játékosság, a motiváció folyamatos fenntartása és a folyamatos gyakorlás elve támogathatja a megértést, a tanulási folyamatot. A mozgáskorlátozott tanuló saját testén kialakuló mennyiségfogalma sokszor kialakulatlan, így a tapasztalatszerzés ezen a területen is kiemelt jelentőségű.

A nevelési-oktatási feladatok sorában kiemelt szerepe van a hiányzó, sérült vagy rendellenesen működő adottságok–készségek–képességek javításának, korrigálásának, kialakításának, mással való pótlásának, illetve mindezek fejlesztésének. Az ismeretnyújtás a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben, az adott életszakaszon belül a tanuló individuumának – fejlődési ütemének – figyelembevételével zajlik.

A kézfunkció akadályozottsága megnehezítheti a mozgáskorlátozott tanuló írásmozgás-koordinációját, ezért szükség lehet speciális, nagyobb négyzetekkel megrajzolt négyzethálós füzetre, mely kimondottan a gyengénlátó tanulók számára készül, vagy speciális íróeszközre, ceruzafogóra. Néhány esetben a kézfunkció nem teszi lehetővé a kézírást, ilyenkor a mozgáskorlátozott tanuló digitális eszközön (számítógépen, laptopon vagy tableten stb.) dolgozik. Ilyen esetekben a tananyagot digitalizálni kell.

A geometriai tananyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történik. Sok esetben szükséges tárgyi és személyi feltételekkel biztosítani az egyes feladatok kivitelezését (pl. geometriai eszközök rögzítését megoldani, körzőhasználatot segíteni, számítógépes programok segítségével szerkeszteni). Esetenként egyes tananyagrészek módosítása, csökkentése, adaptálása válhat szükségessé (pl. számítógép, számológép használata, valamint a különböző számítógépes programok, pl. GeoGebra; vagy tabletre, okostelefonra letölthető app-ok használata). Indokolt esetben – a szakértői bizottság javaslatával alátámasztva – szükséges lehet az egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Cselekvéses tapasztalatszerzésből adódó hátrányok kompenzálása
- A környező világ mennyiségi és minőségi tulajdonságainak megismerése, a jelenségek közötti összefüggések felismerése
- A percepció fejlesztése és a különböző érzékletek integrálása
- A térben és a síkban való tájékozódás fejlesztése
- Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban, a döntésekre, ítéletalkotásra való képesség fejlesztése
- Pontosság, kreativitás, kritikai, stratégiai és rendszerező gondolkodás kialakítása
- A számolási készség fejlesztése
- Helyes tanulási szokások fejlesztése
- Az életkornak megfelelő matematikai szaknyelv elsajátítása

Történelem és állampolgári ismeretek

A mozgáskorlátozott tanulók számára szükséges a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlása, a fogyatékosságokkal élő történelmi személyek tevékenységének bemutatása. Sajátos tartalmat jelenthet a fogyatékos emberek társadalmi megítélése a történelem során, a társadalmi, politikai helyzet, a kulturális színvonal és a fogyatékos emberek helyzete megítélése közötti összefüggés, a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályok és érdekvédelmi szerveződések, a fogyatékos személyekkel foglalkozó intézmények ismerete.

A múzeumlátogatások, helytörténeti kirándulások szervezésével az általános célokon túl (a múlt valósághű megismerése) tapasztalatokhoz, élményekhez juthatnak a tanulók a kulturális és társadalmi integráció, az együttműködés területén is.

Erkölcs és etika

A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció, a jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fogyatékosságokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos a mozgáskorlátozott tanulók szempontjából, egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyosak, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

Természettudomány és földrajz

A mozgáskorlátozott tanulók esetében az embertani, egészségügyi ismeretek kiegészülnek a tanuló diagnózisának ismeretével és az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelésével.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, a tanulási környezet megfelelő alakítása és a különböző segítő technológiák alkalmazása teremtheti meg a legteljesebb tapasztalatszerzés lehetőségét.
- Tudatosan kell irányítani a tanuló megismerő tevékenységét, tapasztalatszerzését és annak feldolgozását. Az egyre magasabb szintű ismeret kialakítása érdekében ennek a kis lépésben haladás figyelembevételével kell történnie.
- A lehető legnagyobb mértékben segíteni kell a tapasztalatok ismeretté válását, nyelvi szinten való tudatosítását, hogy az felhasználható ismeretté mélyüljön, azaz a tanuló eszközként tudja alkalmazni.
- A tanuló önismeretének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása.
- A téri tájékozódási képesség kialakulásának megsegítése és fejlesztése.
- A közvetlen tapasztalatszerzés érdekében erdei iskola, gyakoribb tanulmányi kirándulások, szabadtéri órák, múzeumlátogatások szervezése.
- A testi-lelki egészségnevelés, a társas készségek fejlesztése és mentálhigiénés nevelés.
- A tanuló saját képességeinek figyelembevételével a reális lehetőségek feltérképezése mellett ismerje és tudja alkalmazni segédeszközével a balesetmentes közlekedés szabályait! Tanuljon meg önállóan közlekedni a számára szükséges segédeszközök segítségével!
- A tanuló alkalmazza a sérüléséből adódó speciális egészségügyi előírásokat, higiéniás szabályokat!

Idegen nyelv

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott elősegítésére.

Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő tanulók esetében az auditív tanulási módszerek eredményesebbek. A beszéd- és kommunikációs zavarok, beleértve a nonverbális kommunikáció zavarait is, gátolhatják a mozgáskorlátozott tanuló aktív részvételét az idegen nyelvi szóbeli kommunikációban – ebben az esetben az érintett funkciók kiemelt fejlesztése, esetleg az írásbeli kommunikáció előtérbe helyezése jelenthet megoldást.

Művészetek

A komplex művészeti nevelés a mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos területe, melynek során a zene, a mozgás, a dramatikus interakció és az alkotás kerül előtérbe.

A felmentés bármely formája indokolatlan; a megfelelő eljárások, módszerek, testhelyzetek, eszközök megtalálása valamennyi művészeti területen hozzásegíti a tanulót az alkotó folyamathoz.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően a vizuális kultúra tantárgy esetén:

- Manipuláció, finommotorika, eszközhasználat fejlesztése
- Grafomotoros képességek fejlesztése
- Az elsődleges és másodlagos sérülésekből, az eltérő életvitelből, beszűkült élettérből fakadó hiányok pótlása
- A közvetlen tapasztaltatás, élmények, hatások tudatos és rendszeres biztosítása
- A percepció fejlesztése, az érzékszervek stimulálása
- A környezet aktív befogadására és befolyásolására, alakítására való motiváltság fejlesztése
- Helyes belső képek és ezek visszafordítási képességének (ábrázolóképesség) kialakítása
- Az önkifejezési módok, a környezettel való sokoldalú kommunikációs lehetőségek elsajátítása
- Figyelemorientáció, fixáció

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően az ének-zene tantárgy esetén:

- A zene megszerettetése az egyes zeneműveken keresztül
- Az optimális testhelyzet beállítása az énekléshez, zenehallgatáshoz
- A megfelelő légzéstechnika kialakítása az énekléshez, ami hozzájárul a beszéd légzéstechnikájának javulásához
- Differenciálni szükséges a dalválasztáskor a dal tempója, sebessége, ritmusa, hangterjedelme szerint
- Az énekléskor szükséges ajakmozgások, artikuláció, nyelvmozgás, egy-egy hang kitartása, a szavak szótagolása, ami hozzájárul a beszéd azonos összetevőinek fejlesztéséhez is
- Ritmuskészség fejlesztése, ami segíti a koordinált mozgás kivitelezését
- Az előadói készség gazdagítása, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlesztése
- Néphagyományok, népszokások megismerése, megszerettetése, népi játékok tervezése, adaptálása, kivitelezése

- A hangszerek megismertetésekor szükség lehet a hangszerek adaptálására, vagy olyan segítő technológia alkalmazására, mellyel a hangszer megszólaltatható
- Aktív muzsikálás igényének felkeltése

Technológia

A technika és tervezés tantárgy

A tantárgy keretében olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabadideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a szűkebb és tágabb környezetébe való beilleszkedés során. Az életkor, illetve a mozgásállapot határozzák meg az eszközök, illetve a praktikus tevékenységformák kiválasztását. Az önállóság kialakítását célzó eszközök (sokszor gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök) használatának elsajátítása során a tanulóknak minden esetben meg kell tanulniuk az eszközök használatán túl azok karbantartását, illetve a velük kapcsolatos higiénés és balesetvédelmi szabályokat.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- A pszichomotoros funkciók (szenzomotorium, motoros koordináció, téri tájékozódás, nagy- és finommozgások) célirányos fejlesztése, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása és megtartása
- A különböző munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges célszerű és helyes optimális testhelyzet kialakítása
- A mindenkori mozgásállapotnak megfelelő motoros képességek, mozgáskoordináció fejlesztése
- A munkamozdulatok összerendezettségének és pontosságának folyamatos alakítása és fejlesztése, precíziós fogás kialakítása és erősítése, illetve az ehhez szükséges individualizált segítő technológia kiválasztása és adaptálása. Ez magában foglalja az egyes tevékenységekhez szükséges eszközök, tárgyi és személyi feltételek kialakítását, a módszerek adaptálását, a megmunkálandó munkaanyag szükség szerinti módosítását (lehetséges módosítások: méret, anyag, vastagság, alak és rögzítettség).
- A mozgásállapot függvényében az egyes tananyagrészekre, munkadarabok elkészítésére tervezett időtartam módosítása
- Célszerű, szervezett és kitartó munkavégzésre szoktatás
- Az önálló munkavégzés megkövetelése az egyéni mozgásállapotból következő korlátokat figyelembe véve, a lehetőségeket kihasználva
- A helyes segítségkérés és a segítség elfogadásának tanítása, toleranciára és a másság elfogadására nevelés
- Az egyéni korlátok felismertetése és beláttatása, kompenzáló technikák keresése (egyéni munkafogások kialakítása)
- Az önbizalom növelése pozitív megerősítéssel, sikerélmény, oldott légkör biztosításával
- Készségek, jártasságok kialakítása a meglévő képességekre alapozva, egyéni elvárások alapján – szükség szerint egyéni foglalkozás keretén belül –, amelyek segítségével a mozgáskorlátozott tanulók adottságait kihasználva teljesítményük megközelítheti az épekét.
- Az elemi alkotó-, kritikai (önértékelő), megfigyelő-, ítélő- és kommunikációs képességek fejlesztése.

A digitális kultúra tantárgy

A digitális kultúra tantárgy oktatása során a mozgáskorlátozott tanulók egyéni mozgásállapotától függően gyakran szükséges az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, trackball egér/hanyatt egér, speciális billentyűzet, billentyűzetrács, membránbillentyűzet, könyök- és csuklótámasz, vagy a hagyományos számítógéptől eltérő érintőképernyős tablet, laptop stb.) alkalmazása. Ezenkívül gyakran több idő szükséges a számítógép kezelésével kapcsolatos manuális tevékenységek megtanítására és begyakorlására. A tanuló esetenként a számítógép kisegítő lehetőségeivel lesz képes az önálló használatra (beragadó billentyűk, billentyűszűrés, hangjelzések, egér speciális beállításai, billentyűkombinációk, egérkiváltók, digitális billentyűzet, fejegér, szemegér stb.).

A mozgáskorlátozott tanulók számára a digitális kultúra tanítása korábbi időszakban elkezdődhet. Különösen indokolt ez abban az esetben, ha a mozgásos akadályozottság miatt a kézírás kivitelezése nehézkes, a kézírással létrehozott írásproduktum olvashatatlan, és indokolt a segítő technológiák használatával támogatott írásbeli kommunikáció elsajátíttatása.

A mozgáskorlátozott tanulók esetében a magabiztos és pontos számítógép-használat, a számítógép adta lehetőségek kreatív használata kedvezően befolyásolhatja a pályaorientációt, a munkába állás feltételeként szolgálhat (akár távmunka keretében is), így megfelelő időt kell biztosítani a dokumentumkészítés, információszerzés témakörök gyakorlati részének elsajátíttatására.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület alapelvei és céljai, fejlesztési feladatai a mozgáskorlátozott tanuló egyedi mozgásszervi diagnózisától és a klinikai tünetektől, mozgás- és egészségi állapotától, aktuális fejlettségi szintjétől függően a pedagógiai és egészségügyi habilitációval, rehabilitációval összhangban valósul meg. A mozgásszervi és a pedagógiai rehabilitáció, valamint a testnevelés és sport fejlesztő mozgásprogramjai speciális eljárásainak együttese eredményezi a mozgáskorlátozott tanulók sajátos testkulturális nevelését, a Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület tartalmát, tantárgyi anyagát, szervezési formáit.

A mozgáskorlátozott tanulók testnevelésóra alóli automatikus felmentése nem indokolt. A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület keretében szervezett testnevelés tantárgyi órán a tanuló a mozgásvizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, valamint a tanulóval foglalkozó team (orvos, szomatopedagógus, gyógytornász, központi idegrendszeri károsodás esetén konduktor is) véleménye alapján vesz részt. A testnevelésórán való részvétel lehet teljes vagy részleges, a felmentés lehet teljes és átmeneti. Mozgáskorlátozottság esetében a testnevelés tantárgyi óra helyett/mellett biztosítani kell a mozgásnevelési foglalkozásokat. A testnevelésórán való foglalkoztatás a mozgásszervi fogyatékosság típusának megfelelő szakképesítéssel rendelkező utazó gyógypedagógus (szomatopedagógus), központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus vagy konduktor vagy gyógytornász javaslatai és iránymutatásai szerint, szükség esetén részvételével történik.

A tanulási terület fejlesztési feladatainak való megfelelés érdekében az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció keretében a mozgásnevelés szomatopedagógus, központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus vagy konduktor vagy gyógytornász vezetésével történik.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- Komplex funkcionális vizsgálat és diagnosztika alapján a károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása

- A meglévő mozgásszervi betegségek korrekciója, kompenzációja. Új tartási és mozgási funkciók kialakítása, helyes testtartást segítő feladatok
- A mozgásszervrendszer optimális működőképességének biztosítása
- Az állapotromlás, a másodlagos károsodások megelőzése
- A változó környezeti adottságoknak, életkori sajátosságoknak megfelelő legmagasabb szintű mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása és a mozgáskultúra elsajátítása
- A motoros készségek és képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése és az egészséges életre nevelés
- Az egészség megőrzése és javítása a mozgásigény növelésével és a mozgásszükséglet kielégítésével
- Mozgástudat kialakítása
- Rendszeres fizikai aktivitásra nevelés sérülésspecifikus és egyedi adaptációval
- Tehetséggondozás különböző adaptált sportfoglalkozásokon keresztül, mozgásállapotnak és képességeknek megfelelő sportágválasztás és sajátos felkészítés
- Mindennapos tevékenykedtetés, a személyi függetlenség motoros feltételeinek és eszközhasználatának kialakítása
- A kommunikáció motoros hátterének javítása érdekében végzett terápiás mozgásanyag és adaptív eszközhasználat
- A reális mozgásos én-tudat kialakítása, önálló életvitelre való elő- és felkészítés
- Játék és versenyeztetés
- Kedvező pszichés hatások kiváltása: sikerélmények nyújtása, testmozgás megszerettetése, önbizalom növelése
- Az egészséges életmód megalapozása, a szabadidő helyes eltöltése

A habilitációs és rehabilitációs célok megvalósításának összetevői és tartalmai:

- A fizioterápia módszerei és eljárásai (gyógytorna passzív és aktív eljárásai, hidroterápia, elektroterápia stb.)
- Ergoterápia (segítő technológiák: gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása, azok használatának betanítása, szükség szerinti környezeti adaptációk)
- Egyéb terápiás célú eljárások, módszerek
- Gyógyúszás bevezetése
- A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület sérülésspecifikus és egyénileg adaptált mozgásanyaga (gimnasztika, torna, atlétika, testnevelési és sportjátékok)
- Adaptált szabadidős és sportfoglalkozások, játék, diák- és versenysport sérülésspecifikus ismeretei és gyakorlata

A fejlesztési követelmények jelentős eltérései miatt – abban az esetben, ha a testnevelést a mozgásnevelés teljesen felváltja – a helyi tantervekben a testnevelés tantárgyi elnevezés helyett a mozgásnevelés elnevezés javasolt.

Az iskolai fejlesztés szakaszai

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai fejlesztésének szakaszolása módosításokkal megegyezik a Nemzeti alaptanterv képzési szakaszaival.

A mozgáskorlátozott gyermek iskolakészültsége, fejlődésének sajátos útja, tapasztalatszerzésének eltérő volta, hiányosságai indokolhatják, hogy az 1. évfolyam teljesítésére a pedagógiai program helyi tanterve egy tanévnél hosszabb időt (két tanévet) biztosítson, vagy az 1. és a 2. évfolyam elvégzése után kerüljön beiktatásra egy úgynevezett képességrendező év, melynek során a megszerzett ismeretek készségszintűvé válhatnak.

Szükség esetén a további pedagógiai szakaszok is szerveződhetnek hosszabb idősávban, jellemzően a felső tagozaton.

Ennek két módja lehetséges:

1. Az évfolyamonkénti kötelező alapóraszám megtartásával a tananyagot 4 év felső tagozata helyett 5 év alatt teljesítve ún. nyújtott tagozatot hozunk létre, ezáltal több időt biztosítunk az egyes tananyagrészek feldolgozására.
2. A felső tagozat 4 évre eső össz-alapóraszámát 5 év alatt teljesítjük, ezáltal a mozgáskorlátozott tanulók napi és heti óraszáma csökkenthető, azaz terhelésük mérséklődik.

Az óvoda–iskola átmenet pedagógiai feladatai

Az érésben, fejlődésben késést mutató mozgáskorlátozott gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége, ahol a korai gondozás, fejlesztés, valamit a speciális óvodai nevelés eredményeire támaszkodva a mozgáskorlátozott gyermekek az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe vezetődnek át. Sok esetben a gyermekek gyógyászati és rehabilitációs segédeszközökkel való ellátása is ebben az időszakban történik meg. A mozgásszervi fogyatékos, mozgáskorlátozott gyermek nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket). Kiemelten fontos a mozgáskorlátozott tanuló rövid és hosszú távon való közlekedésének kialakítása, gyakorlása, valamint az önellátási funkciók fejlesztése a mindennapi tevékenységek során, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelés feladatait minden tevékenységbe és tanórába be kell építeni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmazása a napirend egészét átszövő feladat (közlekedés, öltözködés, tisztálkodás, étkezés, játéktevékenység, tanulás, alkotás). A mozgáskorlátozott tanuló számára ki kell alakítani a megfelelő, biztonságos és komfortos tanulói környezetet (tanulói asztal, szék, megfelelő bútorok kiválasztása, illetve kerekesszékes életmód esetén a kerekesszék optimális beállításai).

Az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének pedagógiai célja, hogy segítséget nyújtson a tanköteles korú mozgáskorlátozott gyermek iskolai életmódra való felkészítéséhez, fejlődéséhez, biztonságérzetének kialakulásához. Továbbá adjon lehetőséget, hogy a gyermek aktív tagja lehessen a közösségnek, a mozgás és a mozgással szerzett tapasztalatok élménnyé válhassanak számára, leküzdhesse vagy csökkenthesse a sérüléséből adódó objektív és szubjektív hátrányokat, valamint felfedezhesse és fejleszthesse képességeit, készségeit.

Az 1–2. évfolyam pedagógiai feladatai

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek, eltérő iskolakészültségi szintek pedagógiai kezelése történik. Ebben a szakaszban fontos cél a tanulók egyéni tanulási módszereinek és szokásainak megalapozása.

A tanórai tevékenységekhez szükséges eszközök kiválasztása, esetleg adaptálása ugyancsak az első pedagógiai szakasz kiemelt feladata.

- Az olvasás-írás során a csúszásgátló, a megfelelő méretű, alakú és vonalazású füzet használata; a ceruzafogás kialakítása, illetve különböző ceruzafogók használatának személyes beállításai szükségesek, illetve amennyiben a kézírás nem lehetséges, a segítő technológiák használatával történő írás kialakítása válik elsődlegessé; az olvasáshoz esetleg szükséges könyvtartó, sorvezető, nagyító használatának beállítása történik meg.
- A matematika sokszínű eszközkészletének mozgásállapothoz történő adaptálása az eszközök méretének, anyagának, vastagságának, megfoghatóságának, rögzíthetőségének, borításának változtathatóságával válik lehetővé, annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanuló cselekvés, tevékenykedés útján irányított formában szerezzen tapasztalatokat.
- A technika és tervezés tantárgy, valamint a vizuális kultúra keretében az egyedi adaptált eszközök, módszerek és segítő technológiák teszik lehetővé, hogy a mozgáskorlátozott tanuló az örömmel végzett alkotómunkában kiteljesedhessen és a mindennapi tevékenységek végzésében fejlődjön.

A 3–4. évfolyam pedagógiai feladatai

A 3–4. évfolyamon fontossá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanulási-tanítási folyamatok, és fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat – a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat, valamint az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.

Az 5–6. évfolyam pedagógiai feladatai

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Különösen nagy hangsúly van a matematikai és az anyanyelvi kompetenciaterületek fejlesztésén. Kiemelt szerepe van az esélyteremtésnek, felzárkóztatásnak, tehetséggondozásnak, melyek segítik a tanulók képességeinek kibontakoztatását.

A 7–8. évfolyam pedagógiai feladatai

A 7–8. évfolyamon a nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az egész életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, melynek során kiemelt hangsúlyt kap a pályaválasztás, pályaorientáció. Ebben a pedagógiai szakaszban az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz kapott minták alkalmazása, a tanulók egyéni tanulási módszereinek és szokásainak megalapozása történik. Az egészséges életvitel kialakítása kiemelten fontos a mozgáskorlátozott személyek esetében, ezért számos tanulási terület és tantárgy feladataként szolgál (mozgásnevelés, természettudomány, technológia). A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása (deduktív ismeretszerzés: meglevő tudásból kiindulva újabb ismeretekhez vezet, az általános szabályokból következtet az egyedi esetekre érvényes állításokra). Az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikák és tanulásszervezési módok folyamatosan jelen vannak ebben a pedagógiai szakaszban.

Értékelés

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékelési rendszer módosításokkal érvényesíthető a mozgáskorlátozott tanulók tantárgyi értékelésekor is.

A mozgásnevelés tantárgy esetében a nevelés-oktatás teljes idejében mindvégig szöveges fejlesztő értékelést kell alkalmazni. Az ének-zene, vizuális kultúra (komplex művészeti nevelés), digitális kultúra, technika és tervezés tantárgyak esetében a 4. évfolyam végéig fejlesztő értékelést ajánlott alkalmazni mozgáskorlátozott tanulók esetében, amit a pedagógiai programban is rögzíteni kell.

A mozgáskorlátozott tanulók a különböző mérések (előzetes felmérés; segítő-formatív felmérés; összegző, lezáró-szummatív felmérés) során ugyanolyan minőségű és mennyiségű feladatot oldhatnak meg, mint többségi társaik, számukra azonban többletsegítséget kell biztosítani.

A 2011. CXC. köznevelési törvény 51. § (5) bekezdésének értelmében a sajátos nevelési igényű, jelen esetben mozgáskorlátozott tanuló részére a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az adottságaihoz.

Az 56. § (1) bekezdése szerint a tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő, b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

A tanulási célok

A tanulási célok tekintetében mindenkor figyelembe kell venni a mozgásszervi károsodás fajtáját, mértékét és kiterjedését; az aktuális mozgásállapotot.

A különböző tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak tanulási céljainak megvalósításakor a következő szempontokat kell figyelembe venni:

Magyar nyelv és irodalom

A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció, grafomotoros készség kialakulásának akadályozottsága miatt az írásbeli munkák külalakja nem minősíthető. Mozgáskorlátozott tanulóknál a fent említett okok miatt nem minden esetben válik elsajátíthatóvá a folyóírás. Ezeknél a tanulóknál a nyomtatott kis- vagy nagybetűs írást, illetve a helykijelölő írást tanítjuk. Amennyiben a kézírás veszélyezteti az olvashatóságot, akkor minden esetben előtérbe kerül a segítő technológiákkal történő írás (pl. tableten, számítógépen való írás).

A beszédszervek, illetve a beszédért felelős agyi központok érintettsége esetén – amennyiben a beszéd nehezen érthetővé (dysarthria) válik, vagy kialakul a teljes beszédképtelenség (anarthria) – akadályozott lehet a szóbeli szövegalkotás tanulási céljainak megvalósítása; úgymint a kifejező, érthető, kommunikációs helyzetnek megfelelő beszéd, vagy a versek, irodalmi művek szöveghű, érthető tolmácsolása. Nagyon fontos, hogy minden esetben bátorítsuk a hangzó beszédet, azonban ennek értékelése nem ajánlott.

Matematika

A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció akadályozottsága esetén a mozgáskorlátozott tanulók számára nehezítetté válik a térben és síkban való alkotás, a mérések megvalósítása, valamint a geometriai szerkesztés kivitelezése, ezért ezen tanulási célok teljesítésének (tárgyi és személyi) feltételei és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Történelem és állampolgári ismeretek
A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció akadályozottsága esetén a mozgáskorlátozott tanulók számára nehezítetté válik az egyszerű alaprajzok, modellek tervezése és elkészítése, ezért ezen tanulási célok teljesítésének (tárgyi és személyi) feltételei és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Erkölcs és etika
Fontos cél, hogy az erkölcs és etika keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a mozgáskorlátozott tanulókat mozgáskorlátozottságuk feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel.

Természettudomány és földrajz
A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció akadályozottsága esetén a mozgáskorlátozott tanulók számára nehezítetté válik a mérések kivitelezése és a mérőeszközök használata, az egyszerű alaprajzok, térképek, modellek tervezése és elkészítése, a különböző kísérletek, modellkísérletek és vizsgálatok elvégzése, ezért ezen tanulási célok teljesítésének (tárgyi és személyi) feltételei és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Idegen nyelv
Mozgáskorlátozott tanulók esetében a kommunikáció akadályozottsága miatt a kitűzött tanulási célok megvalósítása és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Művészetek
A mozgáskorlátozott tanuló egyedi, speciális megsegítése során a kiindulás alapja fizikai adottsága, mozgásállapota, értelmi képessége, kommunikációjának formája, szintje és érzelmi állapota, melynek értelmében a témakörök tanítása és értékelése a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történik, esetenként egyes tananyagrészek, taneszközök módosítása, adaptálása válhat szükségessé.

Technológia
A technika és tervezés tantárgy kapcsán a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási célok megvalósítása csak egyénileg adaptált módszerek, eszközök, tevékenységek, anyagok és sok esetben személyi segítség bevonásával lehetséges, ezért az egyes tananyagrészek adaptálása egyéni elbírálást igényel.

Testnevelés és egészségfejlesztés
A mozgáskorlátozott tanulók a szakértői vélemény alapján részben vagy egészben felmentést kaphatnak a testnevelés-foglalkozások alól, helyette mozgásnevelés-órákon vesznek részt. A mozgásnevelés során a mozgásnevelő mindig egyéni komplex funkcionális felmérést követően jelöli ki az individualizált habilitációs és rehabilitációs célokat.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció
A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulóknak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében szükséges:

- az ellátás során a teammunka kialakítása, a különböző szakemberek együttműködése (az orvos – neurológus, ortopéd szakorvos, gyermekgyógyász – irányította egészségügyi rehabilitáció megszervezése, szükség esetén egyéb segítő szakmák, szakemberek bevonása);
- a központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar (beszédzavar, figyelemzavar, a szenzomotorium zavara, részképesség-kiesés, pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése, csökkentése, kompenzálása;
- a pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése;
- a kialakuló tanulási problémák korrekciója;
- a tanulók beszédzavarainak, kommunikációs képességeinek javítása érdekében – különös tekintettel a központi idegrendszeri sérülés következtében dysarthriás és anarthriás tanulókra – mozgás- és beszédterápia, alternatív segítő technológiák alkalmazása;
- a mozgásszervi károsodás és a mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés tornateremben, szabadtéren, uszodában, fizikoterápiás helyiségben;
- a mozgáskorlátozott tanulók részvételét megteremtő és az egyéni igényekhez igazodó fejlesztést biztosító tanulásszervezési, módszertani eljárások, technikák alkalmazása (differenciálás, csoportmunkára építő módszerek, kooperatív technikák alkalmazása, témahetek szervezése, projektmunka);
- a mozgásszervi diagnózis szerinti technikai eszközzel támogatott írásbeli kommunikáció, segítő technológiák igénybevételével történő írás, infokommunikációs eszközök használatának megtanítása, amely akkor indokolt, ha a tanuló nem tudja iskolai munkáját kézírással végezni;
- speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre, az önrendelkező életformára;
- az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülésspecifikus egyéni rehabilitációs eszközök biztosítása;
- a gyógyászati segédeszközök és az orvosi, egészségügyi háttér biztosítása;
- a nyelvoktatás megvalósítása úgy, hogy az segítse a tanuló más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját, és a média segítségével biztosítsa a számára közvetlen megtapasztalással elérhetetlen élményeket;
- alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaorientáció;
- a mozgáskorlátozott személyekre vonatkozó jogi és érdekvédelmi tudnivalók (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola igazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszáz-ötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarendben tanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, **tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.**
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- **A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.**
- **Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.**
- **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség** vagy a **sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére** az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.
- **A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül**

kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

A továbbhaladáshoz szükséges teljesítmény értékelésénél a tanítói és tanári pedagógiai szabadság érvényesül. Problémás esetben a továbbhaladásról az osztályozó értekezlet teljes felelősséggel dönt.

Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Nem kell osztályozó vizsgát tennie ennek a tanulónak, akit szakértői bizottság szakvéleménye alapján a szülő kérésére az igazgató mentesített az osztályzás alól, vagy a készségtárgyak tanulása alól egyéni képességei, adottságai, sajátos helyzete alapján.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Szóbeli felelést alkalmazunk **rendszeresen** a tantárgy jellegétől függően úgy, hogy minden tanulóra (kivéve a szóbeli számonkérés alól sajátos nevelési igénye alól felmentettek) sor kerüljön a tanév során minden tantárgyból.

Alkalmanként a könyvtárból való felkészülést, a gyűjtőmunkát, az önállókísérletet, a megfigyelések elvégzését értékeljük.

A felmérések és tudáspróbák a témakörök befejezése után következnek.
Az értékelés objektivitása érdekében **évfolyamonként közös felméréseket, témazárókat** írnak a gyerekek, melyet az ott tanító nevelők állítanak össze

Mérési rendszerünk

1. évfolyam	eDia mérés, DIFER mérés
5. évfolyam	Szociometriai összetétel, a tanulók kapcsolódásainak vizsgálata
7. évfolyam	A polgári értékrend legfőbb emberi értékeihez való viszonyulást, elfogadást vizsgálja.

A méréseket az osztályfőnökök végzik a munkaközösség-vezetők irányításával.

A fejlesztésközpontú pedagógiai gyakorlatban a tanulói tevékenységek és teljesítmények, valamint a tanulók fejlődésmenetének értékelése a fejlesztési követelmények mentén történik.

Abból indul ki, hogy a tanuló hol tart a fejlődés folyamatában. Rámutat az eredményekre, valamint a hiányosságokra és útmutatást ad a továbblépéshez, hogy a tanuló minél inkább megközelíthesse a kimeneti elvárásokat.

A beszámoltatás., a számonkérés formái:
A pedagógus szabadon tervezi meg az **időpontot** és a **formát**, mely lehet:

Szóbeli: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás stb.
Írásbeli: feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró stb.
Gyakorlati: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény

- Az év eleji felmérések csak diagnosztikus jellegűek.
- Egy-egy tantárgyi egység lezárása témazáró dolgozattal történik. (A témazáró dolgozat időpontját a tanulókkal egyeztetni kell. Egy tanítási napon csak két témazáró dolgozat iratható.)
- Az iskolai szintű tudásszint mérés – pl. a pedagógiai szakaszhatárok végén – a témazáró dolgozatokkal azonos módon értékelendő, s úgy is jelölendő.
- A folyamatos szóbeli számonkérés segíti a kifejezőkészség fejlődését, a tantárgyi szaknyelv elsajátítását, egyes tanulók számára – akiknél az írásbeli kifejezés problémát okoz - biztosítja az elsajátított tananyagról való beszámolás lehetőségét.
- Egy-egy anyag vagy rövidebb tematikus egység számonkérése írásban is történhet.
- A szorgalmi feladatok, gyűjtőmunka érdemjeggyel is értékelhető.
- Iskolánkban 5-6-7-8. évfolyamokon angol és német nyelvből a tanév végén (május első hete) írásbeli és szóbeli szintfelmérő számonkérést szervezünk. A számonkérés anyaga a tanév során **elsajátított és begyakorolt** idegen nyelvi ismeretekre épül (szövegértés, beszéd- és íráskészség) és azok **alkalmazását** méri. Az értékelés érdemjeggyel történik, célja visszajelzést adni a tanulónak idegen nyelvi kompetenciájának fejlődéséről, szintjéről. A számonkérés a nyelvi órák keretein belül kerül lebonyolításra.
- **A 3 hetet meghaladó projekt, témahét, erdei iskola tevékenységei a** tantárgyakhoz, tananyagokhoz kapcsolódnak. Motiváló célzattal, elsődlegesen szövegesen, önértékeléssel és csoportértékeléssel értékeljük a tevékenységforma időtartama alatt a tanulók munkáját. Tantárgyhoz kapcsolódóan a produktum, a gyűjtőmunka, a portfolió értékelésére is sor kerülhet osztályzat formájában, amennyiben ez a tanulói motiváltságot erősíti. Erről előzetesen a tanulókat tájékoztatni kell. Az itt szerzett tudásanyag beépülése, ismételt tanórai feldolgozása és számonkérése után kaphat a tanuló érdemjegyet a tantárgyi értékelésnek megfelelően.

A SNI-s és BTMN gyermekek számonkérése a mindenkori érvényes jogszabályok és a szakértői véleményben meghatározottak alapján történik.

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Iskolánk törekszik az önálló tanulás képességének kifejlesztésére, a tanuló nyitottságának, tanulási kedvének megőrzésére, kibontakoztatására. Ez az elv érvényesül a házi feladatok meghatározásában is. Törekszünk arra, hogy az önálló feladatvállaláson alapuló egyéni és kisebb csoportban végzett közös feladatokkal, önálló megfigyelést, adat-és információgyűjtést, elemző munkát, véleményformálást, a vélemények ütköztetését, a teendők közös megbeszélését, az egyéni és közös értékelést igénylő feladatokkal biztosítsuk a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket.
Célunk belső igényévé tenni tanulóinkban a feladatok elvégzését, s ez által önállóságra, együttműködésre és szervezettségre neveljük tanulóinkat.
Fontos, hogy a felkészülés, az aznapi órákat figyelembe véve, zavartalan és ne megterhelő legyen.
Hétvégére és szünidőre csak annyi írásbeli és szóbeli házi feladat adható fel, amennyi a szokásos tanulnivaló egyik tanóráról a másikra.

A **projektoktatás, témahét** megkívánja az otthoni egyéni és csoportos munkával készített produktumok elkészítését, a gyűjtőmunkát, kutatást természetesen úgy, hogy a pedagógus ezen a területen is éljen a differenciálás lehetőségével és módszerével.

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Csoportbontást a rendelkezésre álló órakeret és az osztálylétszámok függvényében az alábbi tantárgyak esetében alkalmazunk:

Matematika valamint **Magyar nyelv és irodalom** tantárgyakból 5-8. évfolyamon. Csoportalakítás az alsó tagozatban tanítók, illetve az osztályban tanítók véleményének egyeztetésével. A csoportok átjárhatók. A csoportváltásra a pedagógus tehet javaslatot szakmai döntés alapján.

Technika: kötelező, illetve kötelezően választható tantárgy, lehetőleg fiú-lány bontásban, illetve a választásból eredő csoport.

Informatika: kötelező tantárgy, csoportalakítása szükség esetén a technika oktatás csoportbeosztásával áll párhuzamban, de önállóan is megoldható.

Idegen nyelv: nyelvválasztásnak megfelelően angol vagy német csoport alap csak nyolcadikban (utoljára a 2020-21-es tanévben), emelt óraszámú angol vagy német csoport választása a többi évfolyamon lehetséges.

Testnevelés óra: 2026_2027 tanévtől 1.b osztályban csoportbontásban szervezzük. ,mert az adott osztályon belül a tanulók eltérő köznevelési típusú sportiskolai, illetve általános kerettanterv szerint haladnak.

Egyéb foglalkozások: sportkör, tehetséggondozás, felzárkóztatás, fejlesztő foglalkozások

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Esélyegyenlőségi Programja célul tűzte ki, hogy biztosítsa oktatási intézményeiben a szegregációmentességet és az egyéni bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. A közoktatási esélyegyenlőségi program megvalósítása során az intézmény pedagógusainak tudatában kell lenniük az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, ennek szellemében biztosítják a diszkriminácó mentes oktatást, nevelést.

Intézményünket – a hagyományoknak megfelelően - jellemzi a befogadó, toleráns légkör. A pedagógusok folyamatosan bővítik az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket, részt vesznek az esélyegyenlőséggel kapcsolatos programokon, az esélyegyenlőség sérülését hivatalosan jelzik.

Általános célok:

- Megvalósítani a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók integrált nevelésének minden feltételét.
- Biztosítani a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók közül az együtt nevelhetőek számára a közoktatási törvényben előírt feltételeket.
- Egyenlő esély biztosítása a településen minden gyermek, tanuló számára a pedagógiai szakszolgálatok igénybe vételére.

Feladatok az esélyegyenlőség elősegítéséért:

- A közösségben a hátrányos gyermekeiről, az őket nevelő családokról pontos információk álljanak rendelkezésre az iskolában.
- A hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésének, fejlődésének nyomon követési dokumentálása az iskola első évfolyamán.
- Az SNI-s gyermekek, tanulók korai felismerése, szűrése és fejlesztése.

- A lemorzsolódók számának a csökkentése azáltal, hogy tanítási gyakorlatra építve korszerű pedagógiai módszerekkel adják át a tananyagot a pedagógusok.
- Intézményünkben az IPR működtetése.

Képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés elemei

- Óvoda - iskola átmenet programokkal az átmenet zökkenőmentessé tétele;
- Társadalmi, szakmai környezettel való együttműködés,
- Tanítást-tanulást segítő eszközrendszer;
- Az integrációt elősegítő módszertani elemek;
- Pedagógiai műhelymunka;
- Negyedévente kompetencia alapú értékelési rendszer
- Szülőkkel egyéni esetmegbeszélések;
- Pályaorientáció;
- Intézményi arányok nyomon követése, elemzése,
- Pedagógusok IPR képzése.
- A hátrányos helyzetű tanulók nyomon követése a középiskolában.
- Kompetencia alapú nevelési és oktatási gyakorlat.

A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés tanítást, tanulást segítő és értékelő elemei

KULCSKOMPETENCIÁKAT FEJLESZTŐ PROGRAMOK ÉS PROGRAMELEMEK

Az önálló tanulást segítő felkészítés

A tanulási és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok

A programba kerülő tanulók képességeinek, viselkedésének, szociális helyzetének komplex elemzése a kiindulópont:

- Az első értékelő esetmegbeszélés után konkrét javaslatok kerülnek megfogalmazásra, melyek a napi munka során a tanítók, tanárok számára irányadók a tanulóval kapcsolatban:
- szükséges fejlesztési irányvonalak,
- logopédiai foglalkozások,
- differenciált tanulásszervezés tanórákon,
- tanulás-módszertani fejlesztés iránya,
- sikerélményt nyújtó tanórán kívüli foglalkozások felkínálása,
- egyénre szabott ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

A folyamatos (3 havonkénti) értékelés során a kialakult rendszer – az újabb mérések, elemzések tapasztalatai alapján – korrigálásra kerülnek, a szülők kezdettől fogva követik, ismerik a gyermekre vonatkozó fejlesztési tervet, a felmerülő problémákat és a megoldási módozatokat.

A tanuló értékelése:
- szövegesen árnyalt,
- ösztönző

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

Tantárgyi képességfejlesztő programok

- Csoportbontások osztályon, évfolyamon belül (matematika, magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, technika, informatika).
- Csoportbontás szempontjai: tehetséggondozás/tanulási zavarok figyelembevétele (diszlexia), technika (informatika) tevékenységi körök.
- Információs és kommunikációs technológia alkalmazása a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon - a differenciált tevékenykedtetést is elősegítve.
- Emelt szintű testnevelés és emelt óraszámú angol/német nyelv oktatása, mely tehetséggondozó, személyiségfejlesztő komplex hatásával szolgálja céljainkat.
- Az iskola kompetencia-fejlesztésre vonatkozó intézkedési tervének minden tanórára vonatkozó fejlesztési metodikája, tematikája.
- Fejlesztés egyéni fejlesztési tervek, valamint szakvélemények és szakértői vélemények alapján.

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok

- hagyományos szótagoló, elemző módszerek alsó tagozatban az írás-olvasás tanulása során,
- kompetencia alapú programok alkalmazása minden tantárgy esetében,
- a tanulók szabad választása alapján az iskolában kihelyezett tagozatként működő alapfokú művészetoktatásban való részvétel (képzőművészet, tűzzománc, néptánc).

Szociális kompetenciák fejlesztése

Közösségfejlesztő, közösségépítő programok

Színterei:

- osztályközösségek (séták, kirándulások, klubdélutánok, stb.),
- egész napos iskolai csoportok szabadidős foglalkozásai,
- tanórán kívüli, szabadidős programok alsó tagozatosoknak (színházlátogatás, vetélkedő, farsang, ÖKO programok, sportrendezvények, stb.),
- felső tagozatosok iskolai rendezvényei (kulturális és sportrendezvények, rendhagyó órák, színházlátogatás, városi rendezvényeken való részvétel, stb.),
- iskolai kirándulások, táborok, erdei iskola (több évfolyam keveredésével),
- az iskolai sportköri csoportok foglalkozásai: edzések, mérkőzések,
- az iskola szakkörei, művészeti csoportjai és annak bemutatkozása,
- a tanulók szereplési lehetőségei:
  - tanulmányi és művészeti versenyek,
  - az iskolai és városi ünnepi megemlékezések:
    (tanévnyitó, okt. 23, karácsonyi műsor, márc. 15, tanévzáró, iskolanap, stb.),
- a kerületben, versenyeken, bemutatókon való fellépés, városi rendezvényeken való bemutatkozás.

Mentálhigiénés programok

- Drogprevenciós napok (életmód, életvitel formálására szentelt nyílt iskolai napok, ahol a szülők is bekapcsolódhatnak a programsorozatunkba).
- Rendhagyó órák e témakörben – érdeklődés alapján lehet az órán részt venni.
- Egészség nap, hónap, jeles napok – minden tanuló előtt nyitott, programjai kitekintenek a város, a megye kínálta lehetőségek kiaknázására (kiállítások, környezetvédelemmel kapcsolatos rendezvények, főzési lehetőségek stb..)

Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek

Mentori rendszer működtetése

A mentor az integrációs programban résztvevő tanuló elsőszámú segítője (pályázat esetén a pályázatban megjelölt pedagógus, egyébként a tanuló osztályfőnöke), aki közvetlenül tartja a kapcsolatot a tanulóval foglalkozó valamennyi szakemberrel, illetve a családdal (lehet pedagógus, ifjúságvédelmi felelős, szakszolgálat munkatársa).

A mentor önként vállalja ezt a koordinációs munkát:

- a tanulóval naponta értékeli a nap eseményeit, meghallgatja, közvetíti a tanuló, a család felmerülő kéréseit, kérdéseit, a vele foglalkozókhoz.
- személyi anyagát, a tanuló teljesítményét folyamatosan tanulmányozza, konzultál a szakemberekkel, javaslatot tesz a gyermek érdekében,
- tanulás-módszertani segítséget nyújt szükség szerint,
- szervezi a gyermek szabadidős elfoglaltságát, hétvégi programokat is javasol,
- a tanuló bizalmas közléseit a gyermek érdekében hasznosítja (jogszerűség megőrzésével),
- kutatja a gyermek támogatását szolgáló ösztöndíj lehetőségeket,
- segíti a pályaválasztásban, a motiváltság erősítésében,
- kezeli a tanuló személyi anyagát, a tanító, tanár, fejlesztő pedagógus, pszichológus, a bizottságok szakvéleményeit, kiegészíti azokat rendszeres feljegyzéseivel, a gyermek véleményét tükröző felmérésekkel,
- a háromhavonta kötelező értékeléssel párhuzamosan kikéri a gyermek véleményét saját teljesítményéről, iskolai közérzetéről, sikereiről, problémáiról, javaslatairól.

Művészeti körök (tanuló által választott lehetőségként)

- ***drámakör iskolai egyéb foglalkozás keretében***

Iskolánkban a Péczely Attila Alapfokú Művészeti Iskola kihelyezett tagozatai működnek:

- képzőművészet
- tűzzománc

Ezek a csoportok - saját tantervvel, intézményi keretek közt kiemelkedő színterei az integrációt elősegítő szabadidő tevékenységeknek.

Intézményi feladat:

- A tanulók egyéni képességére szabott egyéni fejlesztési tervek készítése, amely alapján kompetenciafejlesztés és az önálló tanulást segítő tanulói fejlesztés történik;
- Az együttműködésen alapuló módszertani elemek alkalmazása tanórán és a tanórán kívüli foglalkozásokon;
- A tanulói teljesítményének értékelése;
- Értékelő esetmegbeszélések lebonyolítása;
- A tanuló családjával történő rendszeres kapcsolattartás

A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása történik :

- az egyéni fejlesztési tervek alapján történő képességfejlesztéssel,
- az együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazásával a tanulók nevelésében,
- a tanulók fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés,
- a tanulók differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás, negyedévenkénti személyes találkozás.

Az iskolába való bekerülés előkészítése

Az általános iskolában a felvételi eljárást az elsősök beíratása jelenti, külön felvételit a jogszabályi előírásoknak megfelelően nem tartunk. Az iskolában integrált osztályok szerveződnek. Sportiskolai alkalmassági vizsgálat

Együttműködések – partneri kapcsolatok kiépítése

- szülői házzal
- gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal
- szakmai és szakszolgálatokkal
- középfokú oktatási intézményekkel
- civil szervezetekkel

A pedagógiai rendszer tartalmi elemei

- A tartalmi elemek a hagyományos értelemben vett pedagógiai rendszerek alkotórészeit egészítik ki azokkal a szempontokkal, melyek az együttnevelés pedagógiai esélyeit jelentősen növelik. Az integráció leginkább a tanulásszervezési formákra hat.

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

- tehetséggondozás
- kommunikációs képességeket fejlesztő programok, pályaorientációs programok.

Szociális kompetenciák fejlesztése

- drog – prevenciós programok
- játékterápia,
- drámapedagógia,
- vitakultúra fejlesztése,
- konfliktuskezelési technikák elsajátíttatása,

Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek

- mentori és tutori rendszer működtetése
- napközi és tanulószoba,
- iskolai sportkör működtetése
- ingyenesen igénybe vehető szakkörök
- művelődést szolgáló szabadidős programok

Multikulturális tartalmak

- multikulturális tartalmak megjelenítése a helyi tantervben (magyar, történelem, ének-zene, idegen nyelv stb.)
- előítéletek kezelését szolgáló tanórán kívüli programok

Az integrációt elősegítő módszertani elemek

- differenciálás a tanítási órákon
- egyéni, páros és csoportmunka szervezése,
- az egyéni bánásmód elvének az alkalmazása
- kooperatív tanulási technika
- élménypedagógiai módszerek alkalmazása
- témahetek és projekt szervezése

Műhelymunka – a tanári együttműködés formái

- problémamegoldó fórumok

- esetmegbeszélések mikro – csoportokban
- értékelő megbeszélések

Kompetencia alapú értékelési rendszer
- a szöveges értékelés rendszerének alkalmazása (három havonta kötelező értékelés)
- egyéni fejlődési napló vezetése

A továbbhaladás feltételeinek biztosítása
- sikeres felvételi (továbbtanulás)
- után – követés

Elvárható eredmények:

- Az iskolai integrációs program alkalmazása esetén a következő eredményekről kell számot adni, melyek az ellenőrzés szempontjait is jelentik:
  - a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az oktatási – nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak,
  - az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, és együttnevelésre,
  - multikulturális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe,
  - az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel,
  - az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.
- várható tanulmányi eredményjavulás,
- javul a tanulók tanuláshoz való viszonya.

Ezek eredményeként:
- nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó HH és HHH tanulók száma
- csökken az intézményben az iskolarendszerű oktatásból kikerülők száma
- csökken az iskolai hiányzások óraszáma
- csökken a HHH tanulók körében a egyéni munkarendben tanulók száma
- nő az érettségit adó intézményekben továbbtanuló HHH tanulók száma
- csökken a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma,
- az adott intézményben az országos kompetencia mérések eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak.

Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Egészségfejlesztési feladatok

„Az egészség nem minden, de az egészség nélkül minden semmi."
(angol közmondás)

Jogok és kötelességek

Társadalmunk egyik alapvető gondját az életminőség romlása, az indokolatlan halálozások számának rohamos növekedése okozza. Megállapítható, hogy rizikótényezőként szerepel:

Az egészségtelen életmód
Az egészségre káros emberi magatartás /kábítószer fogyasztás
Amikor a fiatal észleli a fogyasztás egyre súlyosabb egészségkárosító hatásait, legtöbbször már nem képes, hogy szabadon döntsön és szakítson az „anyaggal".
A probléma megoldását az emberi viselkedés alakításában kell keresni, amelyek az ismeretekben, értékekben, attitűdökben vannak, s amelyek a cselekvést előkészítik, a viselkedést meghatározzák.

A WHO 1977-es megfogalmazása szerint az egészség: „a teljes fizikai, mentális és szociális jólét állapota, és nem kizárólag a betegség hiánya".
Ez alapján a továbbiakban egészségfejlesztésen, egészségnevelésen mindig a testi-, a személyiség- és a társas környezethez való viszonyulás komplex egységét értjük.
Az Egészségnevelés Nemzetközi Uniója (ENU) 1987-ben tette közzé az iskoláskorú gyermekek egészségnevelésével kapcsolatos állásfoglalását. A dokumentum összhangban van az ENSZ Gyermekek Jogai Deklarációval.

Ennek célja, hogy az **alapfokú képzés (6 – 14 év) során növelje:**

- minden gyermek önértékelését és a felelősséget saját családja és közössége körében,
- annak felismerését, hogy az egészség az élet legjelentősebb erőssége, és tulajdonítson nagy fontosságot az élet optimális minőségének,
- a társadalmi igazságosságban kötelező értékrendszert és egészség iránti elkötelezettséget.

Az **Egészségügyi Világszervezet** által megfogalmazott definíció az egészséget a társadalmi és az egyéni teljesítmény felől közelíti meg. Az **egészséget alapvető emberi jognak, „az élethez szükséges erőforrásnak"** tekinti. Ez a pozitív megfogalmazás hangsúlyt fektet a szociális és személyes erőforrásokra éppúgy, mint a fizikális kapacitásra.

Az iskolai egészségnevelési-, drogprevenciós munkát meghatározó jogszabályi környezet

A tevékenység prioritásai:

- Egészséget támogató társadalmi környezet kialakítása.
- Egészséges életmód programjai, az egészség rizikófaktorainak csökkenése, ezen belül a dohányzás, alkohol- és drog fogyasztás megelőzésének programjai.
- Az elkerülhető halálozások, megbetegedések, fogyatékosság megelőzése.
- Az egészségügyi és népegészségügyi intézményrendszer fejlesztése az egészségi állapot javítása érdekében.

Az egészségnevelés célja, alapelvei
Egészségnevelés a lakosság egészségkulturáltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenységek kialakítása, amely az ismeretet aktív magatartássá formálja.

Az egészségnevelés tartalma:

- az egészségre, annak megtartására, fokozására, visszaszerzésére irányuló tevékenység, mely
- a személyiség formálását segíti elő.

Az egészségnevelés célja:

- az egészségkultúráltság emelése,
- hasznos információk átadása,
- olyan tulajdonságok kifejlesztése, amelyek hozzásegítenek a tudás hasznosításához

Az egészségnevelés alapelvei:

- a legszélesebb értelemben vett megelőzést szolgálja,
- tervszerű, szervezett és rendszeres tevékenység,
- tömegméretű, mert kiterjed az intézmény minden tagjára,
- helyes cselekvésre serkentő legyen,
- a tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kérdéseit,
- életkorral járó biológiai-, pszichés-, életmódi tennivalókat,
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdéseit,
- az egészségre káros szokásokat (helytelen táplálkozás, inaktív életmód),
- antihumánus szenvedélyek (cigaretta, alkohol, drog fogyasztása),
- az egészséges életvitelhez szükséges képesség fejlesztésének lehetőségei,
- az egészségérték tudatosítás.

Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.
Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésére tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére is nevel.

Alapelvek
A személyiségfejlesztési-, egészségnevelési- és drogprevenciós programok beépítésére:

Az alapfokú nevelés oktatás első szakasza (1-4. évfolyam):
Az alapfokú nevelés- oktatás első szakasza az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskola tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezet, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek, játék- és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészségeket fejleszt. A heterogén szociális, szociokulturális háttér az iskolába lépéstől megkívánja az iskolaközösségtől a differenciált személyiségfejlesztést, az egészségnevelés eltérő értékrendjeinek figyelembevételét a szociális kompetencia fejlesztése terén.
Az intézményi programok tudatosítják a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősíti a humánus magatartásmintákat, szokásokat, és a gyerekek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését. A pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés törekvése áll.

Az alapfokú nevelés oktatás második szakasza (5-8. évfolyam):
Az iskola ebben a szakaszban is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, kultúrájú, eltérő szinten szocializált gyerekeket. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a további tanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való majdani beilleszkedésre.
Fejleszti a tanulókban azokat a képességetek, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben valóélet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési képességét,

akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzékét, empátiáját. Gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét.
A szocializáció folyamatainak elősegítése az érzelem és a cselekvés kívánatos összhangjának felismerésével, a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával.

Az egészségnevelés beépítése a tantervbe

Területei

Személyi higiéné:

- mindennapos testi higiéne
- fogmosás
- rendszeres körömvágás
- mindennapos fehérneműcsere
- rendszeres hajmosás (tetvesség megelőzése)

Egészséges táplálkozás:

- táplálék összeállításának problémái
- rendszeres étkezések
- minőségi összetétel megválogatása
- az étel kulturált elfogyasztása

Mozgás:

- a mozgás beillesztése a mindennapi életbe
- a mozgás, mint a stresszkezelés módszere
- minőségbeli szabadidő eltöltés, alternatívák a szabadidő hasznos eltöltésére pihenés és a munka (tanulás) egyensúlyának megteremtése

Stresszkezelés:

- agressziómentes stressz- kezelés
- relaxációs gyakorlatok
- baleset-megelőzés
- balesetmentes közlekedés
- biztonságos közlekedés a kerékpárúton és azok kívül
- felelősségteljes viselkedés a közutakon
- baleset, veszély esetén ismerje a segélyhívók telefonszámát, tudjon tájékoztatást adni, ill. segítséget kérni

A szexualitás problémái tizenéves korban:

- a nemi érés kérdésének kezelése
- nemi szerepek
- szexuál –higiéné

Nem dohányzás:

- a dohány, mint a legális drogok egyike
- a rászokás veszélyei, a leszokás nehézségei
- a dohányzás egészségkárosító hatásai
- a felnőtté válás lépcsőfokán nem szerepe a dohányzóvá válás

Az alkohol okozta problémák:

- az alkohol tudatbefolyásoló szerepe
- az alkoholfogyasztás problémái a családokban
- a függőség és társfüggőség problémái

Drogtagadás:

- addikció kialakulása az alkalmi fogyasztásból
- a drogok viselkedést befolyásoló hatása

Időben történő orvoshoz fordulás, a szűrővizsgálatok fontossága:

- a tünetek időbeli felismerése
- az önvizsgálat fontossága (mellrák)
- a tanácsok elfogadása, együttműködés

Az egyéni környezetvédelem, környezettisztelet:

- gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan
- az egyén felelőssége (sok kicsi sokra meg elv érvényesítése)

Szervezési, megvalósítási folyamatok:

- Célunk, hogy a tanórákat hassa át ez a légkör.
- Felső-tagozaton osztályfőnöki órák keretében (évi 10 óra mentálhigiénés foglalkozás)
- Alsó tagozatban az osztályfőnöki teendők beépítve jelennek meg a mindennapokban
- szakkör
- egész napos iskolai, tanulószobai foglalkozások
- védőnő által szervezet klubfoglalkozás
- egészségnap szervezése alkalmanként
- kihívás napja
- kirándulások, túrák, erdei iskola alkalmával
- sportkörök
- diákönkormányzati rendezvények
- versenyek alkalmával

Módszerek, technikák (Szervezési, megvalósítási folyamatok):
tanórába illeszthető feladatok
A tanórákat hassa át az egészségmegőrzéssel kapcsolatos szemlélet.
Felső tagozaton osztályfőnöki órák keretében (évi 10 óra mentálhigiénés foglalkozás tervezhető)
tanórán kívüli programok

- kirándulások alkalmával, túrák, erdei iskola
- Versenyek alakalmával
- Diák önkormányzati rendezvények
- Osztálykeretben megrendezett – Családi napok

kis közösségeket érintő feladatok (szakkörök)

- Sportkörök
- Védőnő (Kamasz panasz)
- Szakkör (Tini klub, alsó tagozat Önismereti szakkör)

jeles napok, témanapok

- Egészségnap szervezése alkalmanként
- Kihívás napja

Kimenet

Az egészségtan tananyag bizonyos részei jelenjenek tantárgyakba integrálódva. Minden gyereknek találkoznia kell az egészségneveléssel, mindenkinek érintettnek kell lennie a 8 év alatt, tanórai keretben.

Külső résztvevők

iskolaorvos
védőnő
külső előadók
Kagylóhéj Gyermekvédelmi Szolgálat (pszichológus, drogkoordinátor)
Pártfogói hálózat
Családsegítők
Egyházak
Karitatív szervezetek
DÖK
SZMK
Szülők, család

Belső résztvevők

mentálhigiénés szakemberek
tanfolyamokon képzett tanárok
osztályfőnökök
napközis nevelők
tantestület
Iskolaszék
Szülői munkaközösség

A program működésének ellenőrzése

Olyan szempontokat veszünk figyelembe az egyén szintjén, amely választ ad a következő kérdésekre:
- Milyen az értékmegőrzés, - teremtés, - átadás mértéke, eredményessége, a példaadás, együttműködés, a folyamatosság segítése, önképzés, részvétel a szabadidő programokban.

Az éves munkaterv ellenőrzési tervében évente kerül meghatározásra:
a.) az ellenőrizendő témák kiválasztása
- tanulók iskolai magatartása
- tisztaság
- szűrővizsgálatok

- gyermekélelmezés
- szülői értekezlet tartalma
- mozgásos tevékenység kihasználtsága
- pedagógus mint „példakép"

b.) mérés (az egészség – tudatosság fejlődése korcsoportonként)

- tesztlapok
- véleménykérdőívek (minőségbiztosítási technikák)

c.) értékelés

Az értékelés kiterjed a program:
- teljes teamjére
- egyes elemeire
- teljes egészére
- hatásaira a tanulók és a társadalom felé
- szakmai megalapozottságára
- gazdaságosságára
- az értékelés legyen egyértelmű
- a fejlődés irányába mutató, tartalmazza a továbbhaladás kritériumait.
- A mérés területei és ideje: szociális képességek alakulása

1., 4., 8., évfolyamokon
- értékorientáció kétévente valamennyi évfolyamon,
- konfliktuskezelés 4. és 8. évfolyamokon,
- közvélemény aktuális problémák esetén,
- morális gondolkodás 5. és 8. évfolyamokon,
- informális kapcsolatrendszer kétévente
- tevékenységrendszer felülvizsgálata négyévente.

Mi mit tartunk sikernek?

Minden gyerek érintett legyen az egészségnevelési programban.
Az egész iskolát érintő programokon minél többen vegyenek részt aktívan.
A nyolcadik év végén végezzünk egy felmérést, amelyben meghatározzuk azt az optimumot, amelyet el kell sajátítani a gyerekeknek, és a bizonyítvány mellékleteként állítson ki az iskolaorvos, egy Egészségbizonyítványt , amely dokumentálja, hogy részt vett a programban a tanuló.
Higiénés állapot javulása.
Dohányzók számának csökkenése

Természettudományos nevelés:

Iskolánk „Örökös Ökoiskola" cím birtokosa, ökoiskolai programot valósít meg, melyet környezeti nevelés programunk, helyi tantervünk egyéni sajátosságok szerint felhasznált órakeretei, valamint tanórán kívüli foglalkozások tartalmaznak.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket

Egészségnevelés. Olyan tanulási és tanítási tevékenység(ek) bármilyen kombinációja, amely az egészség megtartása érdekében pozitív magatartásformák és szokások kialakulásának elősegítésére irányul. Az egészségnevelés tehát lényegében magatartás-formálás, mely magában foglalja az egészségügyi felvilágosítást is mint tudatformálást.

Az egészségnevelés elengedhetetlen eszköze mind az egyéni, mind a közösségi megelőző tevékenységeknek, de önmagában nem elégséges az optimális orális egészség eléréséhez. Az egészségnevelés nem helyettesíti a preventív ellátást, hanem annak nevelési komponense.

Az iskola feladata és felelőssége a felnövekvő nemzedék egészségre nevelése.

- Minden tevékenységével szolgálja a tanulók testi, lelki, szociális fejlődését.
- A különböző műveltségi területek feldolgozása során adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére.
- Személyi, tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, ifjak egészségi állapotát javítják.
- A mentális egészség fontossága.
- Az egészséges életmódra nevelés ne csak a betegségek megelőzésének módjára tanítson, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, és a harmonikus élet tiszteletére is neveljen.
- A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.
- Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülési módját.
- Nyújtsanak támogatást a káros függőségekhez vezető szokások (pl.: dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.
- Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat.

Az egészséges életmód fejlesztési programja

Program	Feladat	Siker kritériumok
Egészséges táplálkozásra nevelés	• A tanulók számára elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés terén • Az iskolai étkeztetés korszerűbbé tétele • Az iskola büfé kínálatának befolyásolása • Élelmiszer-válogatási ismeretek nyújtása • Konyhatechnikai, főzési gyakorlatok	Az iskolai élet egészét átfogó egészségnevelés valósul meg: • Átdolgozott tanmenetek • Több egészségnevelési tartalom a tanórákon és a napközis foglalkozásokon

Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység	• Tartás-javítás, gyógytestnevelés • Erő-, állóképesség, gyorsaság és ügyesség fejlesztése • Mozgásos játékok bővítése • Szabadban való tartózkodás mozgáskultúrája • Játékos egészségfejlesztő testmozgás • Sportkör foglalkozások	• Képzett szakemberek • Szűrés, iskolaorvossal, szakszolgálattal való együttműködés • Felmérések ősszel, tavasszal • Iskolai sportkörök • Diáksport egyesület • Vízi DSK.
A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazása.	Magatartászavarok, beilleszkedési nehézségek kezelése (egyéni bánásmód, egyénre szabott tanulási technikák alkalmazása, szakemberek bevonása, szoros kapcsolttartás a szülőkkel) Önismereti csoportok, konfliktuskezelő csoportok, szociális készségeket fejlesztő csoportok létrehozása az érintettek számára (pl. szakköri formában). A szociális készségek fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció, az együttmûködés, a tolerancia, a kapcsolatteremtés, a pozitív énkép Technikák – modellnyújtás, problémamegoldás, szerepjáték – esetleg a zeneterápia. Az ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok, kézművesség, stb lelki egészséget fejtő hatásai, Alternatív tanítási programok adaptálása az egészségvédelem szempontjából	• Csökken a magatartászavaros és a beilleszkedési problémák száma Kialakul a tanulók reális énképe, • Csökkenek az tanulók közötti vagy a tanórai konfliktusok • A tanulók toleránsabbá válnak társaikkal szemben, • az együttműködési készség kialakul • A hagyományostól eltérő programok sikerélményhez juttatják a tanulókat
A tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás	• Páros és csoportos tanulásszervezési eljárások alkalmazása a kapcsolati készségek fejlesztésére (pl. vitakultúra fejlesztése)	• A tanuló-tanuló, a tanuló és pedagógus között kiegyensúlyozott, problémáktól mentes kapcsolattartás alakul ki.

csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése	• Időben felismerni a tanulókban kialakuló viselkedési függőségeket, pl. kóros játékszenvedély, internet- és számítógép-függőség, testedzésfüggőség, kleptománia, pirománia, kényszeres hajtépegetés (trichotillománia) és körömrágás (onychophagia), patológiás bőrfelsértés, társfüggőség, **szexuális függőségek** (például pornográf tartalmaktól függés) kényszeres/halmozó gyűjtögetés, különböző kényszerbetegségek, evészavarok, egészségesétel-függőség, testdiszmorfia (testképzavar) és izomdiszmorfia (korábban inverz anorexia), hipochondriázis (egészséggel kapcsolatos szorongás szélsőséges formája)amelyre a szülő figyelmét is fel kell hívni és segíteni kell a tanulót a megfelelő szakemberhez történő eljutáshoz. • A pedagógusnak figyeli kell azokat a jeleket, amely a tanulók esetében valamilyen szerfogyasztásra utalhat. • A tanulók közötti verbális vagy tettleges bántalmazások észrevétele, ezek ellen történő határozott fellépés pedagógiai és nevelési eszközökkel (pl osztályfőnöki órán, a problémás tanulóval való rendszeres elbeszélgetéssel, a családdal való szorosabb kapcsolattartással, a gyermekvédelmi vagy szakemberek bevonása,	• A szokásostól eltérő viselkedésű gyermekek problémáit az iskola időben észreveszi és a szülő és szakemberek bevonásával megindul a tanulói viselkedés javulása. • Az iskolában megszűnik a gyermekek közötti erőszak.

	• Az egészséget támogató programok szervezése,	
Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.	• A tanulók egészséget támogató ismereteinek, az egészséget támogató készségek feltárása, majd azok bővítése elsősorban a tanítási órákon belül, illetve egyéb tanórán kívüli foglalkozásokon.	• A tanulók megfelelő ismeretekkel rendelkeznek ahhoz, hogy egészségtudatos életformát alakítsanak ki.
Személyi higiénés testápolási programok	• Személyes tisztálkodás készséggé fejlesztése • Fogápolási és szájhigiénés problémák • A fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás	• Iskolavédőnő rendszeres ellenőrzései • Órai szituációs játékok • Iskolafogászat • védőoltások
Egészséges öltözködési program	• Megfelelő öltözködési szokások kialakítása • Ruhaviselés, ruhaváltás gyakorlata	• Ízlésformálás • Az egészség előnyben részesítése a divattal szemben
Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése területére terjednek ki.	• Iskolai és otthoni balesetforrások • Veszélyhelyzetek felismerése, balesetek elkerülése • Közlekedési szabályok gyakorlása • Vízi sportok	• Tűz- és balesetvédelmi oktatás • A közlekedési ismeretek oktatása, kapcsolattartás a rendőrséggel • Úszásoktatás
Drogprevenció	Életvezetési ismeretek átadása	• Drogprevenciós foglalkozások osztályfőnöki órákon,

A fent megnevezett témákhoz kapcsolódóan megfogalmazott iskolai célokat, feladatokat az alábbi táblázatban soroltam fel.

Egészséges táplálkozás			
korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	□ napi étkezések és azok időpontja	□ folyamatos	□ osztályfőnökök □ napközis

	□ táplálékpiramis készítése □ a helyes táplálkozás szabályainak kialakítása □ kulturált tízóraizás a tanteremben □ a kulturált ebédlői étkezés szokásainak kialakítása □ „gyümölcs-akció”	□ tanév eleje	csoportok vezetői □ iskolavezetés
Felső tagozat	□ ételreklámok készítése □ gyümölcs –é s zöldségszobrok készítése □ fenntartható fogyasztás – az étkezés környezeti hatásainak □ alultápláltság, kampányok, akciók	□ folyamatos tantárgyi feldolgozás	□ osztályfőnökök □ napközis csoportok vezetői □ szaktanárok
Iskolai szint	□ iskolai büfé kínálatának vizsgálata □ „Egészség hét” szervezése	□ folyamatos □ reszortfelelős munkatervének kialakításakor – tanév elején	□ iskolavezetés □ védőnő □ Öko-csoport

Mindennapos testnevelés, testmozgás

korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	□ heti három óra az órarendbe iktatva osztálykeretben □ ebből heti egy óra néptánc. □ a 4. és 5. testnevelés óra a napközis csoportvezetők irányításával zajló szervezett játékos sportfoglalkozás □ NET-FIT program bevezetése	□ órarend kialakításakor	□ igazgatóhelyettes □ testnevelő

Felső tagozat	□ heti három óra az órarendbe iktatva osztálykeretben	□ órarend kialakításakor	□ igazgatóhelyettes
	□ a 4. És 5. Testnevelés óra kötelező tömegsport foglalkozás		
Iskolai szint	□ a külső szakosztályokban igazolt, versenyszerűen sportoló tanulók számára a szakosztályban történő sportolással – a köznevelési törvényben meghatározott tartalommal	□ reszortfelelős munkatervének kialakításakor – tanév elején	□ sport és szabadidő munkacsoport

beszerzett igazolás benyújtását biztosítjuk.

□ Iskolai sportnap

□ Kirándulások

□ Szabadidős programok

A testi és lelki egészség fejlesztése

Viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	□ tematikus osztályfőnöki órák/napközis foglalkozások	□ osztálytanítói /napközis munkatervek elkészítésekor	□ osztálytanító □ napköziben feladatot ellátó pedagógus
Felső tagozat	□ tematikus osztályfőnöki és biológia-egészségtan órák □ plakátkészítő verseny	□ osztályfőnöki munkaterv elkészítésekor □ éves munkaterv megalkotásakor	□ osztályfőnök □ védőnő □ iskolavezetés □ Öko-team
Iskolai	□ szűrővizsgálatok	□ folyamatos	□ iskolaorvos

szint			□ iskolafogászat □ védőnő

A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	□ az agresszió fogalmának tisztázása	□ osztályfőnöki munkatervek elkészítésekor	□ osztályfőnökök □ napközis csoportok vezetői
Felső tagozat	□ gyermekbántalmazás, családon belüli erőszak – tematikus osztályfőnöki órák	□ osztályfőnöki munkatervek elkészítésekor	□ osztályfőnökök
Iskolai szint	□ az iskolai agresszió megnyilvánulási formái □ a kapott eredmények elemzése mentén intézkedési terv kidolgozása	□ kérdőíves felmérés a tanév elején □ kérdőívek összesítését követően	□ iskolavezetés □ gyermek- és ifjúságvédelmi felelős □ iskolavezetés □ gyermek- és ifjúságvédelmi felelős □ osztályfőnökök □ napközis csoportvezetők

A baleset-megelőzés és az elsősegélynyújtás

korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	□ alapvető közlekedésbiztonsági szabályok megismerése	□ osztályfőnöki munkatervek megalkotásakor	□ osztályfőnökök □ napközis csoportok vezetői
Felső tagozat	□ az elsősegélynyújtási program alapján		□ védőnő
Iskolai szint	□ iskolarendőr és iskolabiztonsági program	□ folyamatos	□ iskolavezetés

A személyi higiéné

korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	□ helyes napi higiéniai szokások kialakítása	□ osztályfőnöki munkaterv	□ osztályfőnökök □ napközis

	□ fogápolási szokások kialakítása □ helyes testtartás □ időjárásnak megfelelő öltözködés	kialakításakor	csoportok vezetői
Felső tagozat	□ a serdülőkori testi változások és testi higiéné – tematikus tanórák □ biológia – egészségtan tematikus tanórái	□ osztályfőnöki munkatervek megalkotásakor	□ osztályfőnökök □ szaktanárok
Iskolai szint	□ tematikus foglakozások	□ folyamatos	□ védőnő

Egészségnevelési témakörök- általános iskola

- **Egészséges életmódra nevelés**

  Fogápolás (1-2. osztály)
  Egészséges táplálkozás (5. osztály)
  Személyi higiéné, környezeti higiéné (1-8. osztály)
  Egészséges életmód (1-8. osztály)
  Védőoltások szerepe (5-8. osztály)
  Napirend, szabadidő, testedzés fontossága (1-8. osztály)
  Otthoni balesetek, mérgezések (1-8. osztály)
  Daganatos betegségek megelőzése (7-8. osztály)

- **Életvezetési ismeretek**

  -„Egészséged testben, lélekben",
  -„Fiatalok az élet küszöbén", valamint
  -„Életvezetési ismeretek és készségek"
  programok alapján

  Önismeret
  Kommunikáció
  Én és a helyem a környezetemben
  Egészséges és biztonságos élet
  Veszélyeztető tényezők
  -veszélyes anyagok, helyzetek
  -alkohol, dohányzás, kábítószerek (6. osztály)
  Óvd és védd magad, bűnmegelőzés

- **Családi életre nevelés**

  Pszichoszexuális fejlődés (6-8. osztály)
  Serdülőkori testi és lelki változások (5-6. osztály)

Barátság, szeretet(7. osztály)
Szerelem, szexualitás (7-8. osztály)
AIDS (7-8. osztály)
Fogamzásgátlás (8. osztály)
Terhesség, születés (8. osztály)

Az iskola környezeti nevelési elvei

Mottónk:

„Kit ezüstlő köréből kihajított az ég,
Ember vigyázz a Földön,
Úgy élj, hogy kárt ne tégy!"
(Devecseri Gábor)

Környezeti nevelési program

A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel kialakítása. Távolabbról nézve a környezeti nevelés a természet - s benne az emberi társadalom – harmóniájának megőrzését, fenntartását célozza. A környezeti nevelés tartalma kiszélesedett, a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányul. A környezeti oktatás és nevelés átfogó célja, hogy elősegítse minden korosztály környezettudatos szemléletének, magatartásának, életvitelének kialakulását. Ezzel érhető el, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen majd tevékenységében, döntéseiben alkalmazni, érvényesíteni ezt a szemléletet és ismeretanyagot.
Nevelési céljaink a hatékony személyiségformálást, az önszabályozás és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítését igénylik. A ***fenntarthatóság pedagógiája*** a környezetért felelős aktív kiscsoportok és tágabb közösségek kialakítására törekszik. Tanulóink környezeti nevelését mindig is kiemelt feladatunknak tekintettük, hiszen a környezettudatos szemléletformálást egészen kisgyermek korban el kell kezdeni.

A környezeti nevelés céljai

- Elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását, azaz
- váljanak érzékennyé a környezetük állapota iránt
- Legyenek képesek a környezet sajátosságaink, minőségi változásaink megismerésére,
- értékelésére
- Alakuljon ki bennük a környezeti harmóniát biztosító életvitel igénye!
- Ismerjék meg a környezetet befolyásoló globális és helyi gazdasági és társadalmi
- folyamatokat
- Szervezzenek (éljenek meg) személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok
- együttműködéssel történő kezelésében és megoldásában

NAT követelmények

A Nemzeti alaptantervről kiadott kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést:
A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásnak, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.
A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet,

a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben. Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére.

Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi
változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.
A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak!

Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.
A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá! Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Természetvédelem – Környezetvédelem – Környezet-egészségügy

„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan"

Földünk természeti értékei ma már fokozott veszélybe kerültek. Az ember környezetére gyakorolt hatása világméretű. Ennek köszönhetően az egész Földre kiterjedt a környezetkárosítás. A természetvédelem legfőbb célja a még meglévő és élő természeti értékek megőrzése, védelme.

Pedagógiai Programunkban kiemelkedő szerepet kap:

- Erkölcsi értékek fenntartása és átadása.
- Környező világunk megismertetése, megszerettetése, megóvása.
- Hagyományok ápolása.
- Környezeti problémák megoldásához szükséges készségek fejlesztése.
- Élményekben, cselekvésekben gazdag pedagógiai módszerek alkalmazása.

A környezeti nevelés színterei

A környezeti nevelés a tantárgyi keretek közt
Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak e keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé a környezeti nevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igényel.

A helyi tanterv környezeti nevelés szempontjából történő, tantárgyakra lebontott áttervezése folyamatos, az ökoosztályok felmenő rendszerében készül el. Ezt a környezeti nevelés munkacsoport és a szaktanárok végzik.

Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsó tagozatban
Környezeti nevelés a tanórákon

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.
A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a "beleoldás". Beleoldásnak vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák.

A beleoldás módszerének előnye, hogy könnyű megvalósítani. Ahol csaknem minden tantárgyat egyetlen pedagógus tanít, magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

Az **ökoosztályokban a tanórán kívüli foglalkozások** keretében a tanulók bekapcsolódnak az intézményi, városi, kistérségi, megyei vagy országos környezetvédelmi programokba, tanulmányi és rajzpályázatokba. Környezetükben keresik és feltárják a környezetvédelemmel, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos problémákat, megoldási módozatokat dolgoznak ki, javaslatokat tesznek tanítóikkal, tanáraikkal az iskolavezetés felé, magatartásukkal példát mutatnak e témakörben.

Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felső tagozatban
Környezeti nevelés a tanórákon

A környezeti nevelés alapvető pillérei a **természettudományi** tantárgyak: *biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika*. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Védeni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A **társadalomtudományi** tantárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítse meg a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelőséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. A humán tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világképet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

Környezeti nevelés az erdei iskolában

Az 1-8. évfolyamon minden gyermek egy alkalommal erdei iskolai programon vesz részt (lehetőleg 7. évfolyamon). Az állami támogatások feltételeihez igazodva az erdei iskolai programok, osztályközösségekben valósulnak meg. A bentlakásos program költségeit elsősorban pályázati forrásból tudjuk fedezni.

Amennyiben anyagi forrás nem áll rendelkezésre, az erdei iskolai programot a városunk két tanösvényén, a Téglagyári tanösvényen és a Mártélyi tanösvényen tartjuk meg. Az erdei iskola helyszínét, megszervezésének módját az iskolai munkaterv tartalmazza

Osztálykirándulások
A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő- felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabad idő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit. Jelentős személyiség és *közösségfejlesztő* hatású.

Törvényi előírásoknak megfelelő, busszal történő kirándulás szabályait az SZMSZ és a Házirend szabályozza. A kirándulások költségét a szülők finanszírozzák.

A környezeti nevelés tantárgyközi keretek közt

A környezeti nevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásához, az **ökoosztályok fokozott szerepvállalásához** az alábbi feladatokban:

Zöld Ör(s)-ök"
Az egész napos nevelés és tanulószobai csoportok az iskola udvarának és környékének rendben tartásán, szépítésén csoportosan dolgoznak (szemétszedés, falevelek összegyűjtése, ásás, ültetés, komposztkezelés, stb.)

Madárbarát kert" program
Bekapcsolódtunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Madarászsuli programjába. A programhoz kapcsolódó tevékenységeink: Madárodúk kihelyezése és kezelése, téli madáretetés, a kert madártani szempontú telepítése stb., illetve mindezzel kapcsolatos ismeretterjesztés, szemléletformálás. Ezeket a tevékenységeket egyrészt az alsó tagozatos napközis csoportok, másrészt pedig a felső tagozatos Természetbarát tehetségkör tagjai végzik.

Tanösvény látogatások - természetismereti terepgyakorlatok
Minden alsó tagozatos csoport évente egy alkalommal, időkeretben ellátogat valamelyik közeli tanösvényre. Felső tagozaton szakköri órákon. Programunk során a gyerekek szakmai vezetéssel ismerkednek meg a lakóhelyük közelében található természeti értékekkel. A kirándulásokat követően a tanösvény látogatáshoz kapcsolódó diavetítéses előadást tartunk a csoportoknak

Városismereti terepgyakorlat

Minden alsó tagozatos csoport évente egy alkalommal, délutáni foglalkozások keretében a négy év alatt négy egymásra épülő városismereti, helytörténeti kiránduláson vesz részt. A felső tagozatos helytörténeti vetélkedőhöz ill. néprajzi tehetségkörhöz kapcsolódik.

Hagyományőrző foglalkozások - Időutazás a kubikokban
A tanév során 1-8. osztályosok részére az időszerű jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok megismertetését célzó családi napot rendezünk. A program felépítése: rövid történeti áttekintés, népszokások feleleventése, dramatikus játék dallal, tánccal.

Jeles napok
A környezeti nevelés a környezetkultúra átadásáról is szól. Meg kell terveznünk, hogyan alakítjuk ki ünnepi hagyományainkat. Ezeket a legváltozatosabb formában tesszük emlékezetessé. Ráhangoljuk gondolatainkat, kialakítjuk szokásainkat, kiemelkedünk a hétköznapokból. A tanév során két-három alkalommal rendezünk az évszakok jellegzetességeihez, természet változásaihoz kapcsolódó rendezvényt. A jelentősebb környezetvédelmi napokról is tanórai és tanórán kívüli foglalkozások, projektek keretében is megemlékezünk, és ebbe bevonjuk az iskola partnereit, a város lakosait is (Pl.: A Víz Világnapja, Madarak és fák Napja, Föld Napja, Környezetvédelmi Világnap, Autómentes Nap).

Tehetségkörök
Szakköreink októbertől júniusig folynak, meghirdetésükre és a jelentkezésre szeptemberben kerül sor 4-8 osztályosok körében.
A tehetségkör tagjait pszichológiai felmérések után fejlesztési terv alapján képezzük.

Iskolánk célzott környezeti nevelési programjai

Az ismertetett tevékenységek közül több egy-egy megfogalmazott cél köré csoportosul. Mind a megvalósítást, mind pedig az értékelést, fejlesztést hatékonyabbá teszi, ha ezeket a tevékenységeket együtt tervezzük meg, egységes program részeiként kezeljük. Ezek alapján a következő programok fogalmazhatóak meg:

Iskolakert-biokert program

Ez a program foglalja össze az összes, az iskola külső környezetének parkosítására, a kényelmes, kultúrált pihenés feltételeinek megteremtésére és fenntartására irányuló tevékenységet: a virágládák folyamatos gondozását, a Zöld őrsök munkáját, a Madárbarát kert program teendőit, de a komposztkezelés feladataival kapcsolódik a hulladékkezelési programhoz is.

A program fontos jellemzője, hogy kiemelt szerepe van az önkéntes részvételnek és munkavállalásnak.

Hulladék program

A hulladékkezelés lokális és globális kérdéseihez kapcsolódó környezeti nevelési tevékenységünket célszerű program szinten megvalósítani. A program eleme maga a válogatott hulladékgyűjtés, kezelés, komposztálás menete és ennek értékelési rendszere, de tartalmaz szabadidős tevékenységeket (témanapok, előadások, vetélkedők), megjelenik a tanórák anyagában is.

Válogatott hulladékgyűjtés az osztálytermekben: Az osztályok mindennapi élete során az osztálytermekben "termelődött" hulladék válogatott gyűjtését, és elhelyezését szeretnénk megoldani, valamint célunk az ezzel kapcsolatos háttérismeretek, viselkedésformák

elsajátíttatása. Ennek jövőbeni hozadéka az lesz, hogy a tanuló megismerkedik a szelektív hulladékgyűjtés és kezelés alapjaival, ami így beintegrálódhat a család élettevékenységébe.

Komposztkezelés: A hulladék kezelésével kapcsolatos problémák tudatosításának egyik fontos lehetősége a komposztálás, fontos része lehet egy komplex hulladékkezelési programnak (pl. Hulladék-suli v. Komposztbuli c. program). A hulladékhasznosítás e módjának megismerése, a módszer alkalmazásában való tevékeny részvétel óriási lehetőségeket hordoz.
Hasznosítható-anyag gyűjtés: Az iskolai papírgyűjtés évente két alkalommal, ősszel és tavasszal történik.
Veszélyes-hulladék gyűjtés: A szárazelemek, izzók gyűjtése folyamatos.

Kerékpáros közlekedést népszerűsítő program
A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése egy vidéki városban alapvető feladata a környezeti nevelésnek. Ezt program szinten kell fölkarolni, és elengedhetetlen feltétel a csapadékálló, biztonságos, kellő kapacitású kerékpártároló.

Helytörténeti program
A felső tagozaton helytörténeti szakkör (felkészítő terepgyakorlat és vetélkedő) működik. Tanösvényünk folyamatos fejlesztésével a naprajzi parkhoz kapcsolódik.

Tanösvény program
Programunk során a gyerekek szakmai vezetéssel ismerkednek meg a lakóhelyük közelében található természeti értékekkel. (Téglagyári kubik, Mártélyi Oktató Központ, Kása erdő,) Természetismereti tárgy tanítása során sokrétűen építünk a terepgyakorlatok és az előadások élményeire.

Erdei iskola program
Amennyiben ezek saját szervezésűek, a bevont szakemberekkel kiépült szoros együttműködés lehetővé teszi, hogy az erdei iskola nevelési céljait és a közölt ismeretanyagot szorosan összehangoljuk az évközi munkával, és lehetőség adódik a program lefutása után ismétlő, rendszerező foglalkozásokra is. Így lehetséges, hogy az erdei iskola a tanítási órákon folyó környezeti nevelési tevékenységgel szoros egységet alkosson.

A környezeti nevelés és az idegen nyelv oktatásának összekapcsolása

Időspirál Természettudományos Élményközpont programjainak beépítése az oktatásba

Az iskolai környezet kialakításában és az iskola működtetésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek

Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Nem sokat ér a szavakban átadott tudás, ha az iskola egész működése, a dolgozóinak személyes példája ellentmond annak.
Ehhez mindenkinek - pedagógusoknak, technikai munkatársaknak egyaránt - tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén, tevékenysége során.

Társadalmi kapcsolatok

Iskolánk a környezeti nevelési céljait külső és belső társadalmi kapcsolatainak aktív bevonásával valósítja meg. Ezeknek a kapcsolatoknak a szélesítése, fejlesztése folyamatos feladatunk.

Belső kapcsolatok: iskola-szülő-tanuló viszony a környezeti nevelés terén
Az iskola legfontosabb célcsoportjai a környezeti nevelés terén a tanulók, a családok, a szülők, a helyi és városi közösség tagjai. Az iskolai környezeti nevelés fogékonyabbá teszi a szülőket, illetve a helyi lakosságot a helyes környezet- és természetvédő magatartás iránt.
Az iskola törekszik a szülők környezeti akciókba való bevonására. Szoros együttműködés alakult ki a szülőkkel a tantermek rendszeres felújításában, hasznos-anyag gyűjtés terén és több szabadidős programunk kapcsán.
Fontos, hogy a szülőket rendszeresen tájékoztassuk környezeti nevelői munkánkról, valamint az ezzel kapcsolatos feladataikról.

Az iskola külső kapcsolatai a környezeti nevelés terén
Fontos az iskola fenntartójával, a városi önkormányzattal való együttműködésünk fejlesztése. Ez idáig ez elsősorban a programok támogatásában, pályázati csatornán keresztül valósult meg. Együttműködésre van lehetőség a település szintű környezetvédelmi problémákra való figyelemfelhívás és problémakezelés kapcsán. A városi Zöld Kapocs Környezeti Nevelés Munkaközösség ehhez nyújt segítséget.

Szerteágazóbbak a civil szervezetekkel való kapcsolataink: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Magyar Környezeti Nevelők Egyesülete, Csemete, Természetes Életmód Alapítvány, Konrad Lorenz Természet és Állatvédő Egyesület, Zöld Kapocs

A helyi civil szervezetekkel és a város vezetésével való kapcsolatok épülése szempontjából fontos a helyi eseményeken való minél sokrétűbb részvétel ill. bekapcsolódás a szervezés lépéseibe.

Néhány kormányzati szervvel és állami intézménnyel is kialakultak munkakapcsolataink. A Duna –Dráva Nemzeti Park ill. a Körös-Maros Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park szakembereivel erdei iskolai és más terepi programok kapcsán működünk együtt.

Szintén egyes rendezvényünkhöz, programunkhoz kapcsolódóak a támogatókkal, szponzorokkal kiépült kapcsolataink. Támogatóink elsősorban iskolánk életéhez valamilyen módon kapcsolódó helyi vállalkozók sorából kerülnek ki.

Örökös Ökoiskolai Minisztériumi cím elnyerése segíti a szülők döntését abban, hogy iskolánkban a hétköznapi életünkben bizonyosan kiemelt szerepet az ökotudatosság.

A környezeti nevelés értékelése, minőségének fejlesztése

A célok elérésének minősítése során a tevékenységek hatását vizsgáljuk a tevékenységekhez hozzárendelt megfelelési kritériumok tükrében. Ehhez bizonyos paramétereket mérnünk kell, és összevetni korábbi méréseink eredményével. Az elemzés eredménye alapján világossá válik, hogy mennyire lehetünk elégedettek a tevékenységekkel. Az elemzés eredménye tehát kiindulópontja lesz a programfejlesztési munkának.

A programok részeit képező tevékenységeket együttesen, a program szintjén érdemes vizsgálni és minősíteni.

A tevékenységek eredményességének, hatékonyságának mérése

A környezettudatos magatartást, szemléletváltozást jellemző paraméterek mérésének módszertana még gyermekcipőben jár, mégis jó néhány sikeres kísérlet ismert. Ezek például:
célzott megfigyelések az iskolában, az erdei iskolában,
szociometriai felmérések,
interjúk,
kérdőívek kitöltetése.

Mérés:
Diagnosztikus méréssel történik, amely a személyre szóló visszajelzést biztosító rendszer. A fő cél az 1-6. évfolyamos diákok készségeit, képességeit mérő, azok fejlődését egyénileg követő, a tanulási problémákat feltáró papír alapú (1. fázis) és elektronikus (2. fázis) értékelő mérési-értékelési rendszer kialakítása és elterjesztése (3. fázis).

Értékelés
A mérések eredményeit földolgozzuk, és összevetjük a korábbi méréseink eredményeivel. Értelmezzük a tendenciákat, és a tevékenységekhez rendelt sikerkritériumok alapján értékeljük a tevékenység hatékonyságát.

Előkészítése a környezeti nevelési munkacsoport feladata, a döntéseket a programfelelősök illetve az érintett szaktanárok, vagy a stratégiailag kiemelt célokkal kapcsolatosan a környezeti nevelési értekezlet hozza.

Programfejlesztés
Az értékelés alapján elsősorban a programfelelős - kiemelt célok esetében a környezeti nevelési értekezlet - keres módosítási, fejlesztési lehetőségeket, esetleg elveti a tevékenység gyakorlatát. Ehhez a munkához a környezeti nevelési munkacsoport szakmai segítséget nyújthat.

Programunk tervszerűsége és minőségfejlesztési elemei garanciát jelentenek arra, hogy az a roppant energia, amit testültünk az iskola környezeti nevelési tevékenységébe fektet, minél hatékonyabban szolgálja fent megfogalmazott céljainkat.

A Hódmezővásárhelyi Szent István Általános Iskola és környezeti nevelési programja már működő tevékenységekre épült, és végleges formáját - sok hazai iskolához hasonlóan - a törvényi szabályozás hatására írtuk meg. Ez a feladat jó lehetőség, az iskola pedagógusai számára, az e témához kapcsolódó gazdag, szerteágazó, de egymástól elszigetelt tevékenységeik rendszerbe foglalásához. Így a hiányosságokra, fehér foltokra is fény derül, s a program megalkotásakor mód nyílik ezek pótlására. Ez a folyamat jól nyomon követhető az elkészült környezeti nevelési programban.

Az iskola környezeti nevelési munkacsoportja ebben a tanévben, a program kidolgozása kapcsán jött létre. A munkacsoportban tevékenykedő kollegák az iskolai élet legkülönbözőbb területein dolgoznak, és tettek és tesznek sokat a környezeti nevelésért. A munkacsoport ezért hatékonyan tud tevékenykedni a tervezésben és az irányításban egyaránt.

Ökoiskola program

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium és a Vidékfejlesztési Minisztériumközösen hozta létre az Ökoiskola"címet a fenntarthatóság elveinek, a környezettudatosság és a fenntartható fogyasztás és fejlődés oktatási intézményekben történő minél hatékonyabb megjelenése érdekében. Iskolánk 2019-ben elnyerte az Ökoiskola címet. A cím azoknak a nevelési-oktatási intézményeknek az elismerését szolgálja, melyek átgondoltan, intézményesítetten, rendszerszerűen foglalkoznak a környezettudatosság, a fenntartható fogyasztás és fejlődés pedagógiájának gyakorlati megvalósításával, a környezeti neveléssel. Az „Ökoiskola" cím adományozása kapcsolódik az ENSZ „A fenntarthatóságra oktatás" 2005–2014 évtizedének programjához. Az „Ökoiskola" cím pályázati rendszerének kimunkálása az ENSI (Iskolai Környezeti Kezdeményezések) nemzetközi hálózat több évtizedes tapasztalatai alapján történt.

A cím elnyerésének előnyei:

- A nemzetközi kritériumokkal összhangban kialakított magyar "Ökoiskola" kritériumrendszer az iskola megkülönböztető minőségjelzője, mely vonzóvá teszi az iskolát a szülők számára, és pozitív külső visszajelzést nyújt az iskola munkájáról a fenntartó számára.
- Az állami kezdeményezésre létrejövő hálózat iskolái nagyobb eséllyel vesznek részt a környezeti nevelési, a fenntarthatóság pedagógiájával kapcsolatos pályázatokon.
- A cím elnyerője az Ökoiskolák Hálózatának tagja lesz, hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere bővül, a Hálózat programjai segítik szakmai fejlődését.
- A címet elnyerő iskola tanulói részt vehetnek a Vidékfejlesztési Minisztérium Ökoiskoláknak szervezett környezet-és természetvédelmi tárgyú programjain, rendezvényein, pályázatain.

Az iskola a lehetőségeihez mérten törekszik az ökoiskolai célok megvalósítására, s távlati céljának tekinti az ökoiskolai kritériumok minél szélesebb körű teljesítését.

A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, nemcsak az iskolában folyik, hanem az élet más színterein is.

A környezeti problémák igazából soha nem helyi jellegűek, mindig tágabb környezetre hatnak, mégis érzelmileg fontos, hogy a környezeti nevelés helyi problémákra, a helyi természeti-társadalmi jellemzők megismerésére támaszkodjon, miközben megláttatja ezek globális összefüggéseit.

Célunk olyan emberek nevelése, akik a természetes és a társadalmi környezet szépségeire nyitottak, ezeket tudják értékelni, majd a természettel harmonikusan tudnak együtt élni, életvitelüket harmonikusan tudják vezetni, ezért a nevelésnek a valóságos életben kell gyökereznie.

A jövő problémái sok esetben még előre láthatatlanok, ezért fontos feladata a környezeti nevelésnek a kreativitás, az önálló ismeretszerzés és kritikus, problémamegoldó gondolkodás képességénekkialakítása, fejlesztése.

Céljaink és feladataink:

- A gyermekekben hajlandóságot ébresztünk az aktív részvételre, kialakítjuk a tenni akarást a problémák megoldására, kifejlesztjük az eredményes konfliktuskezelés cselekvő képességét, aktivitást és jó együttműködést.
- Érzékennyé tesszük a gyerekeket a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.

- Segítjük a környezeti folyamatok, összefüggések megértését, azegészség és környezettudatos életvitel kialakítását, lehetővé tesszük a természet teljességének, osztatlan egységének megérzését, az ehhez kötődő pozitív emóciók megélését, a környezetérzékenység javulását.
- Célunk az egészség megőrzésében is tudatosan és felelősségteljesen gondolkodó személyiségek kialakítása és megerősítése.
- Megvalósítjuk a helyes döntések meghozatalához szükséges ismeretek átadását, a magatartások, viszonyulások, értékrend, pozitív jövőkép és környezeti etika kialakulásához nélkülözhetetlen élmény-helyzetek biztosítását.
- Lehetővé tesszük a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
- Felkészítjük a gyerekeket, hogy ha lehetőségük van választani, dönteni akkor a környezetkímélő termékeket, technológiákat részesítsék előnyben.
- Kialakítjuk a gyerekekben a károsodásokat megelőző gondolkodást, megismertetjük a gyerekekkel a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit. A jelenségek természettudományos összefüggéseit bemutató tantárgyak kiemelt szerepet töltenek be a helyi tantervünkben.
- A környezeti nevelést beépítjük a természettudományokon kívüli tantárgyakba, ez lehetővé teszi, hogy az összetett és bonyolult környezeti jelenségeket, folyamatokat könnyebben megértsük több tudomány eredményeinek felhasználásával, a sokoldalú megközelítéssel.
- Amennyiben pályázati lehetőségünk van erdei iskola szervezését is szorgalmazzuk.
- Konkrét természetvédelmi és környezetvédelmi oktatást valósítunk meg a felsőbb évfolyamokon a természetismereti tantárgyak keretében.
- Az ökológiai szemlélet tükröződik a természetes életközösségek sokféleségének megfigyelésével, a környezetben bekövetkező változások nyomon követésével, az élőhelyek megóvásával, a megfelelő irányítással történő természetvédelmi tevékenységgel.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanulók jutalmazásának elvei és formái

Minden pedagógus kötelessége, hogy a dicséret, az elismerés ösztönző erejével minél gyakrabban éljen.

A jutalmazás alapjai:

- a közösségért végzett munka, tartós szorgalom
- kiemelkedő tanulmányi eredmény
- hosszan tartó példás magatartás
- tanítási szünetben, délutáni foglalkozáson, iskolán kívül végrehajtott példás cselekedet
- kiemelkedő teljesítmény /tanulmányi verseny, sportverseny, vetélkedő, kulturális tevékenység, stb./

A jutalmazás fokozatai

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- nevelőtestületi dicséret
- igazgatói dicséret
- alapítványi díj odaítélése

A jutalmazás módja és színterei

- szóbeli
- írásbeli
- osztály vagy csoportközösség előtt
- igazgató előtt
- tantestület előtt
- iskolai közösség előtt
- iskolai ünnepségen, tanévzáró ünnepségen

A jutalmazás eszközei

- oklevél
- könyvjutalom
- emlékplakett
- egyéb juttatás /kirándulás, üdülés, országjárás költsége vagy hozzájárulás a költségekhez, mozi, színházi előadás megtekintése stb./

A tanulót a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézmény házirendjében foglaltak szerint jutalmazni kell.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

- Fegyelmi eljárás nem indítható tíz éves kor alatt.
- Tanköteles tanuló nem lehet eltiltani az adott iskolában a tanév folytatásától.
- Csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetében alkalmazható a kizárás az iskolából. Ebben az esetben a szülőnek kell másik iskolát keresni.
- Áthelyezés másik iskolába csak akkor alkalmazható, ha az iskola vezetője az áthelyezésről megállapodott a másik iskola igazgatójával.
- A tanulót addig nem lehet kizárni az iskolából, amíg másik iskola át nem vette, vagyis kizárás az iskolából a fegyelmi büntetés addig nem hajtható végre.

Ha a tanuló **tanulmányi kötelezettségeinek teljesítésével összefüggésben a nevelési-oktatási intézménynek jogellenesen kárt okoz**, a Ptk. szabályai szerint kell helytállnia.

A kártérítés mértéke nem haladhatja meg:
a) gondatlan károkozás esetén a kötelező legkisebb munkabér egyhavi összegének ötven százalékát,
b) ha a tanuló cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes, szándékos károkozás esetén az okozott kár, legfeljebb azonban a kötelező legkisebb munkabér öthavi összegét.

További szabályozás: Házirend

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógia módszerek

Projektoktatás:
A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

Témája: az éves munkatervben kerül meghatározásra, melyet megelőz egy igényfelmérés a tanulók, pedagógusok, szülők körében (osztályfőnöki órák, szülői értekezletek, nevelési értekezletek).
Az előkészítés, lebonyolítás és értékelés és dokumentálás az alsós munkaközösség feladata, felelőse az igazgatóhelyettes.

Cél: élménypedagógiai eszközök alkalmazása a hatékony ismeretelsajátítás érdekében.

Feladatok: Az előzetes ötletbörze után kidolgozni a projekt anyagának tantárgyi kapcsolódásait, koncentráció megjelenítése az éves tanmenetekben a tananyagokhoz kapcsolódóan.
Változatos, színes, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások kereteiben megvalósuló tevékenységformák.
Az iskolán kívüli lehetőségek felkutatása és kiaknázása (múzeum, könyvtár, színház, stb.) a projekt megvalósítása során.
Minden tantárgy bekapcsolódása a projekttevékenységbe.
Produktumok, portfóliók előállítása, dokumentálása, kiállítása, bemutatása.
Elégedettségmérés.

Erdei iskola:
Környezeti nevelés programunkkal, valamint a szociális és életviteli kompetencia fejlesztésére kidolgozott törekvéseinkkel összecseng innovációként kidolgozott erdei iskolai programunk, mely az élménypedagógia eszközeivel kapcsolódik a 7. évfolyam tananyag-követelményei teljesítéséhez.
Helyszíne a költségek biztosításának függvénye, a programok megvalósításához pályázati források felkutatását tervezzük.

Témahét, témanap:
Témahét megszervezését felső tagozatos osztályainkban vagy csoportjainkban tervezzük. A témahét konkrét tartalmát éves munkatervünkben rögzítjük, pályázati források esetén azt kiegészítjük.
A témahét legkevesebb 3 napra koncentrálja a tananyaghoz kapcsolódó tudásanyagot, melyet éves tanmenetben rögzítünk.
Lehetőség szerint összekapcsoljuk tanulmányi kirándulással.
A Határtalanul programhoz kapcsolódóan, témanap keretében megismertetjük a tanulókkal a Nemzeti Összetartozás Napjának (június 4.) eredetét, tartalmát. Célunk az, hogy az iskolai megemlékezés programja erősítse bennünk az anyanyelv és a hagyományok őrzésének szerepét a nemzeti összetartozásban.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Közlekedési nevelés
Felgyorsult életünk és a közlekedési kultúra romlásának köszönhetően egyre gyakrabban hallhatunk közlekedési balesetekről. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kul-túrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés

szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkortól a családok alakíthatják ki leginkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly a felelőssége ebben.

Az iskolában a közlekedési nevelés két alapvető színtere:
Elméleti oktatás

- 1-4. évfolyamon a környezet órák tananyagában jelenik meg.
- 1-4. évfolyamon a technika tanterv tananyagának része a közlekedési szabályok megerősítése.

Gyakorlati alkalmazás

- Iskolán kívüli programok, kirándulások alkalmával tudatosítjuk és alkalmazzuk a helyes közlekedés szabályait.

EFOP-3.11.1-17 „Szülő-Suli" - EFOP-3.11.1-17 „Szülő-Suli" projekt

Az **EFOP-3.11.1-17 „Szülő-Suli" - tanulók iskolai előmenetelének javítása és a korai lemorzsolódás visszaszorítása az iskola-család együttműködésére alapozott egyéni fejlesztésen keresztül című projekt** keretében intézményi szintű korai jelzőrendszert működtetünk. (Intézményi szintű adatok már első évfolyamtól.) A korai jelzőrendszer működéséért felelős az igazgató.
A potenciális lemorzsolódó diákok azonosítása az alábbi szempontok alapján történik:

- mérhető adatok (hiányzás, romló tanulmányi átlag, bukás,)
- viselkedéshez köthető adatok (alacsony motiváció, drasztikus viselkedésváltozás, kiközösítő magatartás)

Kockázati tényezőnek tekintjük még az alábbiakat:

- matematika és szövegértés alapkompetenciában mutatkozó hiányosságok
- hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet ténye
- iskolába ingázás
- gyakori iskolaváltás
- tanulási nehézségek

Az iskolai lemorzsolódás megelőzése érdekében intézményünk fenntartható stratégiával rendelkezik:

- Azonosítjuk a fejlesztési szükségleteket a tanítás és az alkalmazott pedagógiai megoldások tekintetében.
- Tevékenyen segítjük a tanulók problémáinak megoldását, melyhez az azonos diákokat tanító tanárok aktívan együttműködnek.

A tanulók támogatásában az alábbi irányelveket alkalmazzuk:

- motivációt ösztönző helyi tanterv
- családias hangulatú tanulási környezet biztosítása
- megfelelő támogatási rendszer a tanulási nehézségek, egyéb problémák leküzdésére
- pályaorientáció segítése
- változatos tanórán kívüli tevékenységek biztosítása.

A tanári munkában kiemelt cél:

- a differenciált oktatás
- a projekt-alapú és kooperatív technikák alkalmazása

- a megfelelő kommunikáció.

A szülők, családok támogatásában fontosnak tartjuk:

- az iskola-szülő közötti kommunikáció javítását,
- szülői klub működését,
- a családok szabadidős tevékenységekbe való bevonását.

EFOP 3.3.7.-17-2017-00022 számú Mesterfogások elnevezésű projekt

A Mesterfogások címet viselő program célja, hogy innovációs műhelyfoglalkozások segítségével segítse a gyerekek pályaválasztását, és erősítse a munkaerőpiaci kompetenciájukat. A projekt során megvalósult valamennyi program, konferencia, illetve szakmai műhely a szabadidőben zajló informális, nem formális tanulás, mint kimeríthetetlen lehetőségeket rejtő tanulási forma kihasználására törekedett. Olyan informális és nem formális tanulási módszereket dolgoztunk ki, amelyek gazdagítják a tanulási lehetőségeket, a személyiség teljes kibontakozását és megismerését. A foglalkozások során a legfontosabbnak tartottuk, hogy élményekkel gazdagodjanak a gyermekek. Ezért az élményközpontú tanuláshoz szükséges terek kialakítására is törekedtünk az iskolán belül. A projekt során kiemelt célunk volt, hogy a gyermekek tapasztalatszerzése sokoldalú legyen, ezért a kreatív oldalukat is felhasználhatták. Hangsúlyt fektettünk a csapatmunkára és az egymás közötti kommunikációra, és arra, hogy sikerként éljék meg a közös munkát.
A módszertani fejlesztés tematikájának és módszertanának kidolgozása mindhárom bevont intézményben megtörtént. A Hódmezővásárhelyi Szent István Általános Iskola a „A lehetőségek tárháza", címmel készítette el a 4 módszertani fejlesztést (Wunder-land, Mutasd meg magad!, Robotoljunk! és a Természettudományokon belül CSI-SZI és Gézhelyzet).

A projekt kapcsolódás a Nemzeti alaptanterv célkitűzéseihez:

Hazánk jövőjét meghatározza az oktatás minősége. A legfontosabb cél, hogy a diákok általános műveltsége, tudásszintje megfeleljen a hazai és nemzetközi elvárásoknak, egyéni és közösségi érdekeket szolgálva használható, bővíthető tudással rendelkezzenek, a folyamatos alkalmazkodni tudás kialakuljon. Fő feladatunk a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, a köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése, a korai iskolaelhagyók számának csökkentése, a tanulók alap- és kulcskompetenciáinak valamint munkaerő-piaci kompetenciáinak fejlesztése.
A NAT életkori csoportokra tagolja a pályaorientációs feladatokat. 1-8. évfolyamon történik a személyes életből vett tevékenységek, feladatok azonosítása, megismerkednek a társas környezetben élők tevékenységeivel, feladataival, munkájukkal, a munkahelyek jellemzőivel. Az első 4 évfolyamon játékos tevékenységek révén ismerkednek munkatevékenységekkel, szakmákkal. 5-6. évfolyamon a saját környezetünkben megismerhető munkatevékenységek, szakmák, munkát végző személyek szerepének megismertetése a cél, egyben képesek legyenek személyes vélemények megfogalmazására az egyes szakmákról, munkatevékenységekről. 7-8. évfolyamon cél az életkori sajátosságainak megfelelően saját életpálya lehetőségeik megítélése saját társadalmi és egyéni adottságaik alapján. Megismerkednek a megélhetést biztosító munkára való alkalmasság, képesség összetevőivel (szaktudás, tanulás, személyiségjegyek).

Valamennyi program, konferencia előadás, illetve szakmai műhely a projekt célkitűzéseivel összhangban a szabadidőben zajló informális, nem formális tanulási forma kihasználására törekedett. A projektben a tevékenységek az élménypedagógiára épültek. A kiemelt cél a projekt során a sokoldalú tapasztalatszerzés, a kommunikáció, az együttes munka megtapasztalása, a kreativitás fejlesztése és a tanulók sikerélményhez juttatása. Fontos, hogy tudatosan készüljenek a tanulók a felnőtt életükre.

A projekt eredményeinek fenntartására vonatkozó tervek:
A megfogalmazott célok, a kidolgozott módszertani anyag, a rendelkezésre álló eszközök alapján folytatjuk működésünket.
A projektben megvalósult tevékenységek eredményei a szervezet mindennapi működésébe integrálva biztosítják a fenntartás és fejlődés további lehetőségeit.
Az intézmények pedagógiai programjában történő megjelenése biztosítja a fenntartást.

A projekt fizikai befejezésétől számított 3 évig vállalja:

- a kifejlesztett módszertan beépítését a bevont köznevelési intézmény pedagógiai programjába,
- a módszertani fejlesztések keretében kidolgozott szakmai anyagok évenkénti felülvizsgálatát és szükség szerinti aktualizálását,
- 4 db nem formális pedagógiai program megvalósítását iskolai tanévenként az alábbiak szerint:

  A fenntartási időszak programjait a fizikai befejezéstől számítva legalább 3 teljes tanévre kiterjedő időszakon keresztül kell megvalósítani úgy, hogy valamennyi tevékenységet a projekt megvalósítási időszakával azonos szakmai tartalommal szükséges tervezni.

Lázár Ervin Program

Iskolánk részt vesz a Magyarország Kormánya által életre hívott a *Lázár Ervin Program*ban, amely a szociális helyzettől és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színház, tánc-, és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

A Klebelsberg Központ és a Kultúráért Felelős Államtitkárság Magyarország Kormányának kultúrpolitikai céljaival összhangban arra törekednek, hogy

- megteremtsék Magyarország teljes lefedettségét a diákok kultúrafogyasztása tekintetében;
- csökkentsék a szociális, gazdasági és területi különbségeket a gyermekek művészethez jutásával kapcsolatban;
- felszámolják a kulturális esélyegyenlőséget;

- ösztönözzék az előadó-művészeti szervezetek aktív részvételét a kulturális értékeink megóvásában, minél szélesebb körű megismertetésében és átörökítésében, valamint az új értékek létrehozásában;
- elősegítsék a diákok életkori sajátosságaiknak megfelelő, tanulmányikhoz kapcsolódó, az oktatási-nevelési célokkal összhangban lévő művészeti élményben részesedését;
- megalapozzák a felnövekvő generációk felnőttkori színház-, illetve kulturálisintézmény- látogatási szokását;
- erősítsék a fiatal generációk nemzeti identitástudatát;
- továbbfejlesszék a hazai előadó-művészeti szférát mint a kontinens legerősebb színházi hálózatát.

Záró rendelkezések

A pedagógiai program érvényességi ideje
Ezen pedagógiai program érvényességi ideje határozatlan időre szól és 2026. szeptember 1. napjától lép életbe.

A Pedagógiai program módosítását nevelőtestület fogadja el, az igazgató hagyja jóvá.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A szakmai munkaközösségek évenként értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- A nevelőtestületnek minden tanév végén értekezlet formájában el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítania kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.
- Külső felülvizsgálat: a törvényi szabályozásnak megfelelő időben és módon történik.

A pedagógiai program módosítása
A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az iskola igazgatója;
- a nevelőtestület bármely tagja;
- a nevelők szakmai munkaközösségei;
- a szülői munkaközösség;
- az iskola működtetője,
- az iskola fenntartója.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület bevonásával az igazgató készíti el és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.
- Elolvasható az iskola honlapján.
- Megtalálható az iskolai könyvtárban.
- Megismerhető az év eleji szülői értekezleten történő tájékoztatás útján
- A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az iskola igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, valamint az iskola pedagógusaitól a nevelők fogadó óráján vagy – ettől eltérően –előre egyeztetett időpontban.

Legitimáció

Nevelőtestület

A pedagógiai programot az iskola nevelőtestülete a 2026. .....-án megtartott Nevelőtestületi értekezleten elfogadta.

Hódmezővásárhely, 2026. .....

A pedagógiai programot jóváhagyta:

---

igazgató

A Pedagógiai program módosításával a fenntartóra többletköltség nem hárul.

A pedagógiai programot az Intézményi tanács 2026.....-án megtartott ülésén véleményezte.

Mellékletek:

1.melléklet: A tanulmányok alatti vizsga szabályai
2.melléklet: Tantárgyi kerettantervek

1.melléklet

A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64.§-ában foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a pedagógiai programban kell meghatározni a tanulmányok alatti vizsga:

- követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)
- az értékelés rendjét.

A helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozza.
A tanulmányok alatti vizsgák célja:

- Azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni;
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

A vizsgaszabályzat hatálya
Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra,
- pótló vizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira;

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgaszabályzat határozatlan időre szól, módosítása jogszabályváltozás esetén szükséges.
A vizsgákkal kapcsolatos jogszabályi előírások:

- Minden vizsga írásbeli vagy szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészből állhat az iskola Pedagógiai programja alapján.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Tanulmányok alatti vizsgát a független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- A tanulmányok alatti vizsga - ha azt az iskolában szervezik - vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes megyeközponti Kormányhivatal bízza meg.
- Szülő kérése alapján az osztályozó vizsga időpontja az iskola által kijelölt időponttól eltérhet.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében;

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért. Az igazgató e feladata ellátása során

- Dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.
Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni.
A tanulmányok alatti vizsgán a mentesítésre jogosult tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.
A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az intézmény nem a Pedagógiai programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.

Osztályozó vizsga

Az intézmény osztályozó vizsgáit a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző vagy az azt követő két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (6) bekezdésben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, illetőleg év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

A szabályosan megtartott osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet.

Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsgán a tanuló minősítése elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás, iskolán belüli magasabb szintű tanulmányok folytatása vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét.

Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdeni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres tovább haladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

Iskolán belül a környezetvédelmi osztályból akkor lehetséges az emeltszintű osztályba való átvétel, ha az igazgató által kijelölt időpontban a tanuló sikeres különbözeti vizsgát tesz.

A különbözeti vizsga kötelezettsége a tanulók átvételekor is érvényes, amennyiben a tanuló valamely tantárgyat nem tanult az előző iskolájában vagy tanult, de a szintfelmérő eredménye 65% alatti lett.

Javító vizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény

számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti Kormányhivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a Kormányhivatalnak.

A Kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

A vizsgákra vonatkozó szabályok:

- Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató, a független vizsgabizottság előtti vizsga esetén az illetékes megyeszékhely szerinti Kormányhivatal vezetője kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében:

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja. A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő.

Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.
Az igazgató e feladata ellátása során:

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig – alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig – tarthat.

Írásbeli vizsga

- Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni (különösen a rajz, számítástechnikai program formájában).
- Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák és ne segíthessék.
- A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni.
- A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni.
- A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet az intézménynek kell biztosítania.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését.
- Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként maximum hatvan perc.
- Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján:

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

- Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.
- A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola igazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.
- Az iskola igazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tényt, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.
- A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola igazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.
- Az iskola igazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkozatokat tartalmazó feladatlapokkal együtt a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól.
- A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékeli.
- Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.
- Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola igazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola igazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és dönt:

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az *a)* pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Szóbeli vizsga

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdi a vizsgát, amelybe beosztották.

- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt, ha az szükséges.
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően.
- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett.
- A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.
- Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.
- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

Sajátos nevelési igényű tanulók vizsgaszabályzata

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján

a. a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
b. a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a vizsgázónak engedélyezve lett, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételeket kell kifejtenie.

- A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

- Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár felügyelete mellett készíti el dolgozatát.
- A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.
- Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti.
- A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.
- A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az igazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.
- A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.
- A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola igazgatója hagyja jóvá.
- A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.
- A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.
- A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.
- A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.
- Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a
- vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.
- A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.
- Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot.
- Az értékelést a tantárgyat tanító szaktanár írja alá.
- A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

A tanulmányok alatti vizsgák szervezésének legfontosabb ismérvei

A vizsgabizottság minimum három főből áll:

- elnök
- kérdező tanár
- ellenőrző tanár

Az általuk ellátandó feladatok:

Az elnök

- felel a szabályok betartásáért,
- ellenőrzi a vizsgázók adatait, vezeti a jegyzőkönyvet,
- ha kell szavazást rendel el.

Kérdező tanár (ok)

- csak megfelelő tanári végzettséggel lehet,
- lehetőség szerint ne az kérdezze a tanulót, aki vizsgára küldte.

Az igazgató felel a vizsgák szabályos lebonyolításáért.
Ellenőrző tanár lehetőség szerint szakos tanár felel a vizsga szabályszerűségéért.
Írásbeli vizsgák általános szabályai:

- a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet,
- a feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot,
- a vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával.

Az írásbeli vizsga javítása

- a szaktanár az adott vizsganapon piros tollal kijavítja az írásbeli dolgozatot
- ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapra és értesíti az igazgatót.

Gyakorlati vizsga általános szabályai:

- a gyakorlatot vezető tanárnak kötelező a vizsgázót tájékoztatni a gyakorlati vizsga rendjéről,
- a gyakorlati vizsgarész a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni.

A Pedagógiai program jóváhagyása

Nevelőtestület

A pedagógiai programot az iskola nevelőtestülete a 2026.08.31-éán megtartott Nevelőtestületi értekezleten elfogadta.

Hódmezővásárhely, 2026.08.31.

A pedagógiai programot jóváhagyta:

---

igazgató

A Pedagógiai program módosításával a fenntartóra többletköltség nem hárul.

A pedagógiai programot az Intézményi Tanács 2026.08.31-én megtartott ülésén véleményezte.

Mellékletek:

1.melléklet: A tanulmányok alatti vizsga szabályai
2.melléklet: Tantárgyi kerettantervek

1.melléklet

A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64.§-ában foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a pedagógiai programban kell meghatározni a tanulmányok alatti vizsga:

- követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)
- az értékelés rendjét.

A helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozza.
A tanulmányok alatti vizsgák célja:

- Azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni;
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

A vizsgaszabályzat hatálya
Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra,
- pótló vizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira;

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.
A vizsgaszabályzat határozatlan időre szól, módosítása jogszabályváltozás esetén szükséges.

A Pedagógiai program jóváhagyása

Nevelőtestület

A pedagógiai programot az iskola nevelőtestülete a 2026. VIII. 31.-án megtartott Nevelőtestületi értekezleten elfogadta.

Hódmezővásárhely, 2026. VIII. 31.

A pedagógiai programot jóváhagyta:

igazgató

A Pedagógiai program módosításával a fenntartóra többletköltség nem hárul.

A pedagógiai programot az Intézményi tanács 2026. VIII. 31.-án megtartott ülésén véleményezte.

Az iskola-egészségügyigondozási munkaterv az iskola-egészségügyről szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet, 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet figyelembevételével készült

.....
Igazgató

79 123
Dr. Kiss Katalin
orvos
.....
Orvos

Hódmezővásárhelyi
Kapcsolat Központ
Iskolavédőnői Szolgálat
6800 Hódmezővásárhely
.....
Védőnő

Hódmezővásárhely, 2026. 09. 01.